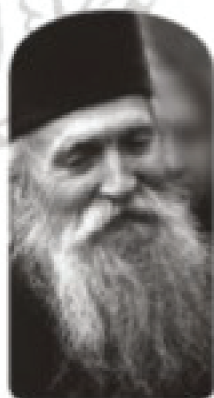
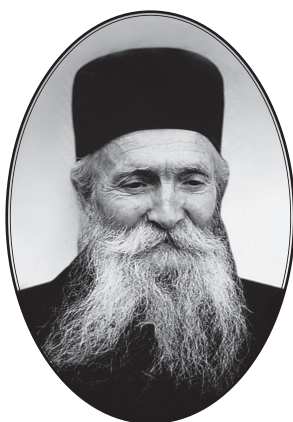
Cum îți sânt
GÂNDURILE AȘA ÎȚI ESTE ȘI VIAȚA

Starețul

TADEI
DE LA MÂNĂSTIREA VITOVNIȚA

PREDANIA

Cum îți sânt
GÂNDURILE
așa îți este **ȘI VIAȚA**

traducere din limba sârbă de
VALENTIN - PETRE LICĂ

ediția a treia

tipărită cu binecuvântarea
PREASFINȚITULUI
PĂRINTE GALACTION
Episcopul Alexandriei și Teleormanului
București 7518 / 2010

PREDANIA

Cum îți sânt GÂNDURILE AȘA ÎȚI ESTE ȘI VIAȚA

Starețul
TADEI
DE LA MĂNĂSTIREA VITOVNIȚA

Fraților Rumâni
din părțile Timocului

CAPITOLUL I

STAREŢUL TADEI-MARTOR BLÂND AL BLÂNDULUI MÂNTUITOR

Pornind la alcătuirea acestui scurt cuvânt de început al cărţii ce adună învăţăturile Stareţului Tadei de la Vitovniţa, nu putem decât să ne amintim cuvintele Cuviosului Iustin (Popovici) de la Mănăstirea Celie, însemnate în predoslovia sa la *Vieţile Sfinţilor*: „Vieţile sfinţilor nu sânt altceva decât viaţa Domnului Iisus Hristos, înnoită şi continuată în fiecare sfânt, într'o măsură mai mare sau mai mică…" Faptele şi lucrările sfinţilor se potrivesc, potenţial, pentru toţi Creştinii – care prin întreaga lor viaţă râvnesc „să umble cu vrednicie Domnului," /Col. 1:10/ care năzuiesc la mântuire şi îndumnezeire în Hristos. Astfel a fost, în măsura cunoscută lui Dumnezeu, şi viaţa fericitului Stareţ Tadei de la Vitovniţa, ce a luminat mult-pătimitoarea istorie a Bisericii şi poporului nostru Sârb în veacul al XX-lea, cu „lumina lină" a căutării sale după Împărăţia lui Dumnezeu, cu „pace şi bucurie în Duhul Sfânt." /Rom. 14:17/

HRISTOS MÂNGÂIE SUFLETUL COPILULUI TRIST

Tomislav Ştrbulovici (Tadei, în monahism) s'a născut prematur într'un târg, la şapte luni, pe 19 octombrie 1914, de praznicul Sfântului Apostol Toma (după care a primit şi numele de botez); părinţii săi erau ţărani din satul Vitovniţa, lângă Petrovaţ pe Mlava. A fost botezat de îndată, căci se temeau că nu va trăi. A fost foarte plăpând trupeşte încă de la naştere şi cu o sănătate firavă, încât mai târziu, monah fiind, glumea adesea pe

seama sa, smerit, spunând: „Din mine nici nu putea să se aleagă ceva mai bun, dacă m'am născut la târg!”

Copilăria a fost tristă pentru micul Tomislav în săraca familie de ţărani, în anii războiului şi după război. A rămas de timpuriu fără mamă; acasă, în locul glasului blând şi iubitor al mamei se auzea cuvântul mai întâi al primei, şi apoi al celei de-a doua mame vitrege. Firavul Tomislav, suflet peste măsură de simţitor, ce se împotrivea răutăţilor din jur şi vieţuia într'o lume a gândurilor sale, a cunoscut astfel multă amărăciune. De aceea, după o spune chiar el, „am plecat de acasă cu o bucată de pâine în buzunar.” Nici prin statură, nici prin personalitate, nici prin caracter nu semăna cu ceilalţi copii din sat. Aceasta a fost crucea lui: era diferit, chiar şi în privinţa mâncării – de când se ştia nu a putut mânca hrană gătită cu untdelemn, nici ouă, nici lapte, nici măcar să guste carne. Îl certau, încercau să-l hrănească cu sila, dar organismul lui nu primea nici un fel de hrană cu carne. Până la 16 ani a mâncat, după cum el însuşi spune, „mai mult pâine, ceapă şi castraveţi.” S'a născut din dragostea lui Dumnezeu în lumea asta, un loc străin lui, ca să postească şi să vieţuiască în feciorie din copilărie: ca prunc postitor s'a născut şi ca feciorelnic stareţ postitor s'a mutat în Împărăţia Cerurilor.

A fost batjocorit şi luat în zeflemea, socotit neputincios pentru muncă şi îndeobşte nefolositor pentru viaţă – copilăria lui a semănat foarte mult cu copilăria tristă a Cuviosului Amvrosie de la Optina. I se spunea cu dispreţ: „Eşti bun de nimic! Priveşte la Miladin (un copil de vârsta lui) cum îşi ajută tatăl, iar tu mănânci pâine degeaba!” Aceste cuvinte îl dureau atât de mult pe micul Tomislav, încât alerga pe câmp, sub un copac, şi acolo, în rouă, cel mai însingurat din lume, se ruga Domnului să-i dea mângâiere - „să facă Domnul aşa încât să fie şi el folositor o dată la ceva.” Îl chinuia necontenit teama că „la bătrâneţe voi fi nemulţumit de mine şi, de aceea, nu am putut

niciodată să am tihnă din pricina acestui gând” (această teamă îl va însoţi mai târziu, şi în cei dintâi ani de monahism). Era stăpânit, fără îndoială, şi de mâhnirea că tatăl lui, altfel un om bun şi liniştit, nu l-a ocrotit şi nu s'a purtat cu el aşa cum aşteptase sufletul de copil însetat de iubirea părintească: „Eram supărat că s'a recăsătorit după moartea mamei şi a avut doi copii cu a doua soţie, dar mai ales când s'a căsătorit şi a treia oară, căci cea de-a doua soţie îi murise. El, amărât, s'a căsătorit ca să aibă o femeie în casă, care să aibă grijă de copii. Din pricina acestui război al gândurilor cu tatăl meu, mulţi ani nu am putut spori duhovniceşte.”

În anii aceştia, în inima sa înfiorată de copil se naşte un sentiment ceresc, că nu e din lumea aceasta, şi o dorinţă tainică de a se izbăvi din lumea mâhnirilor şi a tristeţilor, de a se închina întru totul lui Dumnezeu, de a căuta bucurie şi mângâiere numai la El, Domnul cel blând, singurul care-i mângâie pe cei ai Săi ce pătimesc. Dumnezeul cel viu i-a şoptit dulce sufletului care în lumea aceasta nu avea unde să-şi plece capul: „Când am văzut că nici părinţii, nici rudele, nici prietenii, nici restul lumii nu-mi dau altceva decât răni, ocări şi durere, am hotărât singur ca de acum să nu mai trăiesc pentru lumea aceasta, ci să închin Domnului acele puţine zile care mi-au rămas până la moarte. Am văzut că în lume nu am nimic cu adevărat al meu, decât numai pe Domnul.” Pe de altă parte, Dumnezeu i-a luminat mintea de copil pentru a înţelege că toată această viaţă de pe pământ este numai slujire şi că nu există altă viaţă decât slujirea şi îndelunga-răbdare a necazurilor şi a amărăciunilor: „Din copilărie am văzut că există slujire. Părinţii slujesc copiilor, copiii slujesc părinţilor – şi atunci mi-a venit gândul: dacă fiecare slujeşte cuiva, eu vreau să-i slujesc lui Dumnezeu, căci El este mai presus de toate. Iată, aşa ne cheamă Domnul din pruncie...”

Deşi copilăria şi tinereţea timpurie i-au fost, prin pronia lui

Dumnezeu, zugrăvite în culorile toamnei târzii şi nu ale primăverii, Stareţul Tadei a vorbit întotdeauna cu multă dragoste despre mama sa (de la care, după spusele lui, a moştenit marea sensibilitate sufletească), precum şi despre tatăl său, care era „un om liniştit, tăcut şi blând, de o bunătate nemaiîntâlnită.” A suferit mult, până în ultimele zile ale vieţii sale pământeşti, „din pricină că l-am rănit pe tata prin gândurile mele şi niciodată nu am putut să mă căiesc pentru asta.” De-a lungul întregii sale slujiri duhovniceşti, plângându-şi acest păcat faţă de tatăl său din tinereţe, săvârşit cu gândul, Stareţul Tadei îi va învăţa pe fiii săi duhovniceşti despre importanţa covârşitoare a ascultării cu gândul şi cu fapta a copiilor faţă de părinţii lor trupeşti (căci „ei sânt cu adevărat, după Domnul, cel mai mare bun al nostru de pe pământ!”), iar ţelul vieţii Creştine îl va mărturisi ca fiind „întoarcerea noastră în sânul Tatălui Ceresc, întoarcerea Fiului Risipitor din ţara îndepărtată în pământul celor vii!”

După absolvirea şcolii primare (cu note mari!), fiindcă, din pricina slăbiciunii şi a nedezvoltării trupeşti, nu a putut să meargă la munca câmpului, a fost dat să înveţe meşteşugul croitoriei la Petrovaţ, unde a terminat Şcoala Comercială de Meserii. Nici în această muncă nu s'a arătat priceput şi din nou a avut multe de îndurat din pricina răutăţii oamenilor, ceea ce neîndoielnic a cauzat îmbolnăvirea de tuberculoză (se ştie că sufletele sensibile peste măsură se îmbolnăvesc mai des de tuberculoză decât cele care nu sânt aşa).

LEPĂDÂND TOATE, ÎI URMEAZĂ LUI HRISTOS

În acest răstimp al existenţei (1932), tânărul de 18 ani era pe deplin stăpânit de întrebări privind sensul vieţii, şi în adâncul inimii sale se aprinde gândul plecării la mănăstire. Scrie o scrisoare către Mănăstirea Gorniak, cerând să fie

primit ca frate. A aşteptat răspunsul – iarăşi, prin pronia lui Dumnezeu – vreme de şase luni încheiate. Ceea ce s'a întâmplat între timp va avea o înrâurire hotărâtoare asupra vieţii sale de mai târziu. Aşteptând un răspuns de la mănăstire, Tomislav s'a îmbolnăvit grav de plămâni şi a trebuit să meargă la Belgrad pentru tratament clinic. În spitalul de la Dedinie s'a tratat vreme de 47 de zile. Deoarece, din pricina stării generale rele şi a constituţiei fizice slabe, starea de sănătate nu i s'a îmbunătăţit deloc, un consiliu de medici s'a reunit şi a hotărît că trebuie să se înceapă de îndată o complicată terapie de pompare a aerului comprimat (combinat cu medicamente) în plămânii bolnavi. Evaluarea medicală a fost că fără aplicarea acestei terapii va putea trăi cel mult încă cinci ani. Primind acest diagnostic ca pe un semn şi o chemare de la Dumnezeu pentru a se lepăda de lumea şi viaţa aceasta, el alege să nu urmeze tratamentul şi se încredinţează în mâinile lui Dumnezeu, ieşind din spital pe răspunderea sa. Conştient fiind că în cel mult cinci ani, adică până în 1937, mai mult ca probabil că va muri, tânărul Tomislav hotărăşte să-şi închine aceşti ultimi ani rămaşi din viaţa sa întru totul lui Dumnezeu, la o mănăstire. „Nu m'am dus nici la dispensar, nici tatălui meu nu i-am spus nimic. Am plecat la Mănăstirea Gorniak şi am vorbit cu stareţul mănăstirii." I-a explicat situaţia sa, i-a spus că nu mai are de trăit decât vreo cinci ani şi că doreşte să închine aceşti ani Domnului, ca monah smerit, în pocăinţă şi rugăciune. Era anul Domnului 1932.

Prin minunata purtare de grijă a lui Dumnezeu, la discuţia lui Tomislav cu igumenul Mănăstirii Gorniak, părintele Rus Serafim, (cel ce, trei ani mai târziu, îl va tunde în monahism), a fost de faţă şi „un oarecare bătrân monah Rus," trimis al lui Dumnezeu de departe (ca oarecând lui Rastko, Sfântului Sava!). Înţeleptul monah valaamit, dumnezeieşte luminat, a mers a doua zi la sufletul însetat

de Dumnezeu, spunându-i: „Am auzit aseară ce-ai vorbit cu stareţul şi cum îţi închipui tu monahismul. Nu vei putea afla nicăieri în mănăstirile noastre o călugărie aşa cum îţi închipui. O astfel de rânduială se găseşti în Serbia numai la Ruşi, la Mănăstirea Milkovo. Acolo s'au adunat Ruşii fugiţi de la Mănăstirea Valaam din Finlanda. Acolo trebuie să te duci, numai acolo vei putea afla ceea ce caută sufletul tău!" Astfel, blândul Hristos l-a dus de mână pe acela care L-a căutat din toată inima în tinereţile sale. De la Gorniak (ctitoria Sfântului cneaz Lazăr al Sârbilor), Tomislav, lepădând toate, a urmat lui Hristos la Mănăstirea Milkovo, lângă Svilainiţa.

MĂNĂSTIREA MILKOVO, ÎN RAIUL HARULUI DINTÂI

În Mănăstirea Milkovo, la vremea aceea, vieţuiau nişte monahi Ruşi din vestita Mănăstire Valaam care, prigoniţi de ai lor, au ajuns în Serbia. În anul 1918 insula Valaam, „Athosul Nordului," a devenit parte a Finlandei. Astfel, Valaamul a intrat sub jurisdicţia Bisericii Ortodoxe a Finlandei, care în 1921 primise noul calendar. Autorităţile bisericeşti de acolo au impus în anul 1925, după mari lupte, noul calendar în Mănăstirea Valaam, iar cei mai mulţi monahi Ruşi, credincioşi calendarului bisericesc al Bisericii Ortodoxe Ruse (anume, cel vechi), care nu au dorit să primească această silire administrativă, au fost alungaţi din mănăstire în perioada 1925-1927. Un mare număr dintre aceşti monahi, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, au ajuns în Serbia şi au fost primiţi şi rânduiţi de Biserica Serbiei prin felurite mănăstiri. Câţiva dintre aceşti prigoniţi pentru Hristos au venit şi la Mănăstirea Milkovo. Aceştia, conduşi de minunatul Schiarhimandrit Amvrosie Kurganov (†1933), fiu duhovnicesc al Cuviosului Amvrosie de la Optina, au adus cu ei duhul isihast al monahismului de obşte al

Mănăstirii Valaam. Pe acesta, Mănăstirea Valaam îl primise de la Sihăstria Optina, iar Sihăstria Optinei a înflorit ca o roadă tainică a pustiei Sfântului Munte, căci fusese întemeiată de ucenici ai nevoitorului athonit Sfântul Paisie Velicicovski, trecuţi din Moldova în Rusia. În Mănăstirea Milkovo se vieţuia după tipicul aspru al Mănăstirii Valaam – slujbele erau „Ruseşti," de multe ore, se postea aspru, pravila de rugăciune era anevoioasă, se slujea Sfânta Liturghie în fiecare zi (iar Stareţul Tadei se va strădui întreaga sa viaţă de ieromonah să împlinească această pravilă şi nevoinţă, slujind în fiecare zi Sfânta Liturghia, chiar şi în zilele de boală grea, însuşindu-şi cuvintele Sfântului Ioan din Kronştadt: „Când nu slujesc Sfânta Liturghie, simt că aş muri!")

În mănăstire vieţuiau treizeci de călugări, îndeosebi Ruşi. Igumen era vestitul Schiarhimandrit Amvrosie, pe care Tomislav, intrând în mănăstire „cu o rasă şi o bucată de pâine în mână," l-a găsit în pătulul mănăstirii „cu mantia prinsă la brâu, desculţ şi călcând noroiul amestecat cu pleavă." Schiarhimandridul Amvrosie era un soare viu al Mănăstirii Milkovo şi nevoitor al vieţii celei sfinte; fusese la Sihăstria Optinei în obştea Cuviosului Amvrosie, de la care a primit şi tunderea în călugărie. Avea rugăciunea neîncetată şi trăia neîntrerupt cu aducerea-aminte a morţii. Răspândea în jur pacea şi bucuria Împărăţiei lui Dumnezeu. După cuvintele Stareţului Tadei, care până la sfârşitul vieţii pământeşti a avut o dragoste înflăcărată faţă de învăţătorul său duhovnicesc, „din Părintele Amvrosie izvora o dragoste nespusă şi curată; el a primit de la Stareţii Optinei ce era mai bun: dragostea. Nu s'a mâniat niciodată pe vreun monah sau pe vreun frate, nici măcar un cuvânt n'a spus cuiva. A răbdat multe şi pe toate le-a iertat. Toate grijile şi problemele le încredinţa Domnului şi numai Lui i se plângea. S'a ostenit să transmită această calitate şi obştii, prin pilda sa, şi mulţi au învăţat de la el cum să cultive această

dragoste deplină şi nepătimitoare în viaţa de zi cu zi.” Prin acest duh al iubirii dumnezeieşti, Stareţul Amvrosie, dând pildă vie de viaţă Creştinească, a aprins sufletul curat al fratelui Tomislav; de aceea, dragostea dumnezeiască încercată atunci va rămâne veşnic măsura adevărului vieţii. Stareţul Amvrosie va fi pentru Stareţul Tadei pildă vie de viaţă sfântă, care îl va însufleţi până la sfârşitul vieţii: „Venea la sfânta slujbă întotdeauna cel dintâi şi se aşeza în scaunul de igumen. Se vedea că este copleşit de griji; fără să spună nimănui nimic, pe toate le punea înaintea Domnului. Nu a pedepsit niciodată pe nimeni. Nu a avut niciodată nici măcar un gând rău despre cineva, nici prin privire, nici altfel. Îi iubea pe toţi aşa cum erau şi se ruga lui Dumnezeu să-i lumineze. Prin pilda sa vie ne-a învăţat cel mai mult şi a stăruit să-l aducă pe fiecare, prin această pildă, pe calea mântuirii.”

Primele zile ale vieţii de mănăstire au fost perioada celei mai mari fericiri pentru tânărul Tomislav, care era acolo strigat ruseşte, cu dragoste, Tomuşka: „Când am venit ca frate în Mănăstirea Milkovo, părinţii mi-au dat metanii şi m’au învăţat cum să mă rog. Şi după cum mi-au arătat, aşa am şi făcut. M’am dăruit întru totul Rugăciunii lui Iisus. Gândeam aşa: «Mai am numai cinci ani de viaţă, hai să nu-i irosesc în zadar, hai să-mi găsesc calea către Dumnezeu!».” Sănătatea trupească i s’a refăcut, mai cu seamă de la post: „Slavă Domnului, m’am însănătoşit, dar nervii îmi erau deja distruşi,” spunea Stareţul Tadei despre zilele acelea.

Deoarece era adunat cu întreaga fiinţă asupra celor lăuntrice, dar în afară era trupeşte slab, adesea adormea de oboseală la ascultare. Astfel, după cum el însuşi spunea, nu s’a arătat deosebit de înzestrat la nici o ascultare. A lucrat mai întâi în via mănăstirii, până când odată, pe când dormea, hoţii au furat tot. Nici igumenul, nici vreunul dintre fraţi nu i-au adresat cuvinte de mustrare, l-au mutat numai la altă ascultare: să păzească oile şi caprele. Cu un prilej, pe

când citea din Ceaslov, a adormit şi aici de oboseală, iar oile s'au împrăştiat şi au făcut pagubă în ogorul învecinat. Acelaşi lucru s'a întâmplat şi când împlinea ascultarea de paznic la vaci. În cele din urmă, a primit ascultare la trapeză şi în biserică. Niciodată nimeni din mănăstire nu l-a mustrat, nici nu i-a reproşat ceva pentru paguba pe care a adus-o obştii cu neîngrijirea şi oboseala sa. Aşa era obştea Rusească a Mănăstirii Milkovo! Prin dragostea a-toate-iertătoare se dobândeşte Cerul...

Tomislav a ajuns, aşadar, fiu duhovnicesc al Stareţului Amvrosie de la care, pătrunzând în taina părinţiei şi a înfierii duhovniceşti după predanie, a deprins ascultarea sfântă şi mântuitoare, paza minţii şi Rugăciunea lui Iisus: „Părintele Amvrosie mi-a spus: «Orice ai face, să spui neîncetat în sineţi: Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine!» Eram copil şi l-am ascultat cu toată inima. În fiecare zi îi mărturiseam părintelui meu duhovnic ce se întâmpla înlăuntrul sufletului meu, iar el mă povăţuia ce să fac. După o vreme am simţit că, dimpreună cu aerul pe care-l respiram, rugăciunea «intra» în inimă. Cu trecerea timpului, rugăciunea a început să se săvârşească de la sine, în inimă." Astfel, tânărul frate a devenit smerit primitor al duhului isihast al Bisericii.

Dumnezeu a dăruit sufletului curat şi încercat în ascultare darul rugăciunii neîncetate şi de sine săvârşitoare, „harul fără plată, negrăita stare de pace şi bucurie," cum îi plăcea Stareţului Tadei să spună. „Numai cei ce au primit harul fără de plată pot să ştie care este starea Îngerilor şi a Sfinţilor. Ştii cum erai înainte, te mâniai, iar acum nu mai ai mânie. Nu este nici un om care să te poată răni, nici un gând rău nu îţi poate face rău, căci eşti îngrădit, cârmuit prin Duhul Sfânt. Acum poţi să înţelegi starea Preasfintei Născătoare-de-Dumnezeu, care din pântecele mamei şi până la sfârşitul vieţii pământeşti, şi în veşnicie, a petrecut în deplinătatea harului dumnezeiesc."

Predându-se fără preget Rugăciunii lui Iisus, cu toată inima şi cugetul, sub mâna încercată a Stareţului Amvrosie, Părintele Tadei a sporit mult în scurt timp şi a primit grabnic „harul în dar,” harul lăuntric al păcii şi bucuriei în Duhul Sfânt; lucrarea Împărăţiei lui Dumnezeu şi a energiilor necreate ale lui Dumnezeu în minte şi în inimă; curăţirea, liniştirea şi luminarea minţii, lepădarea sa tainică şi slobozirea din robia gândurilor, simţurilor, patimilor şi lumii; harul cu care Dumnezeu luminează persoana pe de-a întregul. Dumnezeu l-a învrednicit încă de la început a pregusta plinătatea cercării minţii şi a inimii nevoitorilor şi a Părinţilor Bisericii dăruiţi cu trezvie.
Stareţul Tadei vorbeşte smerit despre aceste zile: „În scurt timp, tocmai din pricina acestei încredinţări depline a voii mele lui Dumnezeu şi a doririi sincere după Dumnezeu, m'a luminat dumnezeiescul har, care a dat naştere în sufletul meu unei bucurii şi păci negrăite. Ascult inima şi aud înlăuntru: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul.» Încerc să-mi amintesc vreun lucru şi vreun eveniment din trecut, dar nu pot. Toate gândurile se odihnesc într'o pace nespusă, iar în toată fiinţa mea domneşte o bucurie şi o râvnă negrăită după Dumnezeu. Aceasta este starea Îngerilor şi a Sfinţilor, starea vieţuirii în plinătatea harului."
De multe ori va vorbi mai târziu fiilor săi duhovniceşti despre acest „har în dar" ca despre darul fără de preţ a lui Dumnezeu, prin care ne conduce prin viaţa duhovnicească: la început, atrăgând atenţia asupra ţelului vieţii omului – îndumnezeirea bisericească în Hristos, iar în clipele de suferinţă şi deznădejde, dând mângâiere şi întărire. Duhovniceşte neîncercat, fratele Tomislav a crezut că toţi călugării au acest „har fără de plată"; abia mai târziu a înţeles de ce dar prea-mare şi nemeritat l-a învrednicit Dumnezeu, prin dragostea Sa, pregătindu-l pentru deceniile de Golgothă care au urmat, ca igumen

şi duhovnic: „Am crezut că toţi călugării, preoţii şi episcopii au harul fără plată – când acolo, om bun, atâţia ani am petrecut împreună cu călugări şi preoţi, şi am întâlnit un singur călugăr la care am văzut harul fără plată. Un singur călugăr!”

În această perioadă începe şi neîntrerupta nevoinţă a Stareţului, năzuinţa după acest har al lui Hristos, care este singura viaţă adevărată a omului, vieţuirea sa, ca şi nevoinţa plânsului şi a întristării întru pocăinţă, a lui Adam şi a Sfântului Siluan, după acest har, dacă acesta s'ar retrage: „Eu m'am interesat mult ce au simţit Sfinţii Părinţi de-a lungul vieţii lor şi cum au izbutit să păstreze acest har în dar până la sfârşitul vieţii. Am înţeles că harul poate fi păstrat numai prin nevoinţă, rugăciune necurmată şi paza minţii. Dacă doreşti să păstrezi acest har fără plată, trebuie să te rogi neîntrerupt lui Dumnezeu ca prin rugăciune să înlăture gândurile grele şi triste din mintea ta – şi, astfel, ai păstrat pacea şi bucuria pe care le simţi când eşti în har.” Împărăţia lui Dumnezeu este înlăuntrul nostru, dar rugăciune lucrătoare o dobândesc numai nevoitorii rugăciunii neîntrerupte şi ai păzirii minţii.

Merită de amintit şi că Dumnezeu l-a învrednicit pe fratele Tomislav să se întâlnească cu ieromonahul şi episcopul de mai târziu Sfântul Ioan Maximovici, care era profesor la Seminarul Theologic din Bitola; acesta venea în timpul vacanţei de vară la Mănăstirea Milkovo să se întărească duhovniceşte şi să se sfătuiască cu nevoitorii, cu cei cercaţi în rugăciunea minţii şi smerenie. Cei doi pliveau împreună grădina; Ieromonahului Ioan îi plăcea mai cu seamă să-i istorisească tânărului frate din Vieţile Sfinţilor şi din Sfinţii Părinţi, ale căror lucrări le cunoştea bine. Adeseori obişnuiau să se ia cu vorba la ascultare, încât iconomul, Părintele Petru îi mustra şi îi dojenea.

În mănăstire, după terminarea ascultărilor fizice, Tomislav a învăţat şi limba Rusă, ceea ce i-a dat posibilitatea, încă din zilele timpurii

ale călugăriei, să înceapă studios a citi (iar din când în când şi a traduce!)[1] din Sfinţii Părinţi tălmăciţi în Rusă din Ellină şi Siriacă. Acest lucru va fi de o însemnătate hotărâtoare pentru Monahul Tadei de mai târziu, când se va afla într'o situaţie în care, la vremea lui, s'a aflat şi Sfântul Paisie Velicicovski: neputând să afle duhovnic iscusit, a aflat aceleaşi în cugetul sobornicesc şi experienţa Sfinţilor Părinţi, exprimată în lucrările lor însuflate de Dumnezeu.

Când, după moartea Stareţului Amvrosie din luna mai a anului 1933, a rămas fără un duhovnic încercat, răspunsul la întrebarea „care este sensul drept al vieţii Creştine" l-a aflat în lucrările Sfinţilor Părinţi, pe care le-a citit neobosit în limba Rusă. Sfinţii Părinţi cercaţi în mântuire şi îndumnezeire i-au fost ca nişte martori vii ai lui Dumnezeu; aceşti oameni care s'au îndumnezeit în Biserică, din plinătatea Harului Duhului Sfânt, i-au lămurit adevăratul ţel al vieţii omului pe acest pământ. Răspunsul l-a aflat în viaţa lor sfântă, prin mărturia adeverită de cuvântul lor îndumnezeit, Cuvântul vieţii adevărate şi încercate, căreia, după cuvintele dumnezeiescului Grigorie Palama, „nimica poate a-i sta împrotivă!" „Am vrut," spune

1 Există 61 de pagini de manuscris în traducerea Stareţului Tadei din cuvintele Sfântului Isaac Sirul. Stareţului Tadei îi plăcea foarte mult să citeze din Sfântul Isaac Sirul, socotindu-l a fi un „psiholog neasemuit" şi pnevmatolog al vieţii duhovniceşti. Despre cât de temeinic citea, cugeta şi trăia Stareţul Tadei cuvintele Sfântului Isaac Sirul ne mărturisesc şi numeroasele însemnări orizontale şi verticale „important", cu unul până la trei semne de exclamare, din textul traducerii, în locurile pe care Stareţul Tadei le socotea fundamentale, precum şi notele sale pe marginea textului, din care vom pomeni numai câteva: „important, important, important!!!," „cunoaşterea duhovnicească," „fiii desăvârşirii," „înalta cunoaştere a neputinţelor noastre," „minte, minte, minte!," „temelia fiecărui bine!," „lupta lăuntrică!," „boli duhovniceşti!," „cheia inimii!," „păzeşte-te de nelucrare şi trândăvie!"... Din acestea vedem că Sfântul Isaac Sirul, după Sfântul Simeon Noul Theolog, este unul dintre Sfinţii Părinţi care prin gnoseologia şi theologia sa încercată a înrâurit în chip hotărâtor formarea personalităţii Stareţului Tadei ca nevoitor şi duhovnic. Pe de altă parte, acest manuscris de mare preţ ne dezvăluie faptul că Stareţul Tadei a înnoit şi reînnoit în sine vechea nevoinţă a monahilor scribi şi traducători, potrivit duhului învăţăturii şi predaniei Sfântului Paisie Velicicovski: „Tălmăciţi şi vă cârmuiţi!" *(n.ed.sârb)*

Stareţul Tadei, „să cunosc ţelul vieţii noastre aici pe pământ. Am răsfoit lucrările Sfinţilor Părinţi şi am văzut care a fost starea lor lăuntrică, căci ei singuri au descris ceea ce mă interesa pe mine cel mai mult – cum s'au întâmplat toate acestea cu ei, care au avut viaţă desăvârşită pe pământ, proslăviţi de Dumnezeu şi aici şi în veşnicie. Şi atunci am înţeles, ei înşişi lămureau: *desăvârşirea vieţii Creştine este smerenia desăvârşită.*" Sfinţii Părinţi spun, după cum repeta neîncetat Stareţul Tadei, că ţelul vieţii Creştine nu este facerea de minuni, tămăduirea bolnavilor, nici învierea morţilor, ci smerenia desăvârşită. Cu adevărat, întreaga viaţă şi adormirea Stareţului Tadei (a cărei taină Dumnezeu i-a descoperit-o înaintea morţii, şi pe care a primit-o cu bună voie, în rătăcirea prin lume, în afara mănăstirii) a fost o neîntreruptă nevoinţă pentru dobândirea desăvârşirii vieţii Creştine, smerenia desăvârşită. Prin această nevoinţă s'a asemănat Smeritului şi Blândului Hristos - Mielul, Cel ce a fost în chipul cel mai desăvârşit smerit şi ascultător Tatălui, până la moartea pe Cruce.

Însă această stare de Rai nu a putut să dureze mult. Stareţul Amvrosie a adormit după numai un an de la venirea lui Tomislav în mănăstire, în 1933, iar tânărul frate a căzut în mare întristare, şi-a pierdut rugăciunea, harul lui Dumnezeu s'a îndepărtat: „A murit duhovnicul meu şi mulţi ani am petrecut singur, în mari chinuri sufleteşti. Tristeţea mi-a sfâşiat sufletul. Frica căpătată încă din copilărie mă muncea din nou." Ca să se vindece de tristeţe şi de nelinişte, lua armonica şi mergea în singurătate, în natură, unde cânta: „Întotdeauna am iubit muzica şi aceasta mi-a adus mângâiere." Sufletul îi era mâhnit, rămăsese fără părinte duhovnicesc pe pământ; a căutat mângâiere la alţi duhovnici, dar sufletul lui nu a putut-o afla. Şi când pierduse, de-acum, orice nădejde, Dumnezeu l-a mângâiat în chip neaşteptat, căci i-a adus în mâini cartea Sfântului Theofan

Zăvorâtul „Calea către mântuire" – şi în viaţa fratelui Tomislav, încă o dată, s'a confirmat experienţa multor Sfinţi Părinţi: *„Când nu găsim oameni care să ne aducă mângâiere, atunci Domnul vine să lucreze sufletul şi printr'o carte."*

După adormirea Stareţului Amvrosie de la Milkovo, în mănăstire s'a făcut dezbinare pentru alegerea urmaşului său. Din pricina tulburărilor, buna înţelegere dintre fraţi a pierit şi obştea s'a împrăştiat – unii la Mănăstirea Tuman, alţii la Mănăstirea Kalenici; fratele Tomislav, după o oarecare vreme, a plecat la Mănăstirea Gorniak. Acolo, la 10 Martie 1935 a primit tunderea monahicească şi numele Tadei din mâinile Igumenului Serafim, pentru ca la 14 Iulie, în acelaşi an şi în aceeaşi mănăstire, să primească şi cinul de ierodiacon. Apoi, de îndată, a primit carte canonică de dezlegare de la Episcopul Veniamin al Branicevei, ajungând cleric al Arhiepiscopiei Belgrad-Karlovaţului şi frate în Mănăstirea Rakoviţa, unde va termina şcoala de iconografie şi va deprinde tainele pictării icoanelor.

Dramaticul an 1937, anul pe care doctorii i l-au prezis ca fiind al morţii sale, Monahul Tadei l-a petrecut în atmosfera crizei Concordatului şi a uciderii Patriarhului Varnava (prin otrăvire); a fost hirotonit ieromonah la 3 Februarie 1938 în Mănăstirea Rakoviţa. În acelaşi an, Patriarhul Gavriil (Dojici) îl trimite la Patriarhia din Peci ca „cel mai tânăr ieromonah al mănăstirii." Acolo l-a găsit, în aprilie 1941, izbucnirea Războiului; fugind din faţa terorii baliştilor[2] împreună cu cei patru monahi rămaşi la Peci, s'a întors ca refugiat din Metohia la Belgrad, apoi iarăşi la Mănăstirea Rakoviţa.

---

2 Baliştii sânt membrii organizaţiei Albaneze naţionaliste şi anticomuniste „Balli Kombëtar" („Frontul Naţional"), înfiinţată în anul 1939. Din organizaţie făceau parte şi minorităţile Albaneze din Muntenegru, Serbia, Macedonia şi Grecia. Programul politic al acestei organizaţii includea unirea teritoriilor etnice locuite de Albanezi în regiune şi crearea „Albaniei mari." *(n.tr.)*

OSÂNDIREA DE DOUĂ ORI LA MOARTE ŞI ARĂTAREA MINUNATĂ A ÎNGERULUI DOMNULUI

La Belgrad, în primele săptămâni de ocupaţie, situaţia era foarte grea şi Ieromonahul Tadei a încercat să treacă în eparhia Banatului,[3] la episcopul de atunci, Damaschin (mai târziu mitropolit al Zagrebului), căci în Banat „era pâine îndeajuns," pe când la Belgrad aproape nimic. Este arestat în gara din Belgrad pe temeiul că aparţine Bisericii Sârbe, care, după părerea ocupanţilor nazişti, era cel dintâi şi cel mai important stâlp al rezistenţei duhului Sârbesc şi al istoriei, ce trebuia nimicit pentru ca poporul Sârb să fie supus. Este transportat la poliţia specială Germană, sub învinuirea, lipsită de sens, că „a fugit în Banat să organizeze o celulă comunistă!," fiind adică unul dintre „organizatorii revoltei împotriva ocupanţilor," ceea ce a atras după sine o condamnare grea. Germanii l-au interogat pentru ca, în sfârşit, să fie achitat de acuzaţie „din cauza dovezilor insuficiente."

Îndată după ieşirea din închisoare s'a dus la Mănăstirea Vitovniţa, în satul naşterii sale. Însă nici acolo „ucigătorul de oameni dintru începuturi" nu-i dădea pace. După numai două zile, comandantul ţinutului l-a chemat şi i-a cerut, ca faţă bisericească, „să se pună la dispoziţia comandamentului." Ieromonahul Tadei a refuzat curajos, explicând că un preot al Bisericii nu poate face nimic fără binecuvântarea episcopului de care ţine. „Au fost vremuri grele," spune Stareţul Tadei mulţi ani mai târziu, „când din pricina unui singur cuvânt sau a unui ordin de război neexecutat se putea abate asupra omului umbra morţii." Stareţul şi-a mărturisit atunci, chiar şi

---

3 E vorba de jurisdicţia Bisericii Sârbe din Banatul Sârbesc. *(n.red.)*

cu preţul vieţii, credincioşia faţă de voia lui Dumnezeu, slujirea închinată numai lui Hristos şi Bisericii, precum şi o conştiinţă şi răspundere bisericească deosebită, care izvora din preaplinul legământ faţă de Dumnezeu şi a deplinei întreţeseri cu Biserica, Trupul lui Hristos, în care s'a remarcat până la sfârşitul vieţii. În 1943 Germanii îl arestează din nou, fără explicaţii de data aceasta, la Petrovaţ. Îl aruncă în închisoare împreună cu doi „contrabandişti de tutun" şi-l osândesc la moarte, căci îl aveau deja în evidenţă din pricina arestării anterioare de la Belgrad. Întins pe laviţa de lemn a închisorii, Ieromonahul Tadei nu credea că va mai fi slobod: „Mă gândeam că, cu siguranţă, nu voi ieşi viu din închisoare. Nu mai este viaţă, a venit sfârşitul! Doamne, Doamne!" Şi cum era astfel muncit de cele mai negre gânduri, dintr'o dată Dumnezeu l-a ridicat din deznădejde printr'o vedenie minunată: „Stăteam întins şi mă gândeam: «Nu mai am scăpare!» Eram deznădăjduit. Dintr'odată, înaintea mea s'a ivit un ostaş înalt, cu o panglică de aur, aşezată cruciş pe piept. Pe cap nu avea coif, ci avea ceva, aici, peste frunte. Deasupra avea o pană deosebit de frumoasă. Uniforma era ca din fresce. Înalt, de-o frumuseţe neasemuită, cum nu e pe pământ alta! Ţinea în mâini un sul şi mă privea. Îmi era limpede ca lumina zilei: Un înger, mângâiere de la Domnul! A desfăcut sulul acela şi mi-a zis: «Priveşte,» - iar pe acel sul era harta Serbiei - «să nu te înspăimânţi, să nu-ţi fie frică, căci va trebui încă pe mulţi să mângâi şi să îmbărbătezi! Ai înţeles?» M'am uitat să văd dacă şi ceilalţi au auzit ce-mi spunea Îngerul. Atunci nu ştiam că în lumea duhovnicească se vorbeşte prin gânduri. Gândul răsună în minte. M'am întors, dar el dispăruse. Atunci am înţeles că am avut o vedenie cerească, pe care Domnul mi-a trimis-o spre mângâiere şi pentru a-mi face cunoscută voia Sa în lumea aceasta. Acestea se întâmplau în 1943, prima şi singura am văzut atunci pe viu trimisul lui Dumnezeu. Mai târziu l-am mai văzut numai în vis..."

Dumnezeu, în clipa cea mai grea, în faţa morţii, i S'a arătat prin Îngerul Său şi i-a arătat calea pe care va merge, ascultarea pe care o va împlini şi crucea pe care o va purta: să mângâie şi să întărească poporul lui Dumnezeu de-a lungul şi de-a latul Serbiei, prin Evanghelia lui Hristos, până la ultima suflare de viaţă.
Trecând prin temniţele din Petrovaţ şi Pojarevaţ, la 5 Martie 1943 a fost închis de Germani în Mănăstirea Voiloviţa, unde se afla atunci şi Vlădica Nicolae Velimirovici. După însemnările Ieromonahului (la vremea aceea) Vasilie Kostici, care era şi el surghiunit la Voiloviţa, Părintele Tadei a slujit acolo Sfânta Liturghie pe 13 Martie împreună cu Vlădica Nicolae şi cu ceilalţi. Pe drumul Crucii prin temniţele ocupanţilor, Ieromonahul Tadei a împărtăşit mucenicia sobornicească a Bisericii Sârbe, a preoţiei şi a călugărilor ei în cel de-al Doilea Război Mondial.

PĂTIMIRILE PĂRINTELUI TADEI - „PENTRU CE TE RĂZBOIEŞTI, DACĂ NU FACI ASCULTARE?"

La sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial, Ieromonahul Tadei trebuia, cu binecuvântarea Mitropolitului Iosif al Skopiei (la acea vreme, locţiitor al Patriarhului Gavriil Dojici, încă internat), să plece din Vitovniţa la Patriarhia din Peci, dar a reuşit cumva să-l înduplece pe episcopul Branicevei, Veniamin, să nu-l trimită la Peci, ci la Mănăstirea Gorniak, acolo unde a primit tunderea în călugărie, „ca să-şi găsească pacea şi bucuria duhovnicească." A plecat spre Gorniak în 1947, unde a îndeplinit funcţia de paroh al bisericii din satul Bliznak.
În 1949 Ieromonahul Tadei primeşte carte canonică de dezlegare şi ajunge iarăşi cleric al Arhiepiscopiei Belgradului şi Karlovaţului,

fiind ridicat la cinul de eclesiarh al catedralei din Belgrad prin mâna Episcopului Visarion, vicar al Preafericirii sale, pentru ca prin binecuvântarea Patriarhului Gavriil, în acelaşi an, să fie iarăşi trimis la Patriarhia din Peci ca igumen: „Mult m'am chinuit acolo. Comuniştii mi-au pricinuit multe griji şi probleme. De câte ori puteau să îngreuieze situaţia, aprig se mai osteneau. Dar, slavă Domnului!, toate le-am biruit cu ajutorul lui Dumnezeu." În aceşti ani, ca duhovnic al Patriarhiei din Peci, din pricina multor ispite şi poveri, şi din afară şi din lăuntru, „am suferit două căderi nervoase grave, când tremuram cu întregul trup, şi eram cu totul slăbit." A primit acestea ca pe o mustrare din partea lui Dumnezeu că trebuie să-şi schimbe felul de viaţă şi să înveţe să trăiască îndepărtând toată grija cea multă: „Am înţeles că noi toţi ne îngrijim peste măsură de noi înşine şi numai omul care se predă întru totul voii lui Dumnezeu poate să se simtă uşor, bucuros, şi împăcat." Învăţând ca pe toţi ai săi – şi pe cei apropiaţi, şi pe vrăjmaşi – să-i încredinţeze în mâinile Domnului, „Cel ce singur e purtător al tuturor chinurilor, grijilor şi lacrimilor noastre," Stareţul Tadei a purtat crucea slujirii stăreţeşti în Patriarhia din Peci şi-n următorii şase ani.

În 1955, cu binecuvântarea Patriarhului Vichentie, se întoarce din motive de sănătate în eparhia Branicevo, unde a împlinit, mai întâi, funcţia de paroh în parohia Pecian - Klenovaţ, iar din 1957 şi pe cea de stareţ al Mănăstirii Gorniak. A rămas smerit cleric al eparhiei Branicevei până la fericita sa adormire, în anul 2003.

Înflăcărat mulţi ani de un dor asemenea celui al Sfântului Sava după Sfântul Munte, acest preadorit liman al tuturor sufletelor însetate de curăţie, smerenie şi îndumnezeire, Ieromonahul Tadei a dorit cu înflăcărare să meargă pentru totdeauna în Hilandarul ctitorit de Sfântul Sava şi acolo să afle mântuire sufletului său, pace şi linişte pentru o viaţă de pocăinţă şi rugăciune. Dar nu i-a fost dat,

căci, precum a înţeles mai târziu, aceasta era voia sa şi nu voia lui Dumnezeu – pe care, după cum el însuşi spune, neîncetat o uita, şi care i-a fost limpede descoperită în anul 1943 în închisoarea din Petrovaţ: „Trebuie încă multe suflete să mângâi şi să întăreşti!" În anul 1959, cu carte canonică de dezlegare, a plecat spre Mănăstirea Hilandar, aflată sub jurisdicţia Patriarhiei Constantinopolei, dar (şi din pricina asta) nu a izbutit să rămână în Sfântul Munte. Este întors de acolo în anul 1960, împotriva voii sale, de către autorităţile de acolo (îi expirase viza).

Pe când se afla la Hilandar, Igumenul Tadei a avut o vedenie minunată a Preasfintei Născătoare-de-Dumnezeu: „La Hilandar m'am simţit cel mai bine. Gândeam în inimă. Într'o noapte visez: noi, călugării aghioriţi, mergeam să luăm binecuvântarea Preasfintei Maici, igumena Sfântului Munte. Fraţii se grăbesc şi-i sărută mâna. Când am trecut şi eu, am rugat-o să facă rugăciune la Fiul său şi Dumnezeul nostru ca să-mi ierte păcatele făcute în viaţă. Aşteptam să aud ce va spune. «Nu-i nimic, căci ţie îţi sânt doar nervii slăbiţi.» Aşa mi-a spus Preasfânta Maică... A trebuit să mă întorc." Dumnezeu l-a întors în patrie, ca acolo să-şi săvârşească ascultarea vieţii sale, slujirea spre mântuirea sufletelor chinuite şi strâmtorate ale poporului Sârb: „Dar din inimă spun că mi-a fost foarte greu. Şi, dacă Dumnezeu nu ar fi luat această povară, nu aş fi izbutit de unul singur. Câtă vreme Domnul dă viaţă şi sănătate, trebuie să se facă ascultare."

La întoarcerea din Hilandar a slujit ca paroh temporar în satul Bistriţa, apoi şi ca stareţ al Mănăstirii Tuman. În anul 1962 a fost mutat, la cerere, de la Mănăstirea Tuman la stăreţia Mănăstirii Vitovniţa, unde rămâne zece ani, slujind ca paroh al parohiei Vlaşko – Dol. Din această perioadă a rămas vrednică de amintire următoarea întâmplare. Odată, după o luptă cu gândurile, se afla sub o atât de mare povară lăuntrică încât a trebuit să se întoarcă

degrabă la Mănăstirea Vitovniţa, unde „s'a spovedit unuia dintre ucenicii săi," după care s'a învrednicit de încă o vedenie cerească. Anume, trezindu-se, întru totul smerit şi întărit în chilie, aude în minte un glas ceresc care-i spune: „Aşa trebuie să te odihneşti: nu lua peste măsură asupra ta grijile lumii acesteia, ci păzeşte-ţi pacea şi vieţuieşte cu Dumnezeu."

Stareţul Tadei, ca monah, care din tinereţile sale a tânjit cu întreaga sa fiinţă după vieţuirea în liniştire, s'a ferit zeci de ani de îndatorirea de igumen, pe care niciodată nu a dorit-o; slujirea de igumen, făcând ascultare de episcop, i-a fost adevărata ispită a vieţii: „Dintotdeauna mi-a fost anevoioasă îndatorirea de stareţ, căci a trebuit să-mi leg gândurile de grijile faţă de lucrurile materiale, de obşte, de oameni... de aceea am pierdut întotdeauna acel har în dar pe care l-am primit când eram frate. Asta a creat noi probleme în viaţa mea duhovnicească, care mi-au năruit sănătatea trupească. A apărut o boală nouă, mi-au slăbit nervii." La sfatul medicului, pentru o vreme, din această cauză, a băut leacuri de liniştire a nervilor, care nu i-au ajutat cu nimic, căci boala trupească şi sufletească pe care o avea era urmarea războiului duhovnicesc la care stareţul lua parte şi în care omul nu se luptă „împrotiva cărnii şi sângelui, ci împrotiva duhurilor vicleniei celor din văzduhuri." De aceea, Stareţul, în decursul mai multor decenii ale slujirii sale ca igumen – neputând să ducă sarcina acestei slujiri, mai înainte de toate, din pricina faptului că nu a putut să rabde dezbinările şi războiul gândurilor dintre fraţi şi mai presus de toate din pricină că a râvnit cu întreaga sa fiinţă după un chip de viaţă retras, în liniştire, o viaţă de pază a cugetului şi rugăciune curată – a cerut de multe ori să fie slobozit din slujirea stăreţiei. Dar Dumnezeu l-a întors întotdeauna în slujba de stareţ şi în mijlocul poporului credincios. „Eu," spune Stareţul Tadei, „sânt de cincizeci de ani stareţ, dar ce necazuri şi pătimiri n'am întâmpinat! De opt ori am scris cereri să fiu slobozit

din îndatorirea de stareţ. Domnul m'a mustrat de multe ori să nu mai fac asta, să nu mai caut să fiu slobozit. Cel mai greu mi-a fost faptul că fraţii nu erau în bună înţelegere între ei, de aceea mi-am dat demisia. Dar Domnul face altfel. El nu a vrut să fie cum vreau eu, ca fraţii să fie în bună înţelegere şi atunci să-mi fie şi mie bine ca stareţ... De aceea, Domnul m'a slobozit şi m'a aşezat iarăşi ca stareţ. Vlădica îmi spune: «Ce-i cu tine, de nu vrei să fii stareţ? Oamenii caută să fie stareţi!».”

Această luptă cu Dumnezeu a durat zeci de ani la rând. „Dacă noi înşine nu ne smerim, Dumnezeu nu va înceta să ne smerească,” va spune Stareţul Tadei în ultimii ani ai vieţii pământeşti despre fuga sa de ascultare şi crucea pe care Domnul i-a menit-o. Sau, după cum grăieşte un vechi proverb bizantin: „De te prigoneşte împăratul, fugi! De te aleargă Dumnezeu, aşază-te!” Pe minunatul doritor-de-Dumnezeu l-a prigonit cu blândeţe, pe acea tainică hartă a Serbiei din vedenia îngerului din 1943, tânjind peste măsură ca Dumnezeu să-l pescuiască pentru desăvârşirea Sa, pentru *smerenia desăvârşită în slujirea tuturor.*

În anul 1972, Igumenul Tadei a fost în cele din urmă pensionat, apoi pus la stăreţia Mănăstirii Pokainiţa, lângă Velika Plana. În aceste zile anevoioase duhovniceşte, Stareţul Tadei se va învrednici din nou de o minunată vedenie în vis, mustrare de la Dumnezeu: „Când am fost pus la stăreţia Mănăstirii Pokainiţa, cu greu am primit această slujire. Mă temeam de primejdiile şi ispitele pe care mi le pregăteau locuitorii din jurul mănăstirii. Atunci mi S'a înfăţişat Domnul însuşi, în vis, şi m'a mustrat. M'am aflat dintr'o dată înaintea Lui. Priveam: Domnul avea pe El epitrahil, omofor peste umeri şi peste omofor încă un epitrahil. Stăteam înaintea Lui şi El mi-a zis: «Pentru ce te lupţi, dacă nu ai ascultare? Oriunde ai fost pus ca stareţ, M'ai supărat cu cereri să fii slobozit. Să nu mai faci asta. Să ştii că fiecare

ascultare dată trebuie împlinită cu dragoste deplină, cu râvnă şi credincioşie, neluând aminte la pizma şi răutatea care ne înconjoară şi ne năpădeşte.» Apoi a făcut semnul Sfintei Cruci asupra mea de trei ori, de la cap până la picioare, a luat epitrahilul, şi l-a pus peste mine: «Aceasta este crucea pe care trebuie s-o porţi».”
Cum să nu rabde robul crucea pe care i-a dat-o Însuşi Cel răstignit?

„TREBUIE ÎNCĂ PE MULŢI SĂ MÂNGÂI ŞI SĂ ÎNTĂREŞTI”

„Până în anul 1975 am fost cu totul ascuns. Nu am ieşit nicăieri, în societate, nu mă interesa. Atât din pricina sănătăţii, cât şi din pricina firii,” spune Stareţul Tadei. Dar în 1975, după mai multe cereri venite din partea fraţilor Draghi, misionari plini de râvnă ai frăţiei bogomilţilor, şi cu binecuvântarea episcopului său, Stareţul Tadei începe să meargă la adunările bogomilţilor din Crînievo, silit de dragostea faţă de Biserică: „Acolo m’am întâlnit întâia dată cu Vlădica Athanasie (Iéftici), care era pe atunci ieromonah şi profesor la Facultatea de Theologie. Pe vremea aceea îmi era încă plin capul de cuvintele Sfinţilor Părinţi. M’au întrebat una, alta, eu am răspuns şi am văzut că le plăcea ce le spuneam. Aici am cunoscut mulţi bogomilţi care au aflat în cuvintele Sfinţilor Părinţi răspunsuri la numeroasele întrebări care-i chinuiau. De atunci oamenii au început să vină tot mai mult la mine, iar acum vin neîncetat.” Ascultând glasul Bisericii, Stareţul Tadei a început o nouă nevoinţă neobosită, fără cruţare de sine şi cu răstignire de sine – slujirea de duhovnic, care va dura până la adormirea sa: „A trebuit să vorbesc mult şi, din pricina aceasta, a început să mă chinuie gâtul. Am căpătat aprindere la gât, care nici până astăzi nu s’a vindecat întru totul. Uneori îmi este foarte greu, abia pot sluji Sfânta Liturghie...”

În 1978, la Vitovniţa, Stareţul Tadei i-a istorisit pelerinului G. următoarea vedenie, avută în vis: „Abia adormisem, şi visez că am murit. Doi tineri m'au dus într'o cameră şi m'au aşezat pe un postament, între ei doi. În dreapta mea erau judecătorii. În fundul încăperii, în stânga, cineva mă acuza. Spunea: «Iată, acesta este cel cu care nu se poate înţelege nimeni!» Tăceam, uimit! S'a auzit atunci încă de două ori acest glas dintr'un ungher, rostind acelaşi lucru. Tânărul din partea dreaptă mi-a spus: «Nu te teme! Nu e adevărat că nu se poate înţelege nimeni cu tine. Tu însuţi nu te poţi înţelege cu tine!».”
Cu tine însuţi, într'adevăr, nu poţi să te înţelegi. Iar şi cu ceilalţi numai tu poţi! Atunci cuvântul Sfântului Isaac Sirul, pe care l-a repetat sieşi şi fiilor săi duhovniceşti de nenumărate ori, „Împacă-te cu tine însuţi, şi cerul şi pământul se vor împăca cu tine!,” a devenit singura sa cale către mântuire. Blândul Stareţ s'a pus la pământ, ca să-L ajungă pe Blândul Mântuitor: „Când erai mai tânăr, încingeai pre tine şi umblai unde voiai; iar când vei îmbătrâni, întinde-vei mâinile tale şi altul te va încinge şi te va duce unde nu voieşti.” /Io. 21:18/ „Va trebui încă pe mulţi să mângâi şi să întăreşti.”
Şi cât de mult a mângâiat şi a întărit acele sute şi mii de săraci, orfani, nebăgaţi în seamă, împovăraţi, neînţeleşi, bolnavi, cei mai de pe jos şi însetaţi după Dumnezeu, care veneau la el? Întocmai aşa cum l-a mângâiat şi întărit pe el Domnul: le explica că ei sânt cei iubiţi ai lui Dumnezeu, că tocmai pe ei îi iubeşte Hristos cel mai mult pe lume, că tot cel ce suferă este acela pe care Domnul îl iubeşte: „După ce vom cunoaşte că sântem iubiţi de Dumnezeu? Iată după ce: dacă Domnul ne poartă prin multe necazuri, multe pătimiri, multe suferinţe şi multe dureri de inimă, înseamnă că sântem dragi lui Dumnezeu.”

„ATUNCI CÂND NE RUGĂM PENTRU CINEVA, LUĂM CHINUL LUI ASUPRA NOASTRĂ"

După Mănăstirea Pokainiţa, a fost aşezat ca duhovnic al Mănăstirii Tuman, iar apoi din nou, în 1981, la stăreţia Mănăstirii Vitovniţa. De la începutul anilor 1980, la Stareţul Tadei de la Mănăstirea Vitovniţa au început să curgă pâraie, apoi râuleţe şi în cele din urmă adevărate râuri de credincioşi şi pocăiţi însetaţi de mângâierea şi leacurile lui Dumnezeu, din toate oraşele Serbiei, dar mai cu seamă din Belgrad. Veneau pe jos, cu maşinile, cu autobuzele... Unde este apă curată, acolo se zoresc cei necuraţi şi însetaţi! Convorbiri, învăţături, poveţe, citirea de rugăciuni – durau cu orele, până în adâncul nopţii, spre dimineaţă. Spovedaniile se revărsau în Sfânta Liturghie, slujbele de Vecernie în convorbirile de noapte. O taină mare se întâmpla în liniştea Vitovniţei – taina mântuirii lumii în mic! Prin Stareţ, cei osteniţi şi împovăraţi, cu cuvintele lor de tânguire ca nişte mâini întinse, „osteneau pe cel Neostenit"! Hristos-Mielul ia pe umeri mieii Săi cei întristaţi şi-i duce la Tatăl Său şi a lor!

Din pricina vorbitului mult şi a luării asupră-şi a chinurilor străine şi a poverilor de viaţă şi de gânduri (până la deplina istovire de puteri!), sănătatea Stareţului a început să slăbească şi pacea gândurilor să se năruiască, căci „când ne rugăm pentru cineva, luăm chinul aceluia asupra noastră."

Stareţul a pătimit ani îndelungaţi de încordare nervoasă, dar, asemenea altor nevoitori care au suferit de acelaşi dar de la Dumnezeu, le-a răbdat pe toate ca pe un leac de la Dumnezeu, încât şi mai desăvârşit să se smerească înaintea lui Dumnezeu şi să se facă ascultător mai desăvârşit al voii lui Dumnezeu. Din pricina poverilor

peste măsură, tensiunea sângelui a început să-i crească. Mai întâi a început să-i slăbească inima, căci inima cel mai mult pătimeşte din pricina suferinţei oamenilor. Dacă vrei să-i iubeşti pe oamenii lui Dumnezeu, atunci va trebui să verşi sângele sufletului tău pentru ei, precum Dumnezeu pe cruce.

În 1992 a avut primul infarct, iar în 1997 al doilea. „Am avut două atacuri de cord," spunea cu un prilej Stareţul Tadei, „din pricina vorbitului prea mult, pentru că trebuie să stau de vorbă cu oamenii. În urmă cu cinci ani am avut un atac de cord în partea dreaptă, am crezut că s'a isprăvit; de când mi-am revenit, nu am putere să vorbesc, dar am putere să slujesc, am putere să cânt. Ar trebui să tac, să petrec viaţa în tăcere, în nevorbire – dar ce poţi face dacă oamenii vin cu toate grijile şi necazurile lor? Niciodată înainte n'am avut tensiune. Dacă îl ascult pe om cu necazurile lui, atunci ele trec şi asupra mea şi din pricina aceasta tensiunea mea e mare. Nu vreau să iau medicamente, dar iată că se poate trăi şi aşa!"

Credincioşii şi pocăiţii se zoresc spre Mănăstirea Vitovniţa ca la o bolniţă mângâietoare şi loc de îmbărbătare al Bisericii lui Dumnezeu, la Stareţ. Iar el îi întâmpină pe fiecare dintre ei cu aceeaşi dragoste şi atenţie nemărginită, şi vorbeşte cu ei ori în mica bucătărie a mănăstirii (când este frig) sau în faţa bisericii Adormirii Maicii Domnului, sub vie, sub umbrar: „Vin să-şi spună necazul, să schimbăm gânduri. Multora le e mai uşor după aceea. Iar eu trebuie să vorbesc în fiecare zi. Şi de mi-ar fi plămânii din oţel, tot ar avea de suferit. Toate aceste necazuri îl influenţează pe om. Toţi mă întreabă, iar eu nu ştiu, nu ştiu să mă descurc cu oamenii. Până anul trecut nici nu am simţit bătrâneţea. Acum mi-am pierdut puterea, nu mai pot să vorbesc mult. Iar ceea ce vine pare că aşa trebuie să fie... În ultimele două luni, însă, încerc grele pătimiri sufleteşti. Nici în război nu am avut parte de aşa ceva. Trebuie, deci, să trec şi prin asta..."

Stareţul învaţă în cuvinte simple şi, înainte de toate, prin chipul său plin de bucurie şi har, prin pacea sa lăuntrică şi a gândurilor: „Nu trebuie să spunem nimic, nici să vorbim, dar simţim că ne este foarte plăcut în prezenţa unei fiinţe înţelegătoare, care este smerită, blândă, plină de dragoste şi bunătate. Nu e nevoie să fie rostit nici un cuvânt, dar neîncetat radiază ceva, ca şi cum am fi îngheţat şi am ajuns într'un loc plăcut şi cald, într'un loc care răspândeşte căldură şi ne încălzeşte. Iată-l, vedeţi ce înseamnă gândurile bune, dorinţa bună pline de dragoste şi bunătate?," spunea Stareţul despre omul smerit. De fapt, aşa a venit la el poporul credincios al Bisericii, îngheţat, ca să se încălzească de la Soarele lăuntric al Împărăţiei Cerurilor, de la razele păcii şi ale bucuriei în Duhul Sfânt pe care Stareţul le răspândea.

Stareţul Tadei se exprima asemeni Sfinţilor Părinţi, cu minte smerită şi judecată simplă în lucrurile de zi cu zi, bisericeşti şi duhovniceşti. Întotdeauna, cu părintească şi înţeleaptă trezvie, era bun faţă de cei neputincioşi şi împovăraţi, aspru cu cei ce voiau să se desăvârşească în dragostea lui Hristos şi cel mai aspru cu sine.

Avea darul ceresc al primirii asupra sa a chinurilor gândurilor, necazurilor şi tristeţilor străine. Tot cel ce se apropia de el sincer, ca de un părinte duhovnicesc şi doctor al sufletelor, ieşea cu sufletul uşurat şi gânduri liniştite, prin lucrarea tămăduitoare a harului lui Dumnezeu, care prin duhovnic tămăduieşte neputinţele oamenilor.

Pentru Stareţ, în viaţa duhovnicească „totul este important, nu este nimic care să fie lipsit de însemnătate." Orice problemă, chiar şi privită din afară, cea mai neînsemnată problemă a omului „mic" (evanghelic, căci Evanghelia este plină de astfel de oameni mici!) era, pentru Stareţ, cea mai importantă, căci ştia că în această problemă, în acele chinuri se hotărăşte mântuirea unui suflet pentru care a murit şi a înviat Hristos. Omul acela era cel mai important pentru el, deoarece

era cel mai important pentru Dumnezeul cel viu, ca în Evanghelie.
Poporul venea cu pătimirile, durerile şi îndoielile sale, iar Stareţul răspundea – nu de la sine şi din mintea sa, ci ceea ce îi spunea Dumnezeu: „Oamenii vin la mine cu întrebări nemaiauzite, dar Dumnezeu ştie ce le trebuie. Eu nu. Ei cred că eu sânt cel ce răspund la gândurile lor. Însă Domnul le răspunde, nu eu....”
Când s’a auzit în Biserică că Dumnezeu l-a dăruit cu darul înainte-vederii, pentru a apăra sufletul firav al fiilor săi duhovniceşti de ispitele închinătorilor la idoli (căci era şi duhovnic), Stareţul glumea pe seama sa, spunând în glumă: „Da, uite aşa mă aşez la fereastră şi văd totul...”[4]
Printre nenumăratele suflete care alergau la Stareţ şi căutau de la el ajutor, mângâiere şi povaţă, se aflau şi dintr’aceia care se apropiau într’un chip nesănătos, magic (căci de toate este cu putinţă să ne apropiem în chip magic şi idolatru – şi de nevoinţă, şi de Sfintele Taine, şi de Scriptură, şi de theologie, şi de însăşi Biserică, ba chiar şi de Dumnezeu!), alţii din ataşament sentimental faţă de el, alţii din neştiinţă duhovnicească, iar alţii din intenţii viclene. Stareţul se împotrivea hotărît acestora (şi mult s’a întristat şi a pătimit sufleteşte din pricina unor întâmplări şi fapte ale celor ce se înfăţişau drept „ucenici” ai lui), învăţându-i pe credincioşi că „mai întâi trebuie să-L iubim pe Dumnezeu, şi abia apoi rudele şi semenii noştri. Nu trebuie să fim idoli unii altora, căci aşa este voia Domnului.” Dar la această ispită au fost supuşi şi Stareţii athoniţi, cei de la Optina şi cei contemporani, căci oamenii sânt întotdeauna gata să se închine mai degrabă făpturii decât Făcătorului. Ocrotind adevărul stăreţiei dată de Dumnezeu, Stareţul spunea: „Pacea cugetului să dea smerenie tuturor Stareţilor noştri înţelepţi, cărunţi şi sfinţi, care nu îngăduie

4 În limba sârbă, cuvântul *înainte-văzător cu duhul* este *prozorljv*, cuvânt în alcătuirea căruia apare cuvântul *prozor (fereastră)*. *(n.tr.)*

oamenilor să li se adreseze ca unor dumnezei şi ca unor idoli. Aceasta este marea deosebire între duhovnicii drepţi (de odinioară) şi nou-formaţii «văzători» de astăzi!"

Oamenilor care veneau la el şi aşteptau minuni într'o clipă de convorbiri, Stareţul le explica, blând ca o mamă: „Voi veniţi cu probleme, şi eu am multe probleme; împreună ne mângâie Domnul. Eu mă plâng vouă, voi vă plângeţi mie, şi apoi e bine.... Domnul ne mângâie!"

Un fiu duhovnicesc al Stareţului dă mărturie despre metoda duhovnicească folosită de acesta în discuţiile cu credincioşii: „Adeseori, dacă îi puneam vreo întrebare Părintelui Tadei, îmi răspundea pe scurt şi apoi spunea: «Despre asta a scris cutare şi cutare părinte. Să mergem să aducem cartea şi să citim?» Fireşte că acceptam bucuros şi el degrabă răsfoia cartea şi citea fragmentele corespunzătoare, apoi vorbea el însuşi. Nu am întâlnit om care să se descurce mai repede prin aceste cărţi."

În 1986, închinătorul M. a descoperit că Stareţul, pe lângă toate celelalte nevoinţe călugăreşti obişnuite (priveghieri, post, metanii...), la cei 80 de ani ai săi, se nevoia cu o nevoinţă încă şi mai mare, prin care era cunoscut şi Sfântul Ioan Maximovici – şi anume, nevoinţa nedormirii în pat, nici pentru somn. Venind la chilia Stareţului să-i ceară binecuvântare pentru o lucrare în pădurea mănăstirii, închinătorul l-a văzut pe Stareţ cum stătea în patul său cu capul aplecat în piept, rezemat cu spatele de zid, dând trupului odihna de trebuinţă. Ţinând fără cruţare legământul călugăresc al neagonisirii şi neavuţiei, neavând nimic al său, nici lucruri personale, Stareţul avea în noul conac al mănăstirii o chilie cu uşa de sticlă, astfel încât credincioşii puteau să vadă înăuntrul chiliei sale.

În 1987, închinătorul V. scria despre Stareţ: „ Părintele Tadei are 73 de ani; nu observ nici o schimbare la el: blând, bucuros, acelaşi cu toţi,

accesibil, iubitor de oaspeţi, înfrânat – într'un cuvânt, un Creştin aşa cum ne închipuim că ar trebui să fie."

Un lucru însemnat este că, în acelaşi an, Stareţul i-a istorisit aceluiaşi credincios închinător că a avut un vis în care se afla într'o biserică mare, sărutând icoanele: „Înaintea icoanei Domnului S'a arătat Însuşi Hristos, plângând. La întrebarea de ce plânge, Iisus i-a răspuns că din pricina oamenilor, care răspund răului cu rău." Omul lui Dumnezeu care plângea din pricina suferinţei fiilor săi duhovniceşti, a poporului său, a tuturor oamenilor şi popoarelor, a întregii lumi şi a universului, a întregii făpturi, rugătorul de la Vitovniţa pentru lumea întreagă, s'a învrednicit a-L vedea pe Dumnezeu plângând, Hristos cel blând din Vithania, prin ale cărui lacrimi, noi toţi, Lazări morţi, înviem. Participând ca unul încercat în taina acestor lacrimi vărsate pentru viaţa lumii, Stareţul de la Vitovniţa se minuna blând şi părinteşte înaintea fiilor săi duhovniceşti: „Eu nu ştiam până acum, dar văd acum că sânt vinovat de toate – şi *cât* de vinovat sânt de toate! Mai înainte mă minunam cum se socoteau Sfinţii Părinţi cei mai răi dintre toţi oamenii..."

STAREŢUL ŞI PĂSĂRILE

„Hai să fim fii luminii, să slăvim pe Domnul în toată veşnicia!"

În ultimii ani ai vieţii, de alţii încins şi dus unde nu voia, /cf. Io. 21:18/ a trăit în afara mănăstirii şi eparhiei sale, mutându-se dintr'un loc în altul, ca unul ce dintru început şi până la sfârşitul vieţii pământeşti n'a avut nici cetate, nici aşternut, ca într'un sfârşit, după un atac cerebral şi o suferinţă îndelungată să adoarmă la 12 Aprilie 2003, la Bácika Palanka. Astfel,

în ziua prăznuirii Sfântului Ioan Scărarul, blândul Stareţ de la Vitovniţa a urcat pe scara ascultării de-o viaţă către ţelul pentru care a trăit întreaga viaţă.

Este îngropat în linişte, cu o cruce în mână, rob al Celui răstignit, la fel cum a trăit, la Mănăstirea Vitovniţa, lângă biserica mănăstirii, smerit, aşa cum se cuvine aceluia care toată viaţa a fugit de slava şi laudele oamenilor.

L-au însoţit cu rugăciuni şoptite monahii, împreună-nevoitorii săi, şi cu lacrimi liniştite fiii duhovniceşti, veniţi din toate părţile Serbiei pentru cea mai de pe urmă sărutare, pentru a se tângui că au rămas fără părinte pe pământ şi pentru a se bucura cu tristeţe cerească că au dobândit rugător neadormit în Ceruri.

Şi aşa cum s'a întâmplat adeseori de-a lungul istoriei cu aceia pe care-i vor cinsti veacurile viitoare, dar nu şi acest veac al nostru necredincios, la Mănăstirea Vitovniţa nu şi-au luat rămas bun de la cel mai strălucitor Stareţ al Bisericii Sârbe din veacul al XX-lea cei mari şi de seamă ai lumii acesteia, ci cei mici ai lui Hristos, ultimii din lumea aceasta, soborul evanghelicesc cu veselă tristeţe şi păsările.

După cum mărturisesc unii din cei de faţă, ca şi în cazul altor suflete fericite – Sfântul Cuthbert al Lindisfarnei,[5] Sfântul Gherasim de la Iordan, Sfântul Serafim din Sarov, care au răspândit dragostea lui Dumnezeu peste toată făptura vie şi nevie, peste toate cele vii şi moarte – în timpul înmormântării Stareţului Tadei s'au adunat în jurul „celui al lor" (adică a păcii lui Dumnezeu care sălăşluia într'însul), prohodindu-i adormirea cu cântul lor, păsări felurite şi neobişnuite.[6] Au venit cele dragi lui Dumnezeu să-l conducă pe Stareţul lor, care

5 Călugăr anglo-saxon şi episcop în regatul Northumbriei (634–†687), unul dintre cei mai însemnaţi sfinţi ai insulelor Britanice. Biserica îl prăznuieşte pe 20 Martie. *(n.tr.)*

6 Un episod asemănător s'a întâmplat şi la îngroparea Sfântului Ioan (Iacob) de la Neamţ, vieţuitor în pustia Hozevei, din 7 August 1960, după cum ne încredinţează martorii oculari. *(n.red.)*

atât de mult le-a iubit, încât vorbea despre ele astfel: „Păsările aduc mulţumită lui Dumnezeu, iar noi nu. Păsările slavoslovesc neîncetat pe Dumnezeu. Încep devreme, dimineaţa, la ceasurile 3 să cânte şi până la 9 nu încetează. La 9 se odihnesc puţin, apoi pleacă să caute hrană ca să-i hrănească pe cei mici... apoi iarăşi cântă. Pe ele nimeni nu le sileşte să cânte, ele cântă. Dacă le ascultă sau nu cineva, ele cântă... iar noi – posomorâţi, îngâmfaţi, trufaşi. Nu avem chef de cântat, nici de altceva. Trebuie să luăm pildă de la păsări. Sânt întotdeauna vesele, iar noi? Pe noi întotdeauna ne împiedică ceva. Şi ce ne împiedică de fapt? Nu ne împiedică nimic. Nu-i aşa, vai mie?!"

MARTOR BLÂND AL BLÂNDULUI PĂSTOR

Slujirea duhovnicească a Stareţului Tadei de la Vitovniţa pentru mântuirea poporului dreptcredincios a fost, mai întâi de toate, o mărturisire de duhovnicie liturgică şi de nevoinţă deplină a Bisericii, care nu este nimic altceva decât Duhul Sfânt, Care lucrează în Trupul lui Hristos (Biserica) prin energiile necreate (curăţitoare, luminătoare si îndumnezeitoare) pentru curăţirea, luminarea şi sfinţirea tuturor celor ce râvnesc spre aceasta cu toată viaţa lor. Duhovnicul, cu binecuvântarea Bisericii, îl îndrumă pe om către Hristos, spre întreţeserea în trupul lui Hristos, ca, ducând o viaţă de nevoinţă şi în Sfintele Taine, să se tămăduiască de cădere, moarte şi stricăciune. Aşadar, nu duhovnicul tămăduieşte, ci Duhul Sfânt, prin energiile lui Dumnezeu, care sânt izvor necreat şi descoperit în persoana lui Iisus Hristos, Mântuitorul Întrupat. Omul poate să se tămăduiască, să se cureţe, să se lumineze, să se mântuiască şi să se îndumnezeiască numai cu lucrarea Dumnezeului cel viu, Sfânta Treime. Dar Dumnezeu nu poate face aceasta fără împreună-

lucrarea omului - această tainică împreună-lucrare este conţinutul vieţii bisericeşti ortodoxe.

Stareţul Tadei avea experienţa celor trei trepte ale desăvârşirii patristice întru nevoinţă la şcoala harului Duhului Sfânt, despre care vorbeşte predania Bisericii (mai cu seamă Sfântul Maxim Mărturisitorul): *curăţirea de patimi* (filosofia practică), *luminarea minţii şi a inimii* (contemplarea firii) şi *sfinţirea*, adică *părtăşia vie cu Sfânta Treime îndrumătoare spre cunoaşterea lui Dumnezeu* (theologia mistică). Acestea au fost cunoscute din încercare de către cei ce s'au întâlnit cu Stareţul Tadei, au vorbit cu el, s'au spovedit la el şi din mâna sa au primit Sfânta Împărtăşanie. Din cele mai smerite cuvinte ale Stareţului, când vorbeşte la persoana a treia despre tovărăşia cu sfinţii îngeri şi sfinţii, descoperim că Stareţul a experiat şi cea mai înaltă dintre „tainicele trepte ale celor desăvârşiţi duhovniceşte, acelora care pentru aceasta sânt theologi (cuvântători-de-Dumnezeu) ai Bisericii," în care, după cuvintele Mitropolitului Ierothei Vlahos, „omul sfinţit se uneşte cu puterile îngereşti; se învredniceşte de vederea neziditei Lumini; prin Duhul Sfânt i se descoperă adâncurile lui Dumnezeu şi primeşte energia nezidită a lui Dumnezeu. Acestui om i se descoperă multe taine ale Sfintelor Scripturi, care sânt ascunse celorlalţi oameni..."

Străbătând această întreită cale a mântuirii, după predanie, tămăduindu-se în cuget şi în inimă, făcându-se părtaş la predania Bisericii – el însuşi predanie vie şi lucrătoare –, Stareţul Tadei a dobândit de la Dumnezeu în dar crucea, ca, pentru Biserică, cu multă dragoste, să dăruiască sănătate persoanei întregite şi astfel să tămăduiască duhovniceşte şi pe alţii, precum adevăraţii trăitori în linişti. Toţi aceştia, după cum spune într'alt loc Mitropolitul Ierothei Vlahos, „prin curăţirea propriilor inimi şi tămăduirea duhovnicească a persoanei (ipostasului), se fac izvor de mare

mângâiere pentru neamul omenesc, căci temelia duhovnicească a unei singure persoane are o însemnătate hotărâtoare pentru întregul cosmos.”

Stareţul Tadei, prin întreaga sa viaţă, s’a întreţesut în purtarea de grijă a lui Hristos şi în lucrarea mântuirii din Biserică, tămăduind, mântuind şi sfinţind, prin întreaga sa viaţă, devenind împreună-lucrător liniştit şi martor al Blândului Mântuitor în sânul neamului Sârb într’una dintre cele mai grele perioade din istoria Serbiei (1914-2003). Este o perioadă în care poporul nostru a trecut prin cataclismul duhovnicesc şi istoric a două războaie mondiale, al unui război civil, prin ocupaţia comunistă de jumătate de veac a ţării, războaie între 1991-1995 în Kraina, Bosnia şi Herţegovina, războiul NATO şi al Apusului împotriva poporului sârb din 1999, ocuparea provinciei Kosovo şi Metohia, precum şi primii ani ai „tranziţiei” globalizante... În acest „ceas al întunericului,” întins peste un întreg veac de războaie şi nenorociri, Stareţul de la Vitovniţa a căutat pacea şi bucuria Împărăţiei, şi a mărturisit despre pacea şi bucuria Împărăţiei. Prin aceasta, el a înnoit în persoana şi viaţa sa orientată muceniceşte către „Împărăţia lui Dumnezeu, care este pace şi bucurie întru Duhul Sfânt,” /Rom. 14:17/ aici şi acum, aşezat în şuvoiul de nevoinţă şi pace al obârşiei Sfântului Sava sau Testamentul Bisericesc din Kosovo (liturgic şi de nevoinţă).

Dumnezeul cel viu l-a ridicat pe Stareţul Tadei de la Vitovniţa în sânul mult-pătimitoarei Biserici a Serbiei, în sânul poporului, ca pe unul dintre cei mai mari Stareţi purtători de duh din veacul al XX-lea. Şi-a început viaţa călugărească încă dinainte de cel de-al Doilea Război Mondial, ca fiu duhovnicesc al Stareţului Amvrosie de la Milkovo, ucenic la rândul său al Stareţului Amvrosie de la Optina, de la care a învăţat tainele ascultării, ale pazei minţii, ale Rugăciunii lui Iisus şi ale iubirii împreună-pătimitoare pentru toţi şi toate.

De la Sfinţii Părinţi ai Bisericii, ca adevăraţi lucrători ai mântuirii şi sfinţirii în Hristos, a învăţat ţelul vieţii omeneşti, care este „dobândirea smereniei depline ca viaţă Creştină desăvârşită.”
Îngemănând în sine duhul ascultării îndumnezeitoare al părinţilor duhovniceşti de la Optina şi Valaam cu duhul de rugăciune al postnicilor de la Gorniak şi Tuman, ce-şi au obârşia în cuvioşii isihaşti din Sinai pe care mâna lui Dumnezeu i-a sădit în Serbia medievală, Stareţul Tadei, prin slujirea sa duhovnicească de 80 de ani, a întruchipat trăirea Predaniei, a stăreţiei purtătoare de har.
Slujitor neobosit al Dumnezeieştii Liturghii, rugător neostenit al Rugăciunii lui Iisus, duhovnic şi doctor neistovit a mii şi mii de suflete credincioase, Stareţul Tadei de la Vitovniţa a trăit între Sârbii lui Hristos paza duhovnicească şi filocalică a Părinţilor şi a întărit, prin experienţa vieţii sale, cele spuse de Sfântul Serafim din Sarov: „Dobândeşte Duhul Sfânt şi mii în jurul tău se vor mântui.”
Liniştit şi blând ca şi Domnul său, „Mielul care ia asupră-şi păcatele lumii,” Stareţul Tadei de la Vitovniţa – martor blând al blândului Mântuitor – a trecut, în căutarea liniştii şi bucuriei Împărăţiei Cerurilor, prin valea pătimirilor şi lacrimilor Sârbilor din veacul al XX-lea ca un bun păstor care, luând asupra sa poverile şi neputinţele celor înfometaţi şi însetaţi după Dumnezeul cel viu, a purtat rănile neamului său ca pe ale sale, îmbrăcat în harul lui Dumnezeu, către Hristos Mântuitorul, Singurul iubitor-de-oameni, singurul Dumnezeu Care varsă lacrimi. /Io. 11:35/

Editorul Sârb

CAPITOLUL II

CALEA CĂLUGĂREASCĂ A STAREȚULUI TADEI

Este oare bucurie mai mare pentru un credincios decât să vadă și să audă un om duhovnicesc, ce a intrat pe tărâmul unei viețuiri înalte și se adapă din cunoașterea de pe treptele înalte ale realității? Întreaga lui viață este de la Domnul Hristos și de aceea este toată Hristos-viață, și cugetul lui este Hristos-cuget, și simțirea lui este Hristos-simțire. Toate ale sale sânt mai întâi ale lui Hristos și apoi ale lui. Într'însul, parcă nu este el, ci toate și în toate este Domnul Hristos.

Trăind prin Hristos, el săvârșește faptele lui Hristos, căci prin El se face nu numai puternic, ci și atotputernic: „Toate le pot întru Hristos, cel ce mă întărește." /Fil. 4:13/ Într'însul se înfăptuiește limpede adevărul Celui Atotadevărat, că cei ce cred în El vor face faptele Sale, și mai mari decât acestea vor face: „Amin, amin zic vouă, cela ce crede în mine, lucrurile carile eu fac și acela va face, și mai mari decât acestea va face, că eu la Tatăl meu merg." /In. 14:12/

Toate cele spuse, într'o măsură mai mare sau mai mică, le putem afla și în sufletul iubitor de Dumnezeu al Arhimandritului Tadei de la Mănăstirea Vitovnița, care ne-a dăruit din inimă câteva clipe din timpul său ceresc-pământesc și a răspuns la câteva întrebări.[7]

Părinte arhimandrit, spuneți-ne, ce v-a îndemnat să vă hotărâți pentru viața călugărească și cum a trecut timpul din ziua în care ați pășit în mănăstire și până astăzi?

7 Interviul a fost luat de Vasilie Monahul.

Părintele Tadei/ În tinerețe, pe când aveam 15-16 ani, am răcit puternic. Am făcut aprindere a pleurei și pneumonie și a trebuit să fiu internat în spital. După trei luni și jumătate de tratament în spital, starea mea nu s'a îmbunătățit. Eu am fost întotdeauna vegetarian, nu am putut să mănânc deloc grăsimi, mâncare prăjită, nici măcar lapte sau ouă, și, din această pricină, boala de plămâni a fost foarte grea pentru mine. S'a reunit și un consiliu de medici ca să-mi cerceteze boala. După ce s'au sfătuit, au hotărât să mă supună unui tip anume de terapie - cu pneumotorax. Aceasta însemnă pomparea oxigenului amestecat cu diferite medicamente în amândoi plămânii. De la cei care au fost supuși acestui tip de terapie am aflat că este foarte grea, că nici măcar acei cu un fizic puternic nu au putut să o suporte, așa încât le-am zis doctorilor: „Dacă aveți un alt mijloc, bine, dacă nu, eu nu mă supun la terapie." Aceștia s'au supărat pe mine: „Tu, să ne spui nouă cum să te vindecăm?! Mâine să vii în secția pentru tuberculoși, să faci prima ședință de terapie!"

„Ei bine," am gândit eu, „cu greu o să mă vedeți mâine." Întreb: „Cât am să trăiesc fără terapia asta a voastră?" O doctoriță mi-a zis: „Dacă vrei să asculți de sfatul nostru, poți să te însănătoșești, dacă nu, vei mai trăi cel mult cinci ani!"

Așadar, am gândit, nu sânteți siguri de însănătoșirea mea prin această terapie. M-am împăcat cu situația mea și atunci am hotărât ca în acești cinci ani să Îi slujesc lui Dumnezeu. Dar a apărut o nouă problemă. Părinții mei nu au fost de acord cu hotărârea luată.

Hotărârea mea lăuntrică nu îmi dădea pace, astfel încât, singur și împotriva voinței părinților, am plecat la Mănăstirea Gorniak. Am ajuns acolo la ceasul Vecerniei, chiar când Starețul ieșea din biserică, după slujbă. M'a primit, iar în discuția cu el l-am înștiințat despre hotărârea de a-mi închina viața slujirii lui Dumnezeu și i-am explicat

cum înțeleg eu viața călugărească. Cu noi se mai afla un alt monah, Rus. Nu îmi mai amintesc ce i-am spus Stareţului, dar a doua zi, înainte de slujbă, văd cum un monah duce prescură, vin și apă la biserică. Intră el în biserică, și eu imediat după el. El ducea vinul, apa și prescura în sfântul altar, iar eu am rămas în urmă ca să sărut icoana de pe scaunul împărătesc. Când a ieșit din altar, mi-a zis: „Am auzit aseară ce i-ai spus Stareţului și cum vezi tu călugăria. Așa cum o înțelegi tu, nu o vei găsi nicăieri în mănăstirile noastre. O astfel de rânduială există numai la Ruși, la Mănăstirea Milkovo. Acolo s'au adunat Rușii care au fugit de la mănăstirea Valaam din Finlanda."
În 1924, mănăstirea Valaam a trecut sub ocupația Finlandei. Aceasta se afla sub jurisdicția Patriarhiei Constantinopolei, astfel că mănăstirea a trebuit să primească noul calendar. Acei monahi care nu au vrut să primească noul calendar au fost izgoniți, iar când s'au organizat au căutat să fie primiți de o altă Patriarhie. Au depus cerere la Biserica Sârbă, care i-a primit și i-a rânduit pe la mănăstiri. Astfel au ajuns monahii Ruși și la mănăstirea Milkovo, și aici au introdus pravila după care trăiau în mănăstirea Valaam.
„Trebuie să mergi acolo, mi-a spus călugărul, numai acolo vei găsi ceea ce caută sufletul tău. Vor vrea să mă primească?," l-am întrebat. „Vor vrea." Și astfel am mers la mănăstirea Milkovo. La poarta mănăstirii am întâlnit un frate și l-am întrebat: „Stareţul este aici?" „Este." „Vrei să mă duci la el?" Și m'a dus după pătul. Aici îl văd pe Stareț cu rasa prinsă la brâu, se descălțase și călca cu picioarele noroi amestecat cu pleavă. M-a privit și mi-a zis: „Așa, deci... vrei să fii călugăr?" „Vreau," răspund eu. (Sfântă era viața Arhimandritului Amvrosie!) „Atunci bine, spuse el, uite: eu pregătesc baia pentru obște." Baia era o încăpere închisă, cu un suport pentru un cazan în jurul căruia se aflau plăci de piatră. Sub cazan și pietre ardea focul. Când apa fierbea în clocot și plăcile de piatră se înroșeau,

atunci un călugăr lua apă din cazan și o vărsa pe plăcile de piatră înroșite. Astfel întreaga încăpere se umplea cu abur. Am îndurat cu greu aburul acela, căci aveam plămâni slabi. A trebuit să mă plec la podea, unde nu era abur.

„Du-l pe frate să se întremeze puțin și dă-i o chilie să se odihnească nițel, căci deseară va fi priveghere, și el nu este deprins cu slujbele noastre îndelungate," spuse Părintele Arhimandrit Amvrosie - și fratele m'a dus la chilie ca să mă odihnesc. Seara a început privegherea, la șase, și a durat până la unsprezece. În fiecare zi se slujea Sfânta Liturghie și toată pravila. Când a venit ziua de Luni, părintele arhimandrit m'a chemat și m'a întrebat: „Îți e pe plac viața noastră? Vrei să rămâi la noi?" „Îmi este pe plac!" „Ei bine, vrei să rămâi?" „Vreau!" M-am înțeles cu Părintele Pavel - Părintele Pavel era bosniac, om bătrân, avea în jur de 70 de ani. În tinerețe fusese în America și trăise acolo multă vreme, dar s'a înapoiat și a venit la Mănăstirea Gorniak, unde s'a călugărit. „Dânsul păzește via. La vie există o clădire. Acolo doarme el. Vei merge să păzești via, iar Părintele Pavel va coborî în mănăstire să ajute obștea, căci este un monah încercat." Și uite așa am rămas la Mănăstirea Milkovo.

Atâta timp cât a trăit Părintele Amvrosie, totul a fost bine. După ce a trecut la Domnul, obștea a început să se tulbure. Ieromonahul Luca și Părintele Theofan au întocmit un înscris al obștii, pe care l-au semnat Părintele Antonie, Părintele Serafim, Părintele Roman și bătrânul Marko. Cu acest înscris au mers la vlădică și i-au spus că obștea l-a ales pe el [pe părintele Antonie] stareț, iar vlădica l-a așezat ca stareț. Chiar în acest timp, Episcopul Ioan al Branicevei a fost mutat în eparhia Nișului, și a fost numit un alt episcop, Veniamin, care nu era informat întocmai cu privire la starea dinlăuntru a obștii. Părintele Antonie, monah, - acum arhiepiscop în Biserica Rusă de peste Granițe, din America -, mă întreabă: „Pe cine crezi că trebuie

să alegem stareț?” Eu îi răspund: „Părintele Arhimandrit Amvrosie a zis că părintele Isachie trebuie să fie stareț.”

Părintele Isachie fusese împreună cu Arhimandritul Amvrosie frate în pustia Optinei, pe lângă Starețul Amvrosie de la Optina. Pustia Optinei a fost răsadnița duhovnicească din care s’au răsădit mlădițe pe cuprinsul întregii Rusii. Duhovnicii care s’au desăvârșit aici erau vestiți prin viețuirea și învățăturile ce le dădeau fiilor lor duhovnicești. Optina își are începutul atunci când vestitul stareț Sfântul Paisie Velicikovski și ucenicii săi au trecut din Sfântul Munte Athos în Moldova și au întemeiat mănăstiri cu rânduială de viețuire athonită. Atunci nemții au vrut să facă acolo Uniație [cu Roma]. Sub această apăsare și din dorința de a-și păstra viața duhovnicească, ucenicii Starețului Paisie au plecat în pustia Optinei și acolo au pus început desăvârșirii lor duhovnicești. Astfel au făcut din pustia Optinei răsadniță duhovnicească.

Când eu și Părintele Antonie am înțeles că obștea se destramă și că viața duhovnicească se stinge în Mănăstirea Milkovo, ne-am hotărât să plecăm la Mănăstirea Gorniak, unde era stareț Părintele Serafim, și el Rus, din Polonia. El venise în țara noastră să studieze theologia, și aici s’a închinoviat la Mănăstirea Gorniak. După ce a terminat Facultatea de Theologie, a devenit stareț - el m’a închinoviat la Gorniak. După doi ani mi-a propus să mă hirotonească, iar după hirotonie, la cererea Patriarhului Varnava, m’a trimis la mănăstirea Rakovița, la școala de iconografie. Acolo l-am întâlnit pe Părintele Naum, care fusese cu mine la Mănăstirea Milkovo și care m’a înscris la școala de iconografie. El a plecat de la Mănăstirea Milkovo la Mănăstirea Manasia,[8] și de aici Vlădica Veniamin, tot la cererea Pa-

8 A fost întemeiată de despotul Ștefan Lazarevici, purtând hramul Sfintei Treimi. A fost ridicată și pictată între 1407 și 1418. Până în anul 1843 aici s-a slujit în limba Română. *(n.tr.)*

triarhului Varnava, l-a trimis la Mănăstirea Rakovița. Chiar în timpul acela, partizanii Concordatului l-au otrăvit pe Patriarhul Varnava.[9] I-a urmat Patriarhul Gavriil, care nu a înțeles rostul școlii de iconografie de la Mănăstirea Rakovița, și aceasta s'a stins grabnic.

Patriarhia din Peci[10] căuta pe atunci un ieromonah pentru a sluji acolo. Iar eu, fiind cel mai tânăr ieromonah din Mănăstirea Rakovița, am fost mutat de Patriarhul Gavriil la Patriarhia din Peci. Aici m'a prins războiul. Noi, patru Sârbi, ne-am întors la Belgrad, iar starețul, care era muntenegrean, după ce a adunat banii mănăstirii, a pornit către Muntenegru. La Rugova l-au prins șiptarii[11] și l-au jefuit. Apoi l-au adus înapoi la Patriarhia din Peci, și de acolo l-au dus în Albania, unde a și murit. La Patriarhie a rămas un monah bătrân, Părintele Polihronie, Rus, de la Mănăstirea Valaam. Ceva mai târziu, când Iugoslavia s'a destrămat, a venit alături de el un alt ieromonah bătrân, Părintele Elisei, care era paroh, de loc din Peci și cleric din eparhia Prizrenului.

La Belgrad m'a arestat poliția specială și m'a dus la închisoare, unde se aflau deja Patriarhul Gavriil și Vlădica Nicolae al Jicei.[12] Pe mine m'au învinuit că sânt unul dintre acei organizatori ai revoltei împotriva ocupanților,[13] lucru ce atrăgea după sine o pedeapsă foarte grea. Însă am aflat de la un tânăr patriot Sârb, care lucra la poliție, că urma în curând să fiu eliberat din închisoare. Așa s'a și întâmplat.

---

9 În 1937, guvernul Sârb a semnat un Concordat cu Vaticanul. Ca urmare a acestui fapt, Biserica Ortodoxă Sârbă i-a aforisit pe toți miniștrii guvernului Sârb. *(n.tr.)*
10 În provincia Kosovo și Metohia. *(n.tr.)*
11 Albanezii. *(n.tr.)*
12 Sfântul Nicolae (Velimirovici), episcop al Ohridei și Jicei. *(n.tr.)*
13 În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, pe teritoriul Serbiei s-au aflat trupe de ocupație Germane, Italiene, Bulgare, Albaneze, Maghiare, Croate, Musulmane și Slovene; deși puterile Axei au propus României anexarea teritoriilor din răsăritul Serbiei, locuite în majoritate de Români, guvernul Român nu a acceptat acestă ofertă. *(n.tr.)*

M'au eliberat, și am reușit să ajung cumva până la Mănăstirea Vitovnița. Aici, după câteva zile, am fost chemat de comandantul regiunii care a dorit ca eu, ca față bisericească, să mă pun la dispoziția comandantului. L-am refuzat și i-am răspuns că nu pot să fac acesta, deoarece nu am ascultare de la vlădica.
Au fost vremuri grele, când numai pentru un singur cuvânt sau ordin nerespectat se putea înălța asupra omului umbra morții. Atunci am hotărât să încerc să găsesc un loc mai liniștit pentru rugăciune și viață duhovnicească. Am mers până la Petrovaț, și aici, pe când cumpăram timbre fiscale pentru permisul de călătorie, m'au arestat nemții a doua oară. M'au pus în celulă cu doi contrabandiști cu tutun. Era acolo o scândură îngustă, lungă de aproximativ doi metri și jumătate. Stăteam întins pe ea și mă gândeam că sigur nu voi mai ieși viu din închisoare. Nu mai e viață, a venit sfârșitul. Dumnezeule, Dumnezeule… Căzusem în deznădejde. Cei doi vorbeau despre grijile lor…
Și cum ședeam eu întins și muncit de aceste gânduri, într'o clipă s'a arătat înaintea mea un ostaș înalt, cu o panglică aurită, așezată cruciș pe piept, și cu un coif cu pene pe cap. În mâini ținea un sul și mă privea. A desfăcut sulul și mi-a zis: „Privește, ia aminte la hartă! și mi-a arătat pe hartă Serbia. Să nu-ți fie teamă, căci pe mulți încă va trebui să mângâi și să întărești. Ai priceput?," îmi zise, privindu-mă. Iar eu mă gândeam dacă nu cumva aud și cei doi ceea ce îmi spunea el. Nu înțelegeam atunci că în lumea duhovnicească nu se vorbește ca în această lume, așa cum vorbește om cu om, ci gândurile se fac auzite în minte. Nu auzim cu urechea trupească, ci cuvintele răsună în minte. Și când am privit, am văzut că cei doi contrabandiști vorbeau între ei. I-am întrebat dacă au văzut sau au auzit ceva. Ei au privit unul la celălalt și au spus că nu. Atunci m'am întors, dar acela nu mai era; am înțeles că am avut o vedenie cerească, pe care

mi-a trimis-o Domnul pentru mângâiere și spre vestirea voii Sale cu noi, în lumea aceasta. Și cât de frumos era înveșmântat, precum arhanghelii din fresce! Nu există pe pământ om atât de frumos. Acela era un înger…

După eliberare, oamenii din Peci s'au plâns de ieromonahul Elisei, care se afla în Patriarhia din Peci, că bea mult și că nu se îngrijește deloc de casă. Deoarece Patriarhul Gavriil era încă închis, l-a înlocuit Mitropolitul Iosif, care m'a chemat de la Vitovnița la Belgrad și mi-a propus să merg la Peci, la cârmuirea mănăstirii. Eu știam - înainte de război fusesem la Peci - că acolo stăpânesc comuniștii și că nu le sânt pe plac. Chiar și pe atunci îmi spuneau: „Când va veni vremea noastră, nu vei mai fi călugăr, ci îți vom da o altă slujbă." De aceea, l-am rugat pe mitropolit să-l trimită acolo pe starețul mănăstirii Sfântului Ioanichie din Devici. Arhimandritul acesta fusese stareț la Vuian, în timpul lui Alexandru Obrenovici. Pentru că satul soției lui Alexandru, Draga, este în apropiere de Vuian, ei veneau des la mănăstire. Înainte de a fi loviți de nenorocire, aceștia au dăruit mănăstirii mult aur, pentru refacerea ei.[14] Între timp au murit, și el și-a însușit banii, cumpărându-și case în diferite localități cu băi. Cum îl cunoșteam și îi știam dorința de a merge în Kosmet,[15] i l-am propus Mitropolitului Iosif, și acesta l-a așezat la stăreția Patriarhiei din Peci.

Apoi, când Patriarhul Gavriil s'a întors din închisoare - iar el îl cunoștea pe acest arhimandrit și nu-l iubea din această pricină (a însușirii banilor)-, de îndată l-a chemat la Belgrad și l-a întrebat: „Cine te-a pus pe tine la stăreția Peciului?" El i-a răspuns: „Mitro-

---

14 Alexandru Obrenovici (1876 - 1903) - Rege al Serbiei între 1893 - 1903. Nenorocirea de care pomenește părintele Tadei este asasinarea lui și a soției lui Draga la 11 Iunie 1903, în urma unui complot pus la cale de Țrna Ruka (Mâna Neagră), o societate secretă. *(n.tr.)*

15 Numele dat de comuniști provinciilor Kosovo și Metohia, pentru a șterge numele ortodox de Metohia - metoc. *(n.tr.)*

politul Iosif." „Tu nu ești potrivit pentru Patriarhie, caută-ți un alt loc." Bineînțeles, după aceea patriarhul i-a întrebat pe ceilalți arhierei dacă nu au pe cineva care să mai fi fost la Patriarhia din Peci. Și atunci m'a propus, cred, Vlădica Simeon Zlokovici, care mă cunoștea de la Rakovița; zice: „Tadei de la Gorniak, el a fost la Patriarhia din Peci, și acum este în eparhia Branicevo." Patriarhul i-a cerut Vlădicii Veniamin să mă cheme degrabă la Belgrad, căci îi sânt de trebuință pentru Patriarhia din Peci.

După ce m'am întors de la Belgrad, de la Mitropolitul Iosif la Vlădica Veniamin, l-am rugat pe vlădica să nu mă mai trimită nicăieri altundeva din eparhia Branicevo. I-am cerut să mă trimită la Mănăstirea Gorniak, unde am primit tunderea în călugărie, ca să-mi găsesc acolo pacea și bucuria duhovnicească. Vlădica mi-a împlinit ruga, iar eu am intrat în obște la Mănăstirea Gorniak. Dar când vlădica a primit o înștiințare de la Patriarhul Gavriil, mi-a trimis de îndată, prin vicarul eparhial, cerere să mă înfățișez grabnic la Gorniak, la reședința episcopală. La acea vreme slujeam în parohia Bliznak. Locuiam în Siga și timp de câteva luni nu am venit la mănăstire, pentru că drumul era foarte lung. Am hotărât ca de Nașterea Domnului să slujesc în mănăstire, căci în biserica din Bliznak nu ar fi fost nimeni la slujbă. Când am ajuns, mi-au înmânat mesajul vlădicăi și am pornit degrabă spre Pojarevaț.

Când am ajuns la reședința episcopală, Vlădica Veniamin îmi spune: „De ce ai lipsit atâta? Patriarhul a întrebat deja de două ori de tine. Unde ai fost? Eu i-am răspuns: Am fost la parohie și nu am știut despre mesajul dumneavoastră până ieri. Și v-am rugat să nu mă mai lăsați să părăsesc eparhia Branicevo." Iar vlădica Veniamin mi-a zis atunci: „N-am să-l deranjez pe patriarh din pricina ta. Mi-a bătut la mașină o dezlegare canonică și mi-a spus: Iată, ai dezlegare canonică pentru eparhia Belgradului, iar eu am să-l înștiințez chiar

de astăzi pe patriarh că am rânduit să i te înfățișezi. Nu mai ești slujitor în eparhia Branicevo, fă după cum vrei.”

Odată ajuns la Belgrad, la patriarh, acesta m’a trimis la Patriarhia din Peci[16] și m’a așezat egumen. Mult m’am chinuit acolo. Comuniștii aceia despre care v-am spus mi-au făcut nenumărate griji și probleme. Ori de câte ori puteau să îngreuieze situația, aprig se osteneau. Dar, slavă lui Dumnezeu, le-am depășit cumva pe toate, cu ajutor de la Dumnezeu, și după aproape 20 de ani de slujire în eparhia Belgradului, în anul 1955 m’am reîntors în eparhia Branicevo, unde mă aflu acum, iată, deja de 48 de ani. Vremea a trecut repede… Și doctorii mi-au spus că voi trăi numai cinci ani. În 1937 mi-am așteptat sfârșitul. Dar iată, Dumnezeu m’a lăsat în viață… Și așa curge viața mea.

Părinte arhimandrit, vă rugăm să ne spuneți câteva cuvinte despre viața dumneavoastră duhovnicească, despre ispitele care v-au năpădit și despre cum le-ați biruit?

Părintele Tadei / Când am venit ca frate la Mănăstirea Milkovo, mi-au dat mătănii și m’au învățat cum să mă rog. Și după cum mi-au arătat, așa am și făcut. M’am dăruit pe deplin rugăciunii lui Iisus. Cugetam așa: „Mai am doar cinci ani de viață, hai să nu-i cheltuiesc fără folos, hai să-mi găsesc drumul meu spre Dumnezeu!”

Și, în scurt timp, tocmai din pricina acestei credincioșii depline față de voia lui Dumnezeu și a doririi fierbinți după Dumnezeu, m’a luminat harul lui Dumnezeu, care a adus în sufletul meu o pace și o bucurie negrăită. Ascult inima și aud în lăuntrul meu: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul.” În-

16 Are statut de stavropighie, deși se află în jurisdicția eparhiei Rașkăi și Prizrenului, în provincia Kosovo și Metohia. *(n.tr.)*

cerc să-mi amintesc unele lucruri și întâmplări din trecut, dar nu pot. Toate gândurile se sprijină pe o anumită pace negrăită, și în întreaga mea ființă domnește o bucurie de nespus și tânjire după Dumnezeu. Aceasta este starea în care sânt îngerii și sfinții, starea harului deplin. Numai cei ce au dobândit în dar harul pot înțelege starea Îngerilor și Sfinților, care sânt călăuziți de Duhul Sfânt.

Credeam că toți călugării, preoții și episcopii au darul harului. Și uite, omule, am petrecut atâția ani până acum cu preoți și călugări, și am întâlnit un singur călugăr la care am văzut darul harului. Numai la un călugăr!

Printre mirenii cu familie am întâlnit mult mai multe persoane asupra cărora se odihnește darul harului.

A venit odată, aici, la mine, un bosniac din Bania Luka, ce trăia în lume și lucra rugăciunea lui Iisus. El avea un prieten din școală, un om cu familie, cu copii, care și muncea. Acest prieten al lui nu era peste măsură de evlavios, dar era un om blajin, un suflet bun. Într'o zi, vorbeau ei așa și acesta îi propune: „N'ar fi bine să faci rugăciunea lui Iisus?” Prietenul l-a privit mirat și i-a răspuns: „Aș face-o, dar nu știu cum.” „Te voi învăța eu…” Și l-a învățat, și i-a dat un șirag de mătănii. În scurtă vreme, acest prieten al lui a dobândit darul harului, și personalitatea i s'a schimbat, de asemenea și familia. Iar celălalt lucra rugăciunea lui Iisus de atâta timp, și fără nici un folos…

După o vreme, omul acesta a venit aici la mine și mi-a spus: „Nu știu ce e, părinte, dar mă luminează o bucurie și o pace negrăită. Aud fără încetare în inimă: Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul. Știu ce fel de om am fost, ce cugetam, iar acum nimic din toate acestea nu mai sânt în mintea mea. Aveam gânduri păcătoase față de partea femeiască, știu că mă aprindea mânia și pentru cel mai neînsemnat fleac, iar acum, nu știu, nu mai pot să mă mânii. Nu mai pot nici măcar să mă gândesc la cele

ce nu sânt bune, nici dacă vreau nu pot. Nu știu ce s'a întâmplat cu mine. Tot timpul doar mă bucur, și întreaga mea ființă este stăpânită de o bucurie și o pace de nespus." „Ai dobândit darul harului," i-am spus eu, „și vei avea toate atâta vreme cât nu-ți legi cugetul de vreo grijă din lumea aceasta. Iar dacă faci asta, mai întâi nu vei mai auzi rugăciunea în inimă, iar apoi vei pierde treptat pacea și bucuria din suflet. Atunci vor începe iarăși să te chinuie gândurile grele ale lumii acesteia, pe care le au în stăpânire puterile diavolești. Dacă vrei să păstrezi acest har primit în dar, trebuie să te rogi neîncetat lui Dumnezeu ca prin rugăciune să izgonească gândurile grele și de mâhnire din mintea ta și astfel vei păstra acea pace și bucurie pe care le simți acum."

Când am fost pus stareț la Mănăstirea Pokainița, cu greu am primit această ascultare. Mă temeam de primejdiile și ispitele pe care mi le pregătiseră locuitorii din preajma mănăstirii. Atunci mi s'a arătat chiar Domnul în somn și m'a mustrat. M'am aflat dintr'odată înaintea lui Dumnezeu. L-am privit: Domnul purta epitrahil, omofor peste umeri, și peste omofor încă un epitrahil. Am stat înaintea Lui, și El mi-a spus: „De ce te lupți, câtă vreme nu ai ascultare? Peste tot unde ai fost pus stareț M'ai supărat cu stăruințele tale să fii dezlegat de aceasta. Să nu mai faci asta! Să știi că orice ascultare primită trebuie împlinită cu multă dragoste, râvnă și însuflețire, fără să bagi în seamă pizma și răutatea, care dau târcoale și atacă." Atunci a făcut asupra mea semnul crucii, de trei ori, de la cap până la picioare, a luat epitrahilul și l-a pus peste mine: „Aceasta este crucea pe care trebuie să o duci."

Stăreția mi-a fost întotdeauna greu de purtat, căci trebuia să-mi alipesc gândurile de grija pentru cele materialnice, pentru obște și oameni… Din pricina aceasta am pierdut mereu harul primit în dar, pe care l-am dobândit ca frate. Aceasta a dus la noi probleme în viața mea duhovnicească și mi-a năruit sănătatea trupească. Plămânii mi

s’au vindecat, dar s’a ivit o nouă boală: mi-au cedat nervii. Mi-a trebuit mult timp până ce m’am deprins cum să mă odihnesc. Doctorii mi-au dat medicamente antidepresive, dar care nu au fost de nici un folos. M’au sfătuit să mă odihnesc, să-mi fiu propriul doctor. Și Domnul a privit la necazul meu, mi-a trimis puterea Sa și am reușit să mă destind tot mai mult. Dar și astăzi, când îngădui în prea mare măsură grijilor materiale și altor griji ale vieții să pună stăpânire pe mine, cu greu reușesc să mă odihnesc, să mă încredințez cu desăvârșire voii lui Dumnezeu - aici își au obârșia problemele mele cu nervii. Dacă, frate fiind, nu aș fi primit harul în dar, stăreția nu mi-ar fi fost așa de anevoioasă. Când mă înlănțuiesc problemele lumii acesteia, îmi pierd pacea, iar nevroza și neliniștea se sălășluiesc în mine. Devin încordat și nervos. Odată, l-am rugat pe vlădica să mă mute într’o parohie. Gândeam în sinea mea: „Poate acolo îmi va fi mai ușor. Poate acolo îmi voi găsi pacea.” Și vlădica mi-a încredințat parohia Vlașki Dol. Dar trimite-l pe cel bolnav de nervi oriunde voiești, nicăieri nu-i va fi bine!
Acolo, la parohie, mi-a fost și mai rău. Am o fire peste măsură de simțitoare și m’au apăsat mult necazurile și problemele enoriașilor, precum și păcatele lor. În scurtă vreme, starea mea s’a înrăutățit și mai mult, iar inima a început să-mi bată precum cea a unui iepure. Toată ziua și întreaga noapte nu puteam să mă odihnesc, încât am hotărât să mă întorc la mănăstire, să nu mor în parohie. Am venit la Vitovnița; îndată, un ucenic de-al meu m’a spovedit și mi-a dat o chilie unde să mă odihnesc. Când m’am trezit, am tras cu urechea, să ascult dacă cumva inima mea mai bate la fel de iute. Nu auzeam nimic. Slavă Domnului, s’a smerit. Atunci am auzit în minte cuvintele: „Așa trebuie să te odihnești. Nu mai lua asupra ta peste măsură grijile lumii acesteia, ci păzește-ți pacea și trăiește cu Dumnezeu. Lasă lucrurile în voia lor.”

La Mănăstirea Milkovo ați trăit cele mai frumoase clipe din viața dumneavoastră duhovnicească. Spuneți-ne ceva despre starețul acestei mănăstiri, Părintele Arhimandrit Amvrosie.

Părintele Tadei / Părintele Arhimandrit Amvrosie a fost un om cu viață sfântă. În timpul Revoluției (bolșevice, din Rusia) a fost împușcat în piept, și a suferit mult cu plămânii din pricina a ceasta. Nu s'a vindecat niciodată, iar rana i-a înlesnit tuberculoza și a murit tânăr.

A fost ucenic al vestiților Stareți din pustia Optinei; mai cu seamă, avea dragoste către Sfântul Amvrosie al Optinei, care l-a tuns în cinul monahicesc. Dintr'însul izvora o dragoste deosebită și netulburată. Dobândise de la Stareții Optinei ceea ce aveau ei mai bun: dragostea. A introdus în viața sa această dragoste atotcuprinzătoare. Era pur și simplu deosebit. Minuna prin dragostea sa pe oricine cu care stătea de vorbă sau care doar se afla în preajma lui. Niciodată nu s'a mâniat, nici măcar pe vreun monah sau frate, nici nu a spus vreodată cuiva un cuvânt rău. Răbda multe și le ierta totul. Toate grijile și problemele le punea înaintea Domnului și numai Lui i se plângea. Se ostenea să împărtășească și fraților din obște această însușire, prin pilda proprie, și mulți au învățat de la el cum să pună în lucrare, în viața de zi cu zi, această dragoste atotcuprinzătoare, nepătimașă.

Chiar eu am simțit această dragoste de negrăit a sa, pe care a împărtășit-o și acelor frați care au dorit s'o primească drept moștenire.

Când am ajuns la Mănăstirea Milkovo, cea dintâi ascultare primită a fost să păzesc via. Și, pentru că îmi plăcea să dorm, am ațipit, iar hoții au venit și au prădat via. Când m'am trezit, am văzut că nu mai sânt struguri. M'am speriat și l-am așteptat cu teamă pe iconom să vină la vie. Acesta a venit, a văzut totul - și nu mi-a zis nici un cuvânt. Nimic! Strugurii din vie furați, iar el nu-mi spune nici un cuvânt!

Ziua următoare a venit iarăși și mi-a spus: „Tomușca (așa mă strigau când eram frate), Batiușca a blagoslovit să-ți dau o ascultare nouă. Vei păzi oile și caprele pe islazul din preajma Moravei.” Și așa am ajuns cioban la oi. Dar și de data asta am greșit.

Mi s’a dat să învăț citirea din Ceaslov[17] cât timp păzesc oile și caprele, iar eu, citind din Ceaslov, am ațipit iarăși. Când m’am trezit, am căutat să văd unde sânt oile și văd că rămăsese numai o capră bătrână. Toate celelalte dispăruseră pe undeva. M’am ridicat degrabă în picioare, să le caut unde sânt. Când colo, ele s’au dus pe ogor, au doborât gardul într’un loc, au intrat și au mâncat toată fasolea stăpânului acelui ogor. Iar capra, când a văzut că eu alerg la oi, a pornit și ea să alerge în urma mea și cât pe ce să distrugă gardul cu totul. Stăpânul ogorului a văzut, după aceea, ce au făcut oile și caprele și, firește, s’a dus la mănăstire să se plângă părintelui arhimandrit. Acesta i-a spus iconomului să plătească stricăciunea adusă proprietarului - și cu asta totul s’a încheiat. Nici unul dintre frați nu mi-a spus nici măcar un cuvânt (de mustrare), nici măcar unul! Ziua următoare a venit iarăși iconomul la mine și mi-a zis: „Batiușca a blagoslovit o ascultare nouă pentru tine. De acum vei păzi vacile, pe celălalt izlaz.”

Dar istoria s’a repetat. Aveam șase vaci, iar printre ele se afla și una mai bătrână, căreia îi plăcea să se furișeze și să facă stricăciuni. Cât timp am păzit vacile, le număram cu grijă ca să nu repet aceeași greșeală. Aveam cu mine și Ceaslovul, și citeam din el din când în când. Și astfel, în timp ce citeam, vaca cea bătrână a reușit să se furișeze și să intre în grădina ce se afla nu departe de izlaz. În timp ce citeam, îmi aruncam uneori privirea la vaci și socoteam dacă sânt toate la număr. Odată, din întâmplare, le-am numărat cu atenție și

17 Deprinderea cu slavona bisericească, în care sânt scrise cărțile de cult în țările slave. *(n.tr.)*

am observat că vaca bătrână lipsește. Am înlemnit și am pornit să o caut. Când am privit prin grădini, vaca ajunsese deja la a treia dintre ele, ronțăise și călcase în picioare toată varza. Stăpânul grădinii s'a plâns din nou și iarăși a venit iconomul la mine. Noua ascultare a fost la trapeză și la biserică.

Acestea sânt numai o parte din ispitele pe care Părintele Arhimandrit Amvrosie le-a acoperit cu dragostea sa cea fără de margini. Au fost atunci și altele, mult mai rele și mai dureroase, dar părintele arhimandrit a răspuns întotdeauna doar cu dragostea sa. Unui călugăr ce fusese cândva guvernator, prefect de gubernie - o persoană importantă în Rusia - îi plăcea mult să bea. Se întâmpla chiar să plece din mănăstire și să meargă în sat, și lipsea câte o săptămână. Trebuia ca Starețul să-l caute și să-l aducă înapoi. Bea și iar bea, iar părintele arhimandrit nu-i spunea nici măcar un cuvânt care să-l mustre pentru ce face - nimic! Acoperea totul cu dragoste, ca și cum nu ar fi fost nimic. Era vădit că rabdă și suferă din pricina tuturor acestora, dar nu ar fi spus nimănui nici măcar o vorbă despre asta. Venea întotdeauna cel dintâi la biserică, la slujbă, și ședea întotdeauna lângă scaunul de egumen. Se vedea că era pur și simplu istovit de griji, dar nu spunea nimic nimănui, așeza totul înaintea Domnului. Nu a pedepsit niciodată pe nimeni. Nu a avut nici măcar un gând rău față de nimeni, nici o privire aspră, nimic de felul acesta. Iubea pe fiecare așa cum era și se ruga lui Dumnezeu, ca să-l lumineze El pe acela. Prin pilda sa de viață învăța cel mai mult și stăruia ca prin pilda aceasta să aducă pe fiecare la calea mântuirii. Cu adevărat, Părintele Arhimandrit Amvrosie era un suflet deosebit, plin de dragoste și smerenie. Păcat că boala l-a luat prea din vreme din lumea aceasta.

Părinte arhimandrit, la sfinția voastră în mănăstire, la Vitovnița, vine multă lume care caută mângâiere. Vă rugăm să ne spuneți cum și când a început totul?

Părintele Tadei/ A început oarecum dintr'odată. Vlădica m'a așezat, la cererea mea, în parohie, unde am nădăjduit că se vor mai potoli grijile prilejuite de zidirea mănăstirii. Într'o zi din anul 1975 a venit la mine fratele Draghi și m'a chemat la o adunare a bogomoliților.[18] Fratele Draghi era de meserie tehnician și a condus construcția bisericii din Kârniev, unde se află și cea mai mare asociație a bogomoliților din eparhia noastră. Vine el într'o seară la mine cu mașina lui - se țineau des adunări ale bogomoliților acolo, la Kârniev - și-mi spune: „Haide, omule, vino și tu puțin acolo, să vorbim.„ I-am spus: „Eu nu am ieșit nicăieri, nici la adunări ale bogomoliților, nici la slave[19] nu pot să merg." „Dar, haide!" „Dar," spun eu, „nu pot." Și el a plecat. A doua oară a venit cu încă doi, trei. „Haide!" I-am spus: „Nu pot!" Am refuzat iarăși. A treia oară au venit șase oameni cu un microbuz. Eu, de obicei, seara, mă plimb în jurul bisericii… „Acum nu poți să mai scapi de noi. Trebuie să mergi!" Îi spun fratelui Draghi: „Frate Draghi, tu ești membru al consiliului eparhial. În curând vlădica va convoca membrii consiliului, iar când ședința se va încheia, întreabă-l pe vlădică. Dacă vlădica dă blagoslovenie, atunci pot să merg. Altminteri, dacă mă chemi tu sau altcineva, nu voi merge. N'am ieșit nicăieri, nu mă pricep la întâlnirile cu oamenii,omule, și îmi este anevoie, îmi este tare greu. Însă când ședința se va sfârși, întreabă-l pe vlădica. Dacă vlădica blagoslovește, atunci poți să vii să mă iei, ca să mergem - atunci va trebui să merg pentru că vlădica a blagoslovit. Am zis... nu am încotro acum." Și așa a început totul…

18 Comunitate ortodoxă întemeiată pentru reînvierea vieții duhovnicești în sânul poporului Sârb. O lucrare de seamă în sânul acestei comunități a avut-o Sfântul Nicolae al Ohridei și Jicei. *(n.tr.)*

19 Praznicul sfântului ocrotitor al familiei, specific Serbiei. *(n.tr.)*

Atunci m'am întâlnit pentru întâia dată cu Vlădica Athanasie, care pe atunci era ieromonah și profesor la Facultatea de Theologie. Atunci îmi era încă plin capul de cuvinte ale Sfinților Părinți. Mă întreabă una, apoi alta, eu răspund și văd că le este pe plac ceea ce le spun eu. Am cunoscut atunci mulți bogomoliți ce au găsit în cuvintele Sfinților Părinți răspunsuri la multe întrebări care îi chinuiau. De atunci au început să vină la mine din ce în ce mai mulți oameni, iar acum vin neîncetat.

Abia în 1975 s'au împlinit cuvintele pe care le-am auzit de la Înger la începutul celui de-al Doilea Război Mondial, în celula închisorii din Petrovaț: „Pe mulți încă va trebui să mângâi și să îmbărbătezi." A trebuit să vorbesc mult și de atunci a început să mă doară gâtul. Am făcut inflamație în gât, de care nici până astăzi nu m'am vindecat. Uneori îmi este foarte greu, abia pot sluji Sfânta Liturghie.

Iată, așa curge viața…

În ziua de astăzi, educația stă la îndemâna unui număr mare de oameni. Vreți să ne explicați, pentru cititorii noștri, care este însemnătatea educației, care este folosul ei pentru viața duhovnicească și pentru mântuire?

Părintele Tadei / Omul trebuie să primească educație, să cunoască ce poate, dar școala ne dă numai instruirea minții, nu și duhovnicie. Majoritatea theologilor noștri care predau în seminariile theologice și în facultăți nu viețuiesc după cum predau și învață. Iar ei trebuie să dea copiilor și tinerilor pilda vieții lor. Însă aceasta nu se întâmplă și, de aceea, starea de lucruri este grea.

Școala educă abstract, rațional, dar nu are duhovnicie. Iar copiii au nevoie de o pildă de viață, căci prin aceasta li se poate spune mai mult decât prin cuvinte. Putem auzi multe lucruri pline de învățături despre viață și duhovnicie, dar se pune întrebarea dacă vom putea

înfăptui toate acestea în viață. Dar când vedem o pildă de viețuire, că omul este liniștit, pașnic, bun, că nu se vatămă când este ocărât, atunci și învățăcelul dorește să fie asemenea acestuia. Puterea lui este pilda vie de viețuire pusă înaintea ochilor. De aceea prin viață se spun mult mai multe decât prin cuvinte.

Pilda unei viețuiri bineplăcute Domnului întărește cunoașterea theoretică și îi dă adeverire practică. Acestea nu sânt valabile numai în cazul științei despre Dumnezeu,[20] ci și pentru toate celelalte științe. Orice cunoaștere pe care omul o descoperă pe calea științei este un dar dat de Dumnezeu oamenilor și dezvăluie prezența lui Dumnezeu în lumea aceasta. Cu totul alt lucru este înfăptuirea acestei cunoașteri primite în dar. Aceasta depinde, după cum am spus mai-nainte, de viața noastră - cu Dumnezeu sau împotriva lui Dumnezeu. De aceea, ea poate fi întrebuințată în folosul sau spre paguba omenirii. Nici o cunoaștere la care a ajuns știința omenească, Dumnezeu nu a dăruit-o spre pagubă. Totul este dăruit spre bine, și numai spre bine. Doar voia liberă cea stricată a omului, care a pierdut frica lui Dumnezeu, a prefăcut în rău binele dăruit de Dumnezeu oamenilor, pricină din care suferim și ne chinuim în lumea aceasta.

Părinte Tadei, duceți o viață duhovnicească și de aceea puteți cuprinde cu privirea duhovnicească realitatea vremii de astăzi. Spuneți-ne, vă rugăm, câteva cuvinte despre necazurile ce s'au abătut asupra poporului Sârb, de ce au venit acestea asupra noastră și cum să le biruim?

Părintele Tadei / Suferim pentru că gândurile și dorințele noastre sânt rele. Noi înșine ni le-am pricinuit, căci poporul nostru nu are pocăință. Nu au pocăință nici cei credincioși, ca să nu mai vorbim de cei necredincioși! Cincizeci de ani de comunism au făcut mult rău, mai mult decât 500 de ani de

20 Theologia *(n.tr.)*

robie sub Turci. Atât de mult a îndepărtat răul acesta pe popor de Dumnezeu, omule! Și tocmai aceste gânduri și dorințe rele au nimicit înțelegerea și pacea, pur și simplu le-au năruit și au dat roade rele și grele. Noi înșine sântem vinovați pentru toate acestea. Adunăm roadele gândurilor și dorințelor noastre… Pocăința trebuie înnoită. Aceasta înseamnă nu numai spovedanie la duhovnic, deși este nevoie și de ea pentru slobozirea omului de gândurile rele, ci pocăința înseamnă întoarcere către Binele desăvârșit. Așadar, întoarcere către Dumnezeu, căci Binele desăvârșit este Dumnezeu. Trebuie să ne întoarcem cu inima spre Dumnezeu și să cerem pace de la Domnul, să ne dea putere să fim buni. Pentru binele nostru, să avem gânduri și dorințe bune. Noi nu facem asta, și de aceea suferim.
Dumnezeu este în noi, și pentru că El este dragoste nu va tulbura voia noastră slobodă. ținem în noi mult rău și la un moment dat acesta iese la iveală: și în familie, și la locul de muncă, și în societate. În cele din urmă, totul se sfârșește în suferințe grozave. Iată, priviți încotro mergem…!
Și răul nu este numai în noi, ci în întreaga lume. Dar mai cu seamă în noi, căci sântem totuși aleși de Domnul, sântem Creștini. Sânt multe suflete din neamul nostru care au pătimit pentru Domnul, și care se roagă Lui și Maicii Domnului, dar noi împiedicăm toate acestea prin gândurile și dorințele noastre. Cu toate acestea, Domnul ne apără, ne apără mult…
Trebuie să ne slobozim de răul din noi. Avem istoria Israiliților. Vechiul Legământ este în cea mai mare parte istorie. De câte ori poporul Israilit se lepăda de Domnul, poporul mic al Filistenilor îl decima și îl subjuga, și mult suferea poporul Evreiesc. De câte ori Israiliții se pocăiau și se întorceau la Dumnezeu, îi supuneau pe dușmani cu oameni puțini.
În Cartea Judecătorilor avem pilda lui Ghedeon, care cu trei sute de

Israeliți, cu ajutorul lui Dumnezeu, i-a biruit pe madianiții cei mulți ca nisipul țărmurilor mării. Ghedeon a adunat mai întâi oaste multă de Israiliți și plănuia să se împotrivească madianiților. Dar Domnul i-a spus: „Este prea mult norod cu tine," așa încât Ghedeon a lăsat o mare parte din oșteni la casele lor. Și i s'a arătat Domnul din nou și i-a spus ca pe cei ce au rămas să îi ducă la apă și să îi cerceteze bine, deoparte. „Fiecare ostaș care va limpăi apa cu limba din pumni, pe acela să-l pui deoparte." Iar pe cei ce se vor pleca în genunchi să bea apă, pe aceia să nu-i ia în seamă, ci să-i pună deoparte numai pe cei ce vor lua apă în pumni. A ales cu totul trei sute de ostași, numai trei sute, din atâta mulțime de oaste! Atunci i s'a arătat Domnul din nou lui Ghedeon și i-a spus: „Cu ei să mergi împotriva lui Madian. - Dar cum voi merge cu trei sute de oameni împotriva unei așa mulțimi de oaste? - Vei birui cu trei sute de oameni!" Și oastea madianită a fost zdrobită. Iată ce înseamnă Domnul și puterea Lui!

Noi sântem un neam mic, dar, dacă sântem uniți în cuget pe calea lui Dumnezeu, nici un vrăjmaș nu ne-ar putea sta în cale. Căci în noi se află atunci puterea dumnezeiască, și aceasta - puterea dumnezeiască unită - aceasta este puterea, omule! De unul, fug mii! Iar acolo, la vrăjmașul, este dezbinare. Dar tu dovedește asta! Cum să spui asta când frate pe frate nu poate răbda… Iată ce înseamnă: cu oameni puțini poate fi biruit un dușman mult mai mare și mai puternic.

Părinte Tadei, pe când erați Stareț la Mănăstirea Gorniak a venit la dumneavoastră un tânăr care avea un dar rar, al vederii lumii duhovnicești. Vorbiți-ne câte ceva despre aceasta…

Părintele Tadei/ Tânărul acela era de obârșie din satul Radinaț, în apropiere de Smederevo. El era, așa, un tânăr mai sărac de minte. După ce i-a murit mama,

a rămas să trăiască la sora lui. Ea s'a căsătorit și a plecat într'un sat în apropiere de Svilainița. Tatăl lui a fost nevoit să meargă la închisoare, și așa flăcăul a fost silit să meargă să locuiască la soră. Obișnuia adesea să meargă în sat, iar apoi nu mai știa cum să se întoarcă acasă, încât trebuiau să-l caute primprejur. A pricinuit multă tulburare familiei surorii lui, iar ea a venit într'o zi la Mănăstirea Gorniak - eu eram Stareț - și mi-a spus: „Ați vrea să-l primiți pe fratele meu? Are 19 ani și îi place să muncească, dorește multe lucruri, dar este puțin sărac la minte. Pleacă în sat și trebuie neîncetat să mergem să-l căutăm. Iar aici nu este nici un sat, este departe, în munți. Aici va asculta de dumneavoastră. Poate să lucreze orice." „Atunci," spun, „adu-l." Și ea l-a adus. Îi era frică să doarmă singur, încât l-am rugat pe Părintele Naum cel bătrân să îl primească. O săptămână întreagă a stat la bătrân, după care acesta îmi spune: „Știi, Părinte, să-l muți altundeva, cu alt frate. Eu sânt bătrân, aproape de sfârșitul vieții. El, de cum se întunecă, începe să vadă ceva și atunci îmi vorbește fără oprire, iar eu nu am trebuință de poveștile lui, eu vreau să mă rog." L-am mutat atunci în încăperea unde se afla ca frate Episcopul Sava.

Pe acesta l-am primit în mănăstire pe când nu terminase nici gimnaziul. Aici a învățat și l-a terminat, iar apoi vlădica mi-a spus: „Haide să-l trimitem la seminar!" - și l-a absolvit. După moartea Vlădicii Veniamin, s'a înscris la facultate, pe care, de asemenea, a absolvit-o și la scurt timp după aceasta a ajuns vlădică.

Și am așezat încă un pat în chilie, și așa a stat băiatul acela cu Sava, până ce l-au chemat pe Sava în armată. Atunci el a rămas singur și îi era frică să doarmă singur. Așa că după Vecernie, mergeam eu acolo și dormeam în patul lui Sava. Cum se stingea lumina, începea să vorbească:

„Vezi, părinte?" îmi spune.

„Nu văd nimic,” îi răspund.
„Vezi, se săvârșește slujba în biserică.”
„Nu văd.”
„Dar cum nu vezi?”
„Tu vezi, dar eu nu văd” - și vorbea mult așa…
O vedea pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu sau vedea îngeri și duhuri rele și se temea de ele, era foarte înfricoșat de ele. Și atunci eu l-am îndemnat - depusesem deja cerere să merg în Sfântul Munte - să o roage pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, să o întrebe dacă voi merge în Sfântul Munte. Voiam să întreb. Și știi ce i-a spus Preasfânta Maică? „Iubitul meu, tu vezi astea pentru că ești fără judecată, îți este dat să vezi, iar altora nu.” Pentru că el e lipsit de judecată, simplu ca un copil… L-am rugat să o întrebe pe Maica Domnului dacă voi ajunge în Sfântul Munte și mi-a răspuns: „Știi ce zice Sfânta Maică? Vrei să mergi în Sfântul Munte, vrei?”
Și într’o zi îmi zice:
„Vezi, părinte, doi îngeri l-au adus pe unul negru, unul de o parte, altul de cealaltă. Acela…vai, este diavol. Nu este ca îngerii, este negru. Să văd ce zic aceștia, pentru ce l-au adus aici. Privește, ascultă…Tu îi vezi, părinte?”
„Nu văd!”
„Dar cum nu-i vezi, privește!” Simplu ca un copil… „Știi, diavolul acesta vrea să se pocăiască.”
Așadar, și printre duhurile viclene se află unele care se pocăiesc, dar pentru că orânduirea lor, în care sânt strâns legați laolaltă, nu îngăduie pocăința, ei nu îndrăznesc nici să se gândească la așa ceva până ce nu găsesc un grup de îngeri și să intre între aceștia, ca să-i păzească de duhurile viclene. În felul acesta, pocăința lor este cu putință numai individual, căci printre ei există și mai răi decât cei răi. ...Și spune:

„Cu adevărat, vrea să se pocăiască. Cu adevărat, este diavol. Iată, vezi, acum vine o rouă, ca o ploaie cade peste el din înălțimi, nu vezi asta, părinte?"
„Nu văd."
„Dar cum nu vezi, privește!"
„Privesc, însă fără folos."
„Acum s'a făcut alb, pierde negreala aceea care-l acoperea. Îl curățește, îl spală…acum este și el alb precum îngerii aflați de-o parte și de alta, care-l țin. Acum îl duc în biserică."[21] Interesant… tânărul acesta probabil încă mai trăiește. Pe atunci era tânăr, iar când tatăl i s'a întors din închisoare, sora sa a venit și l-a luat.

Vă mulțumim părinte și blagosloviți.

---

21 O istorie asemănătoare este relatată de Arhimandritul Cleopa de la Sihăstria, în volumul 11 din „Ne vorbește Părintele Cleopa" (Ed. Episcopiei Romanului, 2001), sub titlul „Diavolul care s-a transformat în înger de lumină". Este vorba de un drac care tulbura obștea unei mănăstiri de maici, trăgând clopotul în momente nepotrivite. Monahia care avea în grijă clopotnița a dat peste el și l-a silit, chemând puterea Crucii, să cânte Trisaghionul. În fața rugăciunilor obștii, dracul începu a cânta frumos: „Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte", și se oprea. „Miluiește-ne pre noi" nu zicea. „Zi miluiește-ne!" „Nu pot!" „Să te arză puterea Sfintei Cruci!" […] Când a văzut că-l arde puterea Sfintei Cruci, a cântat. Și când a cântat „miluiește-ne pre noi", a strălucit ca soarele și a zburat la cer. S-a făcut înger. Și atunci maicile au început a face metanii: „Mulțumim Domnului, că am văzut un drac care s-a făcut înger înapoi, că a zis miluiește-ne pe noi!". Povestirea poate fi citită integral și pe internet, la adresa http://www.sfaturiortodoxe.ro/pcleopa/nou11.htm *(n. red.)*

CAPITOLUL III

CUM ÎȚI SÂNT GÂNDURILE, AȘA ÎȚI ESTE ȘI VIAȚA

Putem face tot ce vrem, dar liniște și pace nu vom avea. Trăsătura caracteristică a fiecăruia este temelia trecerii în veșnicie. Dacă sântem liniștiți și pașnici, vom intra în rândul sfinților și al îngerilor. Asupra lor Domnul a revărsat darul harului Său, și în sufletele lor nu-și află loc însușiri din lumea aceasta. Omul îi poate ocărî neîncetat, ei nu se vatămă. Îi poate lovi, ei nu se mânie, căci sufletul lor este călăuzit de Duhul Sfânt. …Trebuie să te liniștești. Nu mai lua peste măsură asupra ta grijile lumii acesteia, ci păzește-ți pacea și viețuiește cu Dumnezeu. Să le lăsăm pe toate în grija Domnului.

DIN CONVORBIREA CU UN MONAH AL NOSTRU

Părintele Tadei/ Am plecat la mănăstirea V. cu intenția de a scăpa de zarva Belgradului și de această viață a noastră plină de neînțelegeri. Sincer vorbind, nu m'am așteptat la nimic de la șederea mea acolo. Însă Dumnezeu a voit ca în această mănăstire săracă și retrasă să întâlnesc un om al lui Dumnezeu și prin convorbirile avute cu el să simt, mai limpede decât oricând, cât de îmbietoare este viața după Dumnezeu. Am însemnat în scris câteva dintre aceste convorbiri, pe care le-am purtat sub umbrarul de lângă biserică. Nu voi pomeni numele acestui monah - gazda noastră - de teamă ca nu cumva, prin această destăinuire publică a vieții lăuntrice a părintelui T., să tulburăm pacea sufletului său smerit.

DESPRE RUGĂCIUNE

Cum trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu?

Părintele Tadei/ Lui Dumnezeu trebuie să ne rugăm precum părintele Ioan din Kronștadt. El citea rugăciunile cu luare aminte, iar la unele cuvinte simțea cum inima i se încălzea și în suflet i se revărsa pace și bucurie, iar apoi se ruga cu simțire. Cuvintele rugăciunii trebuie rostite având credința că Domnul vă privește și vă ascultă. Iar dacă în timpul rugăciunii se ivește ceva în inimă, „prindeți-l”, și țineți-vă de rugăciune - „stați” în ea.

Cum ați învățat să vă rugați? **Părintele Tadei** / Când eram mic, eram slab și neputincios. Adesea îmi spuneau acasă: „Nu ești bun de nimic. Uită-te la Miladin (un băiat de vârsta mea) cum îl ajută pe tatăl lui, iar tu mănânci pâine degeaba." Mă dureau cuvintele acestea. Aproape de casa noastră se afla un copac, și adesea mă duceam acolo și mă rugam la Dumnezeu să facă astfel încât să fiu și eu de folos cu ceva.

În parte chiar de la părintele T., în parte de la obștea mănăstirii, am aflat câte ceva despre viața părintelui T.

S-a născut în 1914 la târg, prematur, la șapte luni. (Cu privire la acest moment, mi-a spus odată, râzând: „Din mine nici nu ar fi putut ieși ceva mai bun, doar m'am născut la iarmaroc.") Mama lui a murit de timpuriu. A fost crescut de mame vitrege. De multe ori îl snopeau în bătaie atât de rău, încât lua o bucată de pâine și fugea de acasă. Când a mai crescut, l-au dat să învețe meseria de croitor, dar nici aici nu era mai bine ca acasă… După aceea a venit boala de plămâni. Doctorii i-au spus că mai are de trăit cel mult cinci ani. Atunci s'a hotărât ca măcar în acești cinci ani, câți i-au mai rămas de trăit, să-I slujească lui Dumnezeu și a plecat la Mănăstirea Milkovo, unde se afla Părintele Arhimandrit Amvrosie.

„Dacă am văzut că nici părinții, nici rudele, nici prietenii, nici restul lumii nu-mi ofereau nimic altceva decât răni, durere și ocări, m'am hotărât să nu mai trăiesc pentru lumea aceasta, ci să închin Domnului acele puține zile care mi-au mai rămas până la moarte. Am văzut că nu am pe lume pe nimeni cu adevărat al meu, fără numai pe Dumnezeu."

DESPRE PACEA LĂUNTRICĂ

Care este cel mai de seamă lucru în viața duhovnicească?

Părintele Tadei / Cel mai însemnat lucru este, cred, paza păcii inimii. Să nu vă tulburați cu nici un chip. În inimă trebuie să domnească pacea, liniștea, tăcerea, liniștirea. Vălmășagul gândurilor este starea duhurilor căzute (dracii, duhurile care au căzut de la Dumnezeu). Mintea noastră, așadar, se cere să fie adunată, unită, atentă. Numai în mintea unită se poate sălășlui Dumnezeu Cel Unul.

RUGĂCIUNEA LĂUNTRICĂ

Părintele Tadei / Dacă simțim o dispoziție prielnică, putem întrerupe tăcerea inimii prin rostirea rugăciunii lui Iisus.

La începuturi, ea suna așa: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, pentru Născătoarea de Dumnezeu, miluiește-mă pe mine!" Cu timpul, monahii au scurtat-o, și astăzi ea sună astfel: „Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine!"

Dacă putem, să rostim rugăciunea lui Iisus cu simțire. Dar dacă nu putem, să încercăm să cădem cu inima la Domnul așa cum știm și ne-am deprins, să ne mulțumim cu tăcere înaintea Lui.

Dacă nu avem duhovnici iscusiți care să ne călăuzească, este primejdios a te sili să rostești rugăciunea lăuntrică.

Cuvioșia voastră cum ați deprins rugăciunea inimii?

Părintele Tadei / Eram încă frate, foarte tânăr, când am început. Părintele Amvrosie mi-a spus: „Orice faci, să rostești neîntrerupt în lăuntrul tău: Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine!" Eram copil și făceam ascultare

de Părintele din toată inima. Îi mărturiseam în fiecare zi părintelui meu duhovnic cele ce se întâmplau în lăuntru-mi, în suflet, iar el mă povățuia ce să fac. După o vreme, am început să simt cum o dată cu aerul pe care-l respiram „intra" și rugăciunea în inimă. Cu timpul, rugăciunea a început să se săvârșească singură în inimă. Apoi, însă, duhovnicul meu a murit și am petrecut ani mulți în mari încercări duhovnicești. Întristarea îmi sfâșia sufletul. Frica pe care o aveam încă din copilărie mă chinuia iarăși. Îmi era teamă că atunci când voi îmbătrâni nu voi fi mulțumit de mine, și nu am putut avea tihnă niciodată.

Ce făceați atunci? **Părintele Tadei**/ Depinde. Cel mai adesea îmi luam armonica, mă duceam în singurătate și cântam. Am iubit dintotdeauna muzica, iar ea mi-a adus mereu mângâiere.

Uneori mă întrebam în cuget: „Ce vrei? Ți-e foame? Ți-e sete? Ești gol, desculț, bolnav? Dumnezeu ne-a dat totul, ce mai vrei?" Și totuși, sufletul meu era mâhnit și căuta ceva care să-l mângâie, dar nu era nimeni care să-i aducă alinare.

Am mers la unii duhovnici, am căutat sfat, dar nici asta nu mi-a folosit. A fost așa până când am citit *Calea mântuirii* a lui Theofan al Vișenului (Sfântul Theofan Zăvorâtul) și Domnul a ajutat. Când nu este nici un om care să ne mângâie, atunci Domnul vine să aducă bucurie în suflet și printr'o carte.

ȘEDEREA ÎNAINTEA LUI DUMNEZEU

Părintele Tadei/ Alături de paza liniștii inimii, deprindeți-vă și cu chipul în care ședeți înaintea lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă să ai neîncetat în minte faptul că

Domnul ne privește. Pe El trebuie să-L avem în cuget când ne trezim, când ne culcăm, la muncă, la masă sau când ne plimbăm. Domnul este pretutindenea și în toate.

Din umbrarul sub care ne aflam, ni se înfățișa o priveliște minunată. Părintele T. ridică mâna în direcția câmpiei și a muntelui, zicând:

Părintele Tadei/ Domnul este puterea care sprijină viața întregii făpturi, care pune rânduială în univers, care dă frumusețe făpturii zidite, se îngrijește de toate și petrece în inima omului. Împăratul Slavei *(așa îl numește cel mai adesea părintele T. pe Domnul)* petrece în făpturile Sale și în fiii Săi.

PĂRTĂȘIA CU DUMNEZEU

Părintele Tadei/ Omul va afla Împărăția lui Dumnezeu în sine. „Pogoară în inima ta și vei afla acolo scara pe care să urci la Împărăția lui Dumnezeu," ne povățuiește Cuviosul Isaac Sirul. Sfânta Scriptură învață că Împărăția lui Dumnezeu „este dreptate și pace și bucurie întru Duhul Sfânt." / Rom. 14:17/ Pasul cel dintâi către părtășia cu Dumnezeu este deplina încredințare de sine în mâinile lui Dumnezeu. Apoi Dumnezeu va fi Cel ce lucrează, iar nu omul.

Părtășia cu Dumnezeu înseamnă ca Dumnezeu să se sălășluiască în noi, El să lucreze în noi; cu El să se înveșmânteze sufletul nostru și El să ne călăuzească cugetul, voia și simțirile. Atunci, noi sântem, de bună voie, armă în mâinile Sale - El va mișca gândurile, dorințele, simțămintele, în cuvintele și lucrarea noastră.

Cum se păzește de mândrie omul care a ajuns la o treaptă duhovnicească înaltă?

Părintele Tadei/ Dar acest lucru nu este ceva deosebit. Părtășia cu Dumnezeu este o stare firească

a sufletului. Omul este făcut pentru o astfel de viață. Păcatul l-a îndepărtat pe om de această viață și de aceea el trebuie să o recâștige. În fapt, noi ne ostenim să ajungem la o stare firească, sănătoasă.

VEDEREA DUHOVNICEASCĂ

Părintele Tadei / Când Împărăția lui Dumnezeu se sălășluiește în inima omului, Dumnezeu îi descoperă acestuia taine. El „învață" împreună cu Dumnezeu care este esența lucrurilor și înțelege taina lor. Toată cunoașterea este la Dumnezeu, și când Domnul voiește, după mila Sa, îi descoperă omului taine. Astfel, până și un monah simplu și neînvățat, prin mila lui Dumnezeu, poate cunoaște taine mari: despre viață, despre moarte, despre rai și iad - cunoaște și cum este orânduită lumea aceasta.
Când Împărăția lui Dumnezeu s'a sălășluit în inima omului, Dumnezeu sfâșie neștiința minții ca pe un văl. Omul va înțelege atunci nu doar tainele Zidirii, ci și taina propriei sale persoane. Și în cele din urmă, într'o clipită sfântă, Dumnezeu, după nespusa Sa milă, se va descoperi pe Sine, iar omul Îl va privi pe Împăratul Slavei așa cum privește soarele în apa limpede. Atunci omul se face una cu Dumnezeu și Dumnezeu lucrează într'însul. Acesta trăiește numai cu trupul pe pământ, iar cu duhul este în Împărăția cerurilor, împreună cu Îngerii și Sfinții, și îl contemplă pe Domnul.

Adeseori, când puneam vreo întrebare părintelui T., el îmi răspundea scurt, după care adăuga:

Părintele Tadei / Despre asta a scris cutare și cutare Sfânt Părinte. Să merg să iau cartea și să citim?
Firește că încuviințam bucuros, iar preț de o clipă părintele răsfoia cartea și citea fragmentele respective, iar apoi vorbea de la sine. Nu am mai întâlnit un om care să se descurce cu atâta iuțeală în aceste cărți.

DESPRE ASPRIME

Părintele Tadei/ Asprimea față de aproapele este primejdioasă. Cei aspri înaintează numai până la o anumită măsură și rămân la nevoința trupească. În purtarea cu oamenii trebuie să fim buni, blânzi, îngăduitori.

Părintele Tadei mi-a istorisit atunci un vis anume al său:

Părintele Tadei/ Abia adormisem, și am visat că am murit. Doi tineri m'au dus într'o încăpere și m'au așezat pe un postament, între ei. De-a dreapta mea se aflau judecătorii. În spate, la stânga, cineva mă învinuia și grăia astfel: „Iată, acesta este cel care cu nimeni nu se poate înțelege!" Am tăcut mirat. Atunci, același glas, din colț, a repetat aceste cuvinte. Tânărul care se afla în dreapta mea îmi spune: „Nu te teme! Nu-i adevărat că nu te poți înțelege cu nimeni! Doar pe tine însuți nu te poți înțelege!"

ATMOSFERA CEREASCĂ ȘI ATMOSFERA IADULUI

Părintele Tadei/ Omul care poartă în sine Împărăția lui Dumnezeu răspândește în jur gânduri sfinte, gânduri dumnezeiești. Împărăția lui Dumnezeu făurește în noi atmosfera Împărăției cerurilor, spre deosebire de atmosfera de iad a cugetului, pe care o răspândește în jur omul ce poartă în inima sa iadul. Rostul Creștinilor este să curățească atmosfera în lume și să lărgească Împărăția lui Dumnezeu. Lumea trebuie cucerită prin păstrarea atmosferei cerești în noi, căci, de vom pierde Împărăția lui Dumnezeu din lăuntru, nu ne vom mântui nici noi și nici semenii noștri. Cel ce poartă în lăuntrul său Împărăția lui Dumnezeu, acela o va împărtăși în chip nevăzut și celorlalți. Oamenii vor fi atrași de pacea și căldura noastră, vor dori să fie împreună cu noi și, treptat,

atmosfera cerurilor va pune stăpânire pe ei, îi va birui. Nici măcar nu este nevoie să le vorbim oamenilor despre asta - cerul va izvorî din noi chiar și atunci când tăcem sau vorbim despre cele mai obișnuite lucruri; acesta strălucește din noi chiar și fără să ne dăm seama.

În cel lipsit de ascultare nu se va sălășlui Împărăția lui Dumnezeu, căci acesta va vrea întotdeauna să se facă voia lui și nu voia lui Dumnezeu. În Împărăția cerurilor nu sânt cu putință împărății întru Împărăție. Asta au vrut „duhurile căzute" și de aceea au căzut de la Domnul, Împăratul Slavei.

Sufletul care a căzut în cercul vălmășagului gândurilor, în atmosfera iadului, sau care doar s'a atins de ea, încearcă chinuri drăcești. De pildă, citim ziarele sau ne plimbăm pe străzi și apoi, dintr'odată, simțim că s'a tulburat ceva în lăuntru, în sufletul nostru, simțim un gol, o mâhnire. Aceasta se întâmplă din pricină că, citind diferite lucruri, am pierdut concentrarea, mintea unită, ne-am împrăștiat, și atmosfera iadului „se pogoară" *(părintele Tadei întrebuința des acest cuvânt)* asupra noastră.

DESPRE PROPOVĂDUIRE

Părintele Tadei/ Nu trebuie propovăduit cu mintea, ci cu inima. Numai ceea ce vine din inimă atinge inima celuilalt. Să nu atacați niciodată, să nu fiți potrivnici nimănui. Dacă cel ce propovăduiește vrea să-i întoarcă pe oameni de la vreun rău, să o facă cu blândețe, smerenie și mare frică de Dumnezeu.

DESPRE SMERENIE

Cum este un om smerit?

Părintele Tadei/ Cei smeriți socotesc pe orice om mai presus decât ei - și nu numai pe om, ci și toată făptura.

Cum putem socoti o făptură mai presus de noi, dacă Dumnezeu ne-a împodobit cu minte, ne-a numit fii ai Săi?

Părintele Tadei / Dacă veți pune mâna pe inimă și veți fi sinceri cu voi înșivă, veți înțelege că sânteți mai mici decât multe făpturi. Luați aminte la albină, cum zorește și trudește. Se dăruiește fără cruțare și fără opreliști. Albina trăiește, cu totul, o lună și o jumătate de zi, și adesea piere muncind, pe câmp, și nu se mai întoarce la stupul ei. Și cât se gândește omul la sine și cât își plânge de milă! Sau priviți furnica, cum nu ostenește să poarte neîncetat ceva. Iar atunci când îi cade sarcina, o ridică și își continuă cu răbdare munca. Iar noi, dacă nu apucăm imediat ceva în mâini, renunțăm degrabă la acel lucru.

Eram de față, odată, când o bunică l-a întrebat pe părintele T. ce să facă așa încât nepoții ei să fie credincioși.

Părintele Tadei / Trebuie ca bunica lor să fie totdeauna blândă, bună, să nu se supere niciodată, să fie totdeauna binevoitoare, să asculte totul - când, iată, nu vor să o asculte. Poate că acum nepoții nu vor fi credincioși, dar cândva, mai târziu, își vor aminti de bunica lor și amintirea ei îi va face mai buni… (A consemnat G. J., „Pravoslavni Misionar"- Revista „Misionarul Ortodox")

DESPRE ȚELUL VIEȚII

Părintele Tadei / Iertați-mă dacă uneori, în timpul convorbirii de ieri seară, m'am abătut de la temă. Voi înșivă vedeți cum este viața noastră aici, pe fața pământului. Noi, Creștinii, dorim atât mântuirea noastră, cât și a semenilor noștri și tânjim după desăvârșire. Cei ce nu sânt credincioși doresc să ajungă la desăvârșire în cele materialnice ale vieții.

Încă din fragedă tinerețe, am pornit a sluji lui Dumnezeu. Aveam o

sănătate firavă și m'am gândit să petrec viața aceasta scurtă după voia lui Dumnezeu. Îi mulțumesc lui Dumnezeu că încă de la bun început m'a îndrumat la nevoitorii Ruși de la Mănăstirea Milkovo. În mănăstirea aceasta, mare parte erau monahi Ruși refugiați, iar printre ei se aflau și oameni sfinți; pentru că eram încă copil, am învățat toate cele ce ei mi-au spus.

Întreaga viață m'a chinuit gândul: „Care este rostul vieții?," m'am întrebat unde duce această viață. Oare spre bogăția materială pe care omul se trudește atât să o agonisească, să mănânce și să bea, oare asta să fie totul? Slavă lui Dumnezeu, în viața sa, Sfântul Serafim din Sarov ne deslușește că țelul vieții este întoarcerea în brațele Tatălui nostru Ceresc, ca noi oamenii, aici pe pământ, călăuziți de Duhul Sfânt, să fim asemenea îngerilor din ceruri.

Pentru că sântem copii ai unor părinți căzuți, ne este mai lesne să ne abatem de la calea cea dreaptă decât să ne lepădăm de numeroasele noastre fapte rele pe care le-am săvârșit de-a lungul vieții, în sânul familiei. Deși noi sântem copie a părinților noștri, care nu au fost desăvârșiți și nici vrednici să ne ofere ce este mai frumos, totuși am văzut la ei și mai apoi, în viață, multe nedreptăți și am îndurat multe dureri ale inimii. De aceea, toți tânjim după desăvârșire și dorim să descoperim care este scopul vieții acesteia. Descoperim acest lucru treptat, după cum ne spun Sfinții Părinți: „Treptat crește în noi credința." Unul dintre Sfinții Părinți chiar spune: „Credința mea din anii tinereții, față de cea pe care o am acum, la bătrânețe, era pur și simplu necredință." Credința noastră crește treptat și, când se întărește în Domnul, devine puternică și tare. Astăzi se întâmplă multe în lume. Am auzit multe despre protestanți. Ei au căzut de la biserica apuseană și nu s'au unit niciodată cu Biserica Răsăritului, introducând multe inovații în credința lor. Protestanții se ostenesc și se roagă, au dezvoltat un misionarism mai aprig decât biserica

[romano-]catolică, dar nu sânt conștienți și nici nu știu că sânt sub stăpânirea duhurilor din văzduhuri. Toți cei pe care protestanții îi aduc la Creștinism sânt cuprinși de o putere rea, intră de îndată sub stăpânirea a multe duhuri. Apostolul spune: „Ce folos este, frații mei, de ar zice cineva că are credință, iar fapte nu are?" /Iac. 2:14; 2:18/ Și satana crede și se cutremură, dar se împotrivește. Mulți se socotesc a fi necredincioși, dar dacă stăm să cugetăm mai bine la noi înșine, vom vedea că nu se află în această lume nici o ființă cugetătoare a cărei inimă să nu tânjească după viața și dragostea desăvârșită. Dragostea desăvârșită nu cade niciodată, rămâne veșnic. Inimile noastre, ale tuturor, năzuiesc spre binele desăvârșit, după pacea desăvârșită; de fapt, inima noastră, a tuturor, tânjește după Dumnezeu. *Dumnezeu este viață, Dumnezeu este dragoste, Dumnezeu este pace, Dumnezeu este bucurie.*

Inima noastră tânjește după Dumnezeu, dar prin gânduri ne împotrivim lui. Satana crede și se cutremură, dar se împotrivește. Asemenea și necredinciosul: nu este necredincios, ci potrivnic. Așadar, inima noastră tinde spre Dumnezeu, dar noi ne împotrivim lui. Împotrivirea noastră nu-L va vătăma pe Dumnezeu, căci este Atotputernic, ci pe noi înșine.

Gândurile, starea lăuntrică, dorințele ne conduc viața. Așa cum ne sânt gândurile cu care ne îndeletnicim, așa ne este și viața. Dacă avem gânduri de pace, liniște, dragoste deplină, bunătate, virtute, curăție, atunci și în noi va fi pace, căci toate gândurile de pace aduc pace lăuntrică, ce răzbate din noi, căci gândurile ne sânt pline de pace, liniște, dragoste desăvârșită și bunătate. Dacă purtăm în noi gânduri rele, diavolești, atunci se nimicește și pacea noastră lăuntrică. Sfinții Părinți spun despre gânduri: „Orice gând care năruiește pacea și gândurile ce nu ne dau pace, acestea toate de la diavol sânt, și trebuie să le îndepărtăm și să nu le primim." Trebuie

să ne ostenim pentru binele nostru, ca să se întărească în noi pacea, bucuria, dragostea dumnezeiască. Părintele nostru cel Ceresc vrea ca fiii Săi să aibă trăsăturile lui dumnezeiești, vrea să fim toți plini de dragoste, pace, mângâierea bucuriei, adevăr, virtute. Domnul și noi toți dorim să fim blânzi și smeriți, căci din sufletul blând și smerit izvorăște virtute și bunătate. Un astfel de suflet, chiar și când tace, răspândește întotdeauna valuri de liniște, pace, pline de dragoste și bunătate. Un asemenea suflet nu se simte rănit când este ocărât sau certat - puteți chiar să-l loviți, iar lui îi va fi milă de voi pentru că îl chinuiți atât de mult. Astfel de oameni sânt puțini pe pământ, dar pentru ei strălucește soarele și ne binecuvântează Dumnezeu cu viața, cu toate cele de trebuință vieții noastre. Trebuie să ne schimbăm cugetul.
Vedeți voi înșivă cum în familie facem înțelegere sau dezbinare după cum ne sânt gândurile și dorințele. Dacă stăpânul casei este copleșit de griji, de gânduri sau de vreo greutate, prin acestea el pricinuiește tulburare nu numai lui, ci și întregii sale familii. Toți cei ai casei sânt mâhniți, nu au pace, nici mângâiere. El, ca stăpân al casei, trebuie să răspândească bunătate și să o împărtășească tuturor celorlalți din casă. Așa sântem noi, „aparat cugetător." Eu, la vremea mea, nu am știut că omului nu îi este îngăduit să își necinstească părinții, nici pe cei trupești, nici pe cei duhovnicești. Nu ne este îngăduit să îi vătămăm prin cugetele noastre. La vremea mea nu pricepeam că defăimarea are urmări grele pentru noi toți. Am avut mult de suferit din pricină că l-am defăimat pe tatăl meu prin gândurile mele, iar acum nu mă mai pot pocăi pentru asta. Tatăl meu era un om pașnic, liniștit, blând, de o bunătate nemaipomenită. Niciodată în viața lui nu a fost bolnav, căci a avut întotdeauna pace lăuntrică, iar organele lucrau fără împovărare. Și-a privit întreaga viață ca pe un spectacol. Nu se simțea jignit dacă cineva îl ocăra, era pașnic și liniștit. Aș fi

fericit să am trăsăturile lui de caracter. Noi, bărbații, în mare parte sântem ai mamelor, în timp ce fetele sânt ale taților. Oamenii nu știu de ce se întâmplă așa, de ce într'o familie se nasc fete, iar în alta băieți. Oamenii nu știu de ce se întâmplă așa, nu înțeleg, dar Domnul ne-a arătat de ce și cum se întâmplă astfel. Depinde foarte mult de tiparul sângelui părinților. Dacă acesta este asemănător la cei doi părinți, copiii vor fi și băieți și fete, dar dacă tiparul mamei este mai puternic, atunci se nasc băieți, iar dacă este mai puternic al tatălui, se nasc copii de parte femeiască.

Acest lucru poate fi văzut în multe locuri. Putem vedea același lucru și la albine. Apicultorii știu bine că matca se împerechează numai o singură dată în viață cu o alta. Cea care rămâne în viață în urma împerecherii este cea care poartă ouăle în ea. Atâta timp cât poartă în ea sămânță și de parte femeiască și de parte bărbătească, naște și albine lucrătoare și trântori. După doi ani, apicultorul trebuie să o îndepărteze, căci poartă numai ouă de trântori, numai parte bărbătească, nu și de lucrătoare. Vedeți, în multe locuri Domnul ne descoperă de ce se nasc copii și de parte bărbătească și de parte femeiască. Dumnezeu ne descoperă totul, dar e nevoie de puțină cugetare, căci sânt multe taine, iar noi nu știm a le înțelege. Din gândurile noastre izvorăște bine sau rău, pace sau dezbinare în familie, iar cei credincioși vor întotdeauna să fie buni și plini de pace. Ei se ostenesc pentru asta, dar grijile pământești adeseori îl împovărează pe om. Domnul a luat asupra Sa toate grijile noastre, căci noi nu ne putem ajuta singuri, ci numai încâlcim lucrurile.

Noi, aici în țara noastră și pretutindeni în lume, culegem roadele gândurilor și dorințelor noastre. Dacă gândurile și dorințele noastre nu sânt bune, nici rodul lor nu poate fi bun. Avem nevoie să ne pocăim și să ne schimbăm viața. Pocăința nu înseamnă numai să mergi la preot, ci trebuie să ne curățim sufletul de acele gânduri

și de depresia în care am căzut din pricina drumului întortocheat al vieții. Pocăința înseamnă înnoirea vieții, țintirea sau râvna spre binele desăvârșit, lepădarea de părțile rele ale vieții. Această slăbiciune o au și oamenii credincioși, și din pricina ei suferim. Dacă poporul nostru s'ar fi pocăit, n'am mai fi fost încercați de suferințele prin care trecem acum, căci noi înșine, prin cugetele și dorințele noastre, ne complicăm viața. Până acum nu am știut asta, iar acum înțeleg că sânt vinovat pentru toate. Sânt vinovat pentru toate și încă foarte mult. Întotdeauna m'am minunat de faptul că Sfinții Părinți s'au socotit pe ei înșiși cei mai răi dintre toți oamenii.
A venit la mine o tânără; mama și tatăl ei erau medici, iar ea lucra la Academie. A venit la mănăstire, la Vitovnița, în 1963, și m'a întrebat multe lucruri. Am văzut că era foarte mâhnită pe mama ei. Tatăl o iubea foarte mult, dar mama nu. Când am întrebat-o de ce, mi-a spus că mama ei nu a vrut să aibă fată, ci băiat. Ea avea un frate mai mare, dar acesta plecase să trăiască la Paris. Am rugat-o să nu se vrăjmășească cu mama sa, care a purtat-o în pântece, i-a dat naștere și a crescut-o. Tatăl ei a murit, mama a rămas văduvă, iar ea era singura mângâiere a mamei sale. Fata fugise de două ori la mănăstire, de unde a întors-o tatăl ei. I-am spus să nu-și mâhnească părinții și să rabde, căci monahie poate să fie și fără uniformă. Dumnezeu nu vrea de la noi uniformă, ci vrea ca viața noastră să fie bună și plină de bune-săvârșiri. Poți fi monahie și în lume. În Rusia sânt mulți monahi, monahii și preoți care nu poartă uniformă, căci acest lucru este oprit. În Rusia a crescut mult duhul evlaviei. Va veni Domnul și la noi, numai că trebuie să ne rugăm din inimă Domnului să ne ajute, căci ne-am răcit foarte mult. Credința noastră trebuie să crească. Ea sporește cu timpul, se face puternică și mai puternică. Dacă ne rugăm din inimă, Dumnezeu ne împlinește rugăciunea, căci El este Dumnezeul nostru al tuturor,

Părintele nostru și, de aceea trebuie să sporim în rugăciune. În țara noastră, trebuie să fim uniți într'un cuget și, dacă vom dobândi aceasta, nu vom mai avea vrăjmași.

Dacă privim istoria poporului Israil, vedem că dușmanii îi biruiau de fiecare dată când se lepădau de Domnul, dar El îi ajuta întotdeauna când aceștia cercau o pocăință neprefăcută. Domnul este întotdeauna cu noi. Îi certăm mereu pe politicienii care sânt la putere, dar ei sânt copiii noștri. Noi, cei bătrâni, sântem vinovați, și nu ei, căci noi le-am dat pilda pe care să o urmeze în viață. Sântem chip al părinților noștri, imagine a celor bătrâni, și nu am putut vedea multe la ei. Noi, cei bătrâni, sântem vinovați că nu ne-am îndrumat copiii pe calea cea dreaptă. Noi, bătrânii, se cuvine să o luăm de la început, să pornim de la noi înșine, nu să-i îndreptăm din afară pe ceilalți. Sfinții Părinți spun că trebuie să ne îndreptăm pe noi înșine, să ne mântuim, și mulți se vor mântui și în jurul nostru. Trebuie să ne ostenim să fim buni, întotdeauna plini de pace, liniștiți, ca pretutindenea oamenii să simtă pacea și liniștea ce izvorăsc din noi. Însumi am văzut cum prin gândurile pe care le am, pot să atrag sau să îndepărtez pe cineva. Trebuie să ne schimbăm, e nevoie să ne întărim în credință și apoi să ne ostenim. Sfinții Părinți au dat multe deslușiri despre rugăciunea minții, despre cum trebuie să ne stăpânim inima și mintea. Sfinții Părinți spun că se cuvine să căutăm ca fiecare lucrare, gând și muncă a noastră - toate să izvorască din inimă, căci cu inima simțim, iar nu cu mintea. Cu mintea cugetăm, iar când totul izvorăște din inimă, se adună acolo puterile minții.

Când ne rugăm, să o facem din inimă, căci Dumnezeu este Domnul inimii. El este miezul vieții fiecărei ființe vii. El este Cel ce sprijină viața, și nu trebuie să-l căutăm în alt loc. El se află aici, și așteaptă să-l primim și să credem într'însul. Avem prea puțină credință și încredere în Domnul. Când vom avea atâta încredere în El câtă

avem în prietenii noștri, atunci când îi rugăm să facă ceva pentru noi - când vom avea atâta încredere, nici noi și nici țara noastră nu vom mai suferi atâta.

Vălmășagul gândurilor din noi și din țara noastră își are obârșia în gândurile noastre. Noi sântem cei care pricinuim lipsa de rânduială a gândurilor, iar dacă politicienii noștri ar fi toți într'un cuget, nu am mai fi în starea aceasta. Sântem conștienți că în noi se află o putere și o viață dumnezeiască. Fiecare persoană, ca putere dumnezeiască, când se unește cu celelalte, făurește o putere uriașă, și vrăjmașul fuge de asta; într'însa sălășluiește înțelegerea, iar în el, acolo, dezbinare. Dacă politicienii noștri ar fi uniți, nu am mai avea dușmani, atunci vrăjmașului nu i-ar mai fi de folos nici armele, nici oastea, nimic.

Noi sântem ființe dăruite de Dumnezeu, dar nu știm să trăim cum se cuvine - și facem iad și în noi, și în jurul nostru. Vlădica Nicolae istorisea cum un preot cerea mereu să fie mutat într'alt loc. Vlădica a răspuns astfel cererii sale: „Părinte, cu dragă inimă te-aș schimba unde dorești, dacă nu te-ai strămuta tu singur acolo," și a adăugat: „Nici măcar diavolul nu poate face atât rău omului cât își face el singur."

Dumnezeu ne-a dăruit totul, de noi depinde să fim buni. Dacă purtăm grija însușirilor rele ale anumitor oameni care ne vorbesc, nu putem avea pace și pocăință. De ce Domnul poruncește să-i iubim pe vrăjmașii noștri? O face nu pentru ei, ci pentru noi. Atâta vreme cât ținem în noi gândul la vătămarea pe care ne-au pricinuit-o vrăjmașii, prietenii, rudele, apropiații noștri, nu avem pace și liniște, trăim într'o stare de iad. Trebuie să ne slobozim de acest rău, să-l izgonim ca și cum n'ar fi nimic, să iertăm totul. Tocmai de aceea, părinții trebuie să îndure multe în viață și în familie cu copiii. Noi îi certăm acum pe copiii noștri, dar nu avem dreptate, căci nu i-am îndrumat pe calea cea dreaptă. Mi-a scris o doctoriță o scrisoare în care îmi spune:

Eu și bărbatul meu, care este și el doctor, avem un fiu ce a distrus

până acum trei mașini și numai mulțumită lui Dumnezeu a rămas viu. Acum ne cere să-i cumpărăm iarăși mașină, dar nu mai avem posibilitatea materială să o facem. Când ne întoarcem de la serviciu, și de la mine, și de la tatăl lui cere bani cu sila. Ce să facem și cum să rezolvăm această problemă?

Eu i-am răspuns la toate acestea spunându-i că nu-l pot învinui niciodată pentru ce s'a întâmplat, căci este din vina lor. Au avut un singur fiu și i-au făcut toate după voie încă de când era mic. Când era mic dorințele lui erau mici, acum el a crescut și dorințele lui au crescut. Tot ce le-a rămas de făcut este să dea multă dragoste și atenție fiului lor, până ce își va veni în fire și va înțelege că părinții îi doresc tot binele. Altă cale nu este. Vedeți că prin gândurile și dorințele noastre putem îndrepta viața noastră și a celor apropiați nouă, iar eu vă doresc să fiți așa.

...Iertați-mă, m'am abătut de la temă, dar iată, ceea ce am înlăuntru, aceea arăt și în afară, căci fiecare dă ceea ce are în sine; și doresc binele neamului meu și al lumii întregi, căci acesta-i rostul monahilor. Unii m'au întrebat: ce înseamnă să fii monah purtător de schimă mare? Au primit răspuns de la Preasfânta Născătoare de Dumnezeu: „Este rugătorul pentru întreaga lume, cel ce se roagă Domnului pentru mântuirea întregii lumi." Datoria noastră este să ne rugăm sincer, pentru toți, ca Domnul să dăruiască tuturor pace și bucurie. Slavă lui Dumnezeu pentru copiii smeriți, blânzi și nevinovați, pentru care Domnul ne și dăruiește bunăstare. Slavă lui Dumnezeu că țara noastră are o climă temperată și aici poate crește orice. În ținuturile din Sahara, Palestina și Orient plouă doar iarna, iar cei de acolo se trudesc, dar nouă ne-a dat tot binele și evlavia ca să fim buni.

În decursul vieții, credința noastră crește treptat, acea primă cunoștință dobândită de la părinții noștri de acasă, iar apoi ne încredințăm că Domnul ne poartă de grijă și nu privește la chipul

nostru, ci în inima noastră... Dumnezeu privește la inima noastră, care Îi aparține întru totul. Priviți-i pe cei căsătoriți. Toți cei care s'au căsătorit fără binecuvântarea părinților ori au fost siliți să se căsătorească nu au pace, și zadarnică este iubirea lor. Luați aminte cât de mare este puterea părinților trupești și duhovnicești. Adesea i-am auzit pe părinții trupești și duhovnicești vorbind deschis, fără ocolișuri, despre cele ce-i apasă pe copiii lor.

Odată m'am mirat de felul în care doi părinți credincioși și-au ucis fiul prin cugetele lor. Acest singur fiu al lor, copil credincios, din tinerețe crescut în acest duh, era de-a dreptul ca un înger, era de o bunătate neînchipuită. Odată a venit la el o fată din ținutul lui să-i ceară ajutorul. Ea era însărcinată cu un bărbat oarecare, iar acum îl ruga pe acest tânăr s'o ia în căsătorie, căci părinții și frații ei sânt aspri și dacă aflä că e însărcinată, nu-i rămânea altceva de făcut decât să se omoare. El a încuviințat să iscălească un astfel de contract de căsătorie, iar după ce se va naște copilul și va începe să meargă, îndată băiatul va merge pe calea lui, iar fata pe a ei. Cum asta se întâmpla într'un sat mic, totul s'a aflat de îndată, iar mama lui nu a putut să îndure cele întâmplate, deși tatăl spunea că este vorba de viața fiului lor și nu a ei - dar aceasta nici nu voia să audă. „Nu vreau să-l mai văd viu," obișnuia să spună. Așa s'a și întâmplat. În timp ce conducea o motocicletă, fiul lor a avut un accident, împreună cu un prieten. După ce s'a întâmplat aceasta, mama a venit la mine tristă și mâhnită, iar eu i-am spus: „Tu ți-ai omorât singurul fiu. Vezi cât de puternice sânt gândurile tale? Ai zis că nu mai vrei să-l vezi viu, și asta s'a și întâmplat."

Adeseori părinții nici n'o știu, dar pentru noi, copiii lor, ei au dreptate și trebuie să-i ascultăm în chip desăvârșit - atunci binecuvântare va fi asupra noastră. Din păcate, puțini sânt cei ce își cinstesc părinții ca pe ceva sfânt. Eu am suferit mult, căci adesea îl osândeam pe tatăl meu, socotind că-și petrece prea puțin timp cu fiul lui. Așadar,

gândurile mele îmi puneau la cale viața și din pricina lor mult am suferit. În timpul ocupației, de două ori am fost osândit la moarte. La început nu știam din ce pricină, dar când m'am dezmeticit am văzut că eu sânt cel care mi-am rânduit viața astfel. De asemenea, este neîndoielnic faptul că cei ce poartă în ei dragoste nemărginită deschid orice ușă; iar acolo, pe câmpul de luptă, unde nu este viață, Domnul îi păzește în chip minunat pe cei care au dragoste de părinții lor, atât trupești, cât și duhovnicești. Vedeți, dacă am fi așa, lumea nu s'ar mai afla în starea aceasta. Trebuie să ne rugăm acum cu toții, iar Domnul ne va da putere și ajutor.

Domnul este stăpânul tuturor minților. El este tare și are puterea să schimbe fiecare persoană ca să-și vină în fire, căci dacă Domnul nu ne trezește, atunci cine o va face - dacă nici mama, nici tatăl nostru nu ne-au îndrumat pe calea cea dreaptă? Nici la școală nu se pot învăța prea multe, decât numai cum să mâncăm și să bem în viață. Eu, încă de când eram copil, mă gândeam mult la lume. Încă de când eram copil purtam grija gândurilor, și văd acum că am îmbătrânit și încă nu am ajuns la acea treaptă la care ajunsesem pe când eram copil, căci Însuși Domnul îi luminează, îi învață pe copii. Eram copil - măcar că nu mergeam la școală - și tot băgam de seamă cum gândurile mele rătăcesc, în timp ce toți ceilalți copii se jucau. „Asta nu-i bine," îmi spuneam eu în sinea mea, „trebuie să fiu aici, prezent cu gândul, concentrat numai pe lucrul acesta," dar în zadar, gândurile îmi hoinăreau neîncetat.

Copil fiind, cugetam la toate acestea, iar acum văd că am îmbătrânit și încă nu am ajuns la înălțimea aceea. Din pricina aceasta am avut dorința să văd cum se simțeau Sfinții Părinți - cum se simțeau Sfinții Părinți, care încă din timpul vieții au fost proslăviți de Biserică, iar mai târziu și în ceruri - cum s'au simțit ei în timpul vieții. Slavă lui Dumnezeu că am viețuit o vreme cu Rușii și am putut să citesc opere-

le Sfinților Părinți. Sfântul Isaac Sirul este un psiholog de neîntrecut între Sfinții Părinți. În scrierile sale stă scris:

> Omule, nu-ți da pacea ta lăuntrică pentru nimic în lume. Să-ți păzești cu orice preț pacea lăuntrică. Împacă-te cu tine însuți, și atunci se vor împăca și cerurile și pământul cu tine.

Vedeți cât de adânci sânt aceste gânduri și de câte ori repetă acest lucru? - dar nici până astăzi n'am putut ajunge la această treaptă. Putem fi toți buni dacă ne unim cu Izvorul vieții, cu Dumnezeu, din toată inima noastră; atunci El ne va da putere să ne iubim pe noi și pe aproapele nostru. Fără Domnul, nu ne putem iubi nici pe noi. Mulți cad adesea în deznădejde și se ridică împotriva vieții lor, curmându-și-o, căci fără Domnul nu ne putem iubi nici pe noi înșine, cu atât mai puțin pe semenii sau pe vrăjmașii noștri. Prin El putem toate, căci El este puterea și viața noastră.

Trebuie să supunem cuiva inimile noastre - și dacă le supunem cuiva de pe fața pământului, acest lucru ne poate aduce vătămare. Toți căutăm dragoste veșnică și neschimbătoare, pace fără de sfârșit, și cine poate da toate acestea? Nu ni le poate da nici mama, nici tatăl, nici fratele, nici sora. Toți aceștia ne pot părăsi, disprețui și lepăda. De ce? Pentru că toți sântem mărginiți în timp și în spațiu, toți ne aflăm în luptă cu puterile din văzduhuri care neîncetat ne întinează gândurile. Așadar, toți cei cărora ne supunem inimile, toți aceștia ne pot părăsi, ne pot răni. Duhurile cele viclene strecoară gânduri în dragostea noastră curată, dumnezeiască și caută să ne înrobească. Dragostea dumnezeiască este nesfârșită, atotcuprinzătoare, iar noi viem, ființăm, trăim mărginiți, înrobiți nu numai de ființele vii, ci și de lucrurile moarte, fără viață, care sânt fără valoare. Inima noastră este înrobită de lucrurile lumești, iar dacă cineva i le răpește, suferă. Avem voie să ne alipim prin dragoste numai de Dumnezeu - mai întâi de Dumnezeu și abia apoi de rudele și semenii noștri.

Nu ne este îngăduit să ne fim idoli unii altora, nu este voia lui Dumnezeu. Sfinții Părinți spun că această naștere a noastră pe fața pământului este din îngăduința Domnului, după cădere - căci Dumnezeu le-a făcut pe toate și El este tuturor părinte - dar iată, din păcate, toate s'au tulburat. S-a tulburat și firea noastră, căci strămoșii noștri erau nemuritori. Prin căderea omului a venit moartea, s'a tulburat lumea materială, cosmosul, căci Adam a fost zidit ca o cunună a întregii Zidiri și stăpân al întregii lumi materiale. În fiecare persoană este reprezentată întreaga lume materială a Cosmosului și puterile cugetătoare, căci se spune că omul este un micro-cosmos, o „lume mică." Trebuie să ne întoarcem în brațele Părintelui nostru, ca să ne întărească în credință, să fim puternici într'însul, și prin Domnul vom vedea Împărăția Cerurilor.
Am început să vorbesc despre protestanți. Sânt în jur de 200.000 mii de Indonezieni care au trecut la Creștinism. Toți acești oameni sânt de îndată cuprinși de duhuri necurate. La ei se întâmplă „mari minuni": învie morți, prefac apa în vin, fac operații cu mâinile goale, deschid și închid pântecele cu mâinile. Sfinții Părinți spun: „Ceea ce credința dorește, Dumnezeu făptuiește, dar plinătatea vieții Creștine este desăvârșita smerenie." Chiar unul dintre prorocii Legii Vechi spune: „Numai asupra celui blând și smerit cu inima voiu privi." Cei blânzi și smeriți sânt moștenitorii Împărăției Cerurilor, și vouă, tuturor, vă doresc să fiți și voi fii ai Luminii, și să ne aflăm împreună înaintea Domnului, să-L slăvim pe Domnul pururea și în veacul veacului. Iată, planeta noastră a ajuns la sfârșitul ei; tot ceea ce s'a întâmplat, până la capăt, și mai cu seamă în această scurtă vreme, totul trece neînchipuit de repede - și slavă lui Dumnezeu că este așa, ca viața noastră să nu fie în zadar, să nu ne chinuim aici fără folos, căci Împărăția Cerurilor este o stare gândită a sufletului, iar iadul asemenea; noi acum sântem în rai, acum în iad. Când ne aflăm într'o stare rea, în

noi e iad, nu avem pace, nici liniște. Când avem în inimă bucurie, atunci ne simțim ca în Rai. De aceea trebuie neîncetat să ne ostenim în rugăciune. Puțini sânt cei de pe fața pământului care primesc în dar harul. Am cercetat cu foarte mare luare-aminte felul cum s'au simțit Sfinții Părinți în timpul vieții și cum au reușit să păstreze acest dar al harului până la capăt, aici - harul primit în dar. Sfinții Părinți spun că aici pe pământ se află oameni care au păcătuit mult, care au cercarea vieții, dar care, atunci când s'au întors la Domnul, nu s'au mai abătut nici la dreapta, nici la stânga, ci au mers de-a dreptul spre Domnul. Și Sfântul Apostol Pavel, și Maria Eghipteanca, și mulți alții, când s'au întors la Domnul, au rămas cu El. Noi încă nu am ajuns la această înălțime, pe noi încă ne atrage ceva aici, pe pământ. Acum sântem în odihnă, acum în luptă, dar puțini sânt cei ce dobândesc darul harului. Eu tare m'am minunat când am înțeles că puțini sânt monahii care primesc harul în dar și că mulți dintre oamenii din lume au primit acest har. Aproape acum un an a venit la mine un tânăr din Bania Luka, care se îndeletnicea cu rugăciunea lui Iisus. De puțină vreme un prieten de-al lui, care era căsătorit și avea copii, a învățat și el să se îndeletnicească cu rugăciunea lui Iisus. Mult m'am mirat când prietenul său a venit și mi-a spus cum inima i se roagă neîncetat și rugăciunea curge neîntreruptă. Acest tânăr era atât de luminat de bucurie, plin de o pace negrăită. El s'a încredințat pe sine, pe soția și pe copiii săi lui Dumnezeu și a dobândit în dar harul. Prietenul care l-a învățat rugăciunea nu a dobândit acest har, deși s'a rugat îndelung pentru a-l primi. Așadar, Domnul privește la inima noastră, iar când noi ne rugăm din inimă, Domnul de îndată ne mângâie. Numai cei ce au primit harul în dar pot cunoaște starea sfinților și a îngerilor. Alții nu o pot cunoaște. Ne rugăm noi lui Dumnezeu și ne trudim, dar dacă cineva nu a dobândit harul nu poate înțelege starea îngerilor și a sfinților, căci acestea nu pot fi deslușite în cuvinte. Este o stare de pace

și bucurie de negrăit. Știi cum erai înainte, te mâniai, iar acum mânie nu mai este. Nu se află nici un om care să te poată vătăma, nu e nici un gând necurat care să-ți poată face rău, căci ești împrejmuit, călăuzit de Duhul Sfânt. Unii ca aceștia pot înțelege starea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu care, din pântecele mamei ei până la sfârșitul vieții pământești, și chiar și în veșnicie, a fost plină de dumnezeiescul har. Sfântul Dionisie, ucenic al Sfântului Apostol Pavel, a dorit să o vadă pe Sfânta Maică, și când a ajuns la Ierusalim l-au dus în odaia care o adăpostise pe Preasfânta Maică. Apoi, de îndată, a spus: „M'a luminat cu pace și bucurie," și-a mai zis: „Dacă n'aș fi știut cu adevărat că este Dumnezeu, pentru mine Preasfânta Maică ar fi fost Dumnezeu." De aceea Domnul a lăsat-o pe Preasfânta Maică să fie mângâiere Sfinților Apostoli, căci ei mult au fost prigoniți din toate părțile. Ea a fost mare mângâiere, căci a răspândit pretutindenea în jurul ei pacea și bucuria lui Dumnezeu. Iată de ce trebuie să ne rugăm, să ne rugăm din inimă și să tânjim din inimă după Dumnezeu - și atunci Domnul ne va da harul Său și pururea vom simți starea îngerilor și a sfinților, și nimeni nu ne va mai putea vătăma. Iubiți-i pe toți și veți avea pace și bucurie nespusă, de negrăit în cuvinte. Vă doresc tot ce e mai frumos, pace și bucurie de la Domnul.

Spuneți-mi, părinte stareț, de ce, în ciuda iubirii pe care o avem pentru Domnul și pentru o viață virtuoasă, ne împotrivim totuși voii Sale, după cum ați spus la începutul cuvântului dumneavoastră?

Părintele Tadei/ Copile, viața aici pe pământ este o luptă a trupului și a minții. Războiul este mai întâi al gândurilor, iar când nu mai putem lupta cu gândurile, atunci ne războim între noi. Sântem într'o stare așa de rea, aici pe pământ - și credem că ne luptăm pentru credință. Noi, ca persoane, nu putem face nimic pentru credință, ci numai dacă

ne unim. Aceasta este puterea și tăria. Sântem datori să ne luptăm, căci sântem copii ai unor părinți căzuți, iar vrăjmașii noștri, puterile gânditoare, necontenit ne abat de la calea cea dreaptă. Vrăjmașul îi învață pe copii de mici să se împotrivească părinților. Știe bine vrăjmașul că, de se împotrivesc copiii încă de mici, cu ușurință îi va îndruma în întreaga lor viață și vor fi ai lui. Nu cu multă vreme în urmă, au venit la mine niște părinți cu fiica lor de zece, cel mult doisprezece ani. Îi cer copilei să-mi spună ce se întâmplă cu ea, iar ea îmi spune: „Îi iubesc pe tatăl și pe mama mea, căci și ei mă iubesc mult. Îi iubesc foarte mult, dar nu știu de ce îmi vine neîncetat în minte gândul să mă împotrivesc mamei și tatălui, să nu ascult de ei, cu toate că nu vreau să fac asta. Eu vreau să ascult și de mama și de tata, dar nu am pace."

Vedeți cum lucrează duhurile de sub cer?! Pentru aceea, neîncetat ne luptăm să ne întărim credința, și puterile din văzduhuri necurmat ne tulbură gândurile.

Vreme de doisprezece ani, un pustnic a fost muncit de gândul că nu este Dumnezeu. Nevoitor în singurătate, el a fost iarăși chinuit de un astfel de gând. Și doisprezece ani întregi s'a luptat cu duhurile, dar Domnul știa că este spre folosul lui să îngăduie a se abate așa ceva asupra lui, iar gândurile să-l năpădească zi și noapte.

Din pricina tuturor acestor lucruri este luptă și război între bine și rău. Noi dorim să fim buni, dar duhurile din văzduhuri nu vor să avem nici măcar o însușire bună, ci numai însușiri rele... Iată, de aceea ne luptăm... Noi nu ne putem lupta de unii singuri... Dumnezeu este Voievodul nostru, Ocrotitorul nostru, căci de unii singuri putem doar să căutăm sincer ajutor de la Domnul, și Domnul ne va ajuta.

Odată, când eram greu bolnav, mi se arătă Mântuitorul care îmi spuse să mă închin Preasfintei Sale Maici, căci ea este Apărătoare și Ocrotitoare a monahilor. De aceea trebuie să luptăm, pentru

aceasta purtăm războiul gândurilor. Războiul gândurilor noastre nu este în trup și sânge, ci cu duhurile din văzduhuri. Sfântul Apostol Pavel spune: „Lupta cea bună m'am luptat, credința am păzit." /II Tit 4:7/ Pentru aceasta, trebuie neîncetat să ne închinăm Domnului și Preasfintei Sale Maici. Trebuie să ne rugăm Domnului ca să ne învrednicească a-L iubi și noi pe El așa cum îngerii și sfinții au iubit-o pe Preasfânta Maică. Pentru că Domnul este puternic și tare, și ne ajută să facem astfel. El dorește să fim așa și să rămânem în vecii vecilor și prin toate veacurile, întru veșnicie, în dragostea și îmbrățișarea Sa. De aceea și ție îți doresc, suflete, să te rogi Lui, Domnului, să te învrednicească a-l iubi tot atât de puternic precum Îl iubesc Preasfânta Maică, îngerii și sfinții. Atunci vei simți pace și liniște în inimă, căci îți vei închina inima aceluia Care este fără de sfârșit, Care își poate împărți dragostea fără de hotar, pacea Sa nesfârșită.

DESPRE BINECUVÂNTAREA PĂRINȚILOR

Ne puteți spune ceva mai mult despre motivul pentru care nu trebuie să plecăm la mănăstire fără binecuvântarea părinților?

Părintele Tadei/ Părinții sânt stăpâni peste copiii lor și au mare putere asupra lor. Ei își pot încredința copiii lui Dumnezeu sau satanei. M'am minunat când am înțeles câtă putere au părinții asupra copiilor lor, o putere nemaipomenită! Nu numai părinții au putere mare asupra copiilor, dar și bărbatul asupra femeii. În 1943, pe când eram la Belgrad, a venit la mine o femeie credincioasă, a adus câteva lucruri pentru mănăstire și m'a rugat să mă rog pentru o familie. Această familie avea doi copii, o fată de nouă ani, paralizată, și un fiu care lucra ca negustor la o vestită familie belgrădeană. Când am început să mă rog pentru femeia aceea

și pentru copiii ei, am fost încercat de multe ispite și necazuri. Nu am avut pace și liniște. Atunci am mers la duhovnicul meu să mă spovedesc și i-am spus că de câte ori mă rog pentru familia aceasta îmi pierd pacea și liniștea. Atunci el mi-a spus: „Roagă-te, roagă-te pentru ei!" Iar eu am continuat să mă rog, dar iarăși nu aveam pace și liniște. A venit iarăși femeia aceea credincioasă la mănăstire, iar eu am rugat-o să-mi spună mai multe despre ea și copiii ei. Mi-a povestit că era căsătorită cu un evreu din Bitolia.[22] A avut cu acesta un fiu, pe care, după terminarea gimnaziului, l-au trimis să învețe negustoria la o familie bogată de negustori belgrădeni. Au socotit că va învăța mai bine negustoria în familia aceea. Fiul a fost primit, iar mama lui îl vizita des. După un timp, s'a angajat și ea la același negustor, făcând curățenie în magazin. Când s'a întors acasă, femeia i-a spus bărbatului că s'a hotărât să-l părăsească și că nu mai poate trăi cu el. Atunci ea nu știa că era însărcinată a doua oară cu soțul ei. Acesta a rugat-o să rămână, căci până atunci trăiseră în înțelegere și fără certuri. Ea era Creștină, își botezase primul copil și trebuia să-l boteze și pe al doilea. Tot ceea ce ea și bărbatul ei făcuseră de-a lungul vieții era pentru copii. Acum nu mai dorea nimic altceva decât să plece. Bărbatul ei, foarte mâhnit, înțelegând cât este de încăpățânată, a lăsat-o să plece. După aceea, ea s'a întors la Belgrad și a continuat să lucreze în magazin. Am fost la Belgrad, unde lucra ea, să-i împărtășesc al doilea copil. Fata nu este sănătoasă mintal și nu-și poate folosi mâinile și picioarele. Tot ceea ce-i spusese bărbatul ei s'a împlinit. După aceea, cugetam câtă putere are bărbatul asupra femeii și vedem asta din cuvintele pe care Domnul i le grăiește Evei: „Pentru ce ai ascultat de șarpe, căci de acum spre bărbatul tău va fi întoarcerea ta și el te va stăpâni."/Fac. 3:16/ Atunci am înțeles că

22 Centru cultural și comercial în Macedonia, unde există o puternică comunitate Aromână.

mamele noastre, când nu-i ascultă pe bărbați, pe soți, fac iad în casă. Vedeți ce face neascultarea? Părinții au mare putere asupra copiilor, dar și bărbatul asupra femeii, căci voia ei este supusă bărbatului. Iată, multe din cele pe care nu le-am știut ni le-a descoperit Dumnezeu, iar acum trebuie să ne străduim să fim buni. (Novi Sad 1997)

POCĂINȚA ESTE SCHIMBAREA VIEȚII

Părintele Tadei / Pace și bucurie tuturor de la Domnul, căci pacea și bucuria sânt cele mai de seamă bogății ale lumii acesteia și ale lumii celeilalte, după care tânjim cu toții. Putem să avem tot ce ne dorim aici pe pământ, și să nu avem pace și bucurie. Iar pacea vine din Izvorul păcii, de la Domnul. Când Domnul le-a vorbit ucenicilor Săi, când aceștia au închis ușile de teama Iudeilor, întâiul lucru pe care l-a spus a fost: „Pace vouă!” /Lc .24:36, In. 20:19/

Domnul vă va dărui pace dacă vă împăcați și vă întoarceți către binele desăvârșit, iar binele desăvârșit este Dumnezeu. El vrea să avem o însușire dumnezeiască, smerenia. Oriunde domnește smerenia, fie în familie, fie în societate, răspândește pace și bucurie.

Tot binele și tot răul izvorăsc din gânduri, căci sântem un „aparat cugetător.” Avem înrâurire chiar și asupra lumii plantelor, întrucât și lumea plantelor are un sistem nervos. Toate așteaptă pace, mângâiere și dragoste.

Pocăința înseamnă schimbarea vieții. Omul trebuie să se ducă la preot sau la aproapele său și să îi spună ce îi tulbură pacea. De îndată ce aproapele nostru ne împărtășește suferința, dobândim mângâiere și putere.

Dacă ne întoarcem la Izvorul vieții, Domnul, El ne va da putere să întărim în lăuntrul nostru gândurile binelui desăvârșit, căci gându-

rile, dorințele bune aduc pace și mângâiere pretutindenea. Trebuie să ne schimbăm.

Gândurile noastre ne înrâuresc nu numai pe noi, ci și tot ceea ce ne înconjoară. Trebuie să răspândim gânduri bune. Domnul ne poruncește să-i iubim pe vrăjmașii noștri, nu pentru ei, ci pentru noi înșine. Trebuie să iertăm totul din inimă. Când se iartă toate din inimă, totul este iertat. Dacă sântem părtași la pace, atunci pacea naște bucurie și mângâiere în toți cei din jurul nostru. Toți simt gândurile noastre pașnice și liniștite.

Când stăpânul casei este împovărat de griji privind familia, nimeni nu are pace, nici liniște din pricina gândurilor lui, nici măcar copiii mici, care cresc. De aceea cârmuitorii căminului trebuie să se încredințeze Domnului, să I se roage și să priceapă că Domnul este Atotputernic, că El ne aduce mângâiere.

Trebuie să iertăm din inimă totul. Pacea lăuntrică nu poate fi păstrată atâta vreme cât conștiința noastră este mustrată de ceva. Trebuie să împăcăm conștiința. Trebuie să îi iertăm pe toți din inimă. Fiindcă fără aceasta nu există pace lăuntrică.

Domnul va da harul, puterea dumnezeiască ce lucrează pretutindenea, mai cu seamă în sufletele care-L caută pe El, Izvorul vieții. Pacea lui Dumnezeu se răspândește pretutindenea. În Vechiul Legământ este scris: „Dă-mi, fiule, inima ta." /Pilde 23:25/ Domnul este singura mângâiere a îngerilor, a sfinților și a tuturor celor care Îl caută. El singur este Nesfârșit.

Dacă profesorul este distrat, el este așa cum este. Roagă-te lui Dumnezeu să trimită îngerii Săi buni și profesorului, și ție. Dacă îți iubești profesorul, atunci vei răspunde cu ușurință și vei primi nota care ți se cuvine. Când profesorul și elevul se împacă, între ei nu mai este război.

Nu avem pace dacă ne războim în cuget cu părinții noștri. Duhurile

viclene caută să ne facă a greși cu orice preț față de părinții noștri. Atunci ele capătă putere asupra noastră, iar noi credem că altcineva este vinovat. Mulți înțeleg aceasta și își îndreaptă gândurile. Eu o spun neîncetat - unii înțeleg, iar alții ajung încă și mai mândri. Primim ceea ce dăm.

Sfinții Părinții spun: „Seamănă dragoste, și dragoste vei secera. Seamănă pace, și pace vei culege." Este cu neputință să dobândim pacea dacă sântem plini de pizmă și răutate. Dacă nu te vei slobozi de aceste însușiri diavolești, atunci cum vei intra în veșnicie? Numai Domnul ne poate schimba. Duhul se contopește cu gândurile. După cum ne este trăsătura caracteristică aici, așa vom trece și în veșnicie.

Trebuie să fim pașnici. Este mai bine să înduri vătămare, decât să aduci. Dacă vom răbda ocara, Domnul ne va da putere și pace. Dacă nu vom răbda ocara, conștiința nu ne va da pace. Conștiința este judecata dumnezeiască.

Orice-am face, nu vom avea nici pace, nici liniște. Trăsătura noastră de caracter este temelia trecerii în veșnicie. Dacă sântem pașnici și liniștiți, vom merge în rând cu sfinții și îngerii. Pe aceștia Domnul i-a răsplătit, dăruindu-le harul, iar în sufletele acestea nu se găsește nici o trăsătură din lumea aceasta. Omul îi poate ocărî neîncetat, ei nu se vatămă. Îi poate lovi, ei nu se mânie, căci sufletele lor sânt călăuzite de Sfântul Duh.

Sfântul Serafim din Sarov a fost întrebat: „Care este țelul vieții Creștine?" „Întoarcerea în sânul Părintelui Ceresc."

Noi tulburăm pacea. Domnul ne lasă cu gândurile noastre - iată-ne suferința! Nu există putere care să poată birui mila Domnului. De aceea mucenicii nu au simțit dureri, iar dacă au simțit, au fost mângâiați de Domnul cel Blând. Când harul Sfântului Duh luminează sufletul, acesta nu mai simte durerile.

După Domnul, nu avem bine mai mare decât părinții noștri. Zice Domnul: „[Eu sânt] Cel ce din pântece te-am plăsmuit.” /Isa. 49:5, Ps. 138:13/ Părinții sânt armă în mâinile Domnului. Domnul a binecuvântat căsătoria. Este nevoie de timp pentru a-i înlocui pe toți acei îngeri căzuți care s’au alăturat satanei, iar Dumnezeu este și Dumnezeul lor, al duhurilor viclene. Aceștia sânt ființe deosebit de inteligente, dar care nu-și pot afla pacea și liniștea.

Trebuie să căutăm mângâiere de la aproapele nostru, fiind plăsmuiți având hotar de loc și vreme; neputând să dăm nesfârșitul, căutăm nemărginitul. Nădăjduim pace, bucurie nesfârșită - totul nesfârșit. Dar semenii noștri nu ne pot da totul. Toți sântem hotărniciți și ne războim mereu cu gândurile rele, căci duhurile cele viclene sânt pline de vrăjmășie. Domnul caută să vadă dacă dorim din inimă ca El să ne ajute. Auzim multe cuvinte despre pilde frumoase de viață și cum trebuie să-l îndrumăm pe aproapele să înfăptuiască acestea. Dar, oare, putea-vom noi să le punem în lucrare?

Vedem cum omul pașnic și liniștit iartă și rabdă totul. Pilda sa ne rămâne pentru veșnicie, căci și noi dorim să dobândim aceasta. Cum? Întorcându-ne către Binele Desăvârșit, cu inima, cu gândurile și cu întreaga noastră ființă. Unindu-ne în Dragoste Desăvârșită cu Ziditorul nostru. Trebuie să petrecem în rugăciune neîncetată. Trebuie să ne rugăm Maicii Preasfinte, să îi iubim la fel de puternic pe îngeri și sfinți, căci atunci vom fi fericiți și aici, și în veșnicie. Dumnezeu este dragoste și fericire, ce umple pe tot cel ce Îl caută.

Cum sânt gândurile cu care ne îndeletnicim, așa ne este și viața. Dacă avem gânduri pașnice și liniștite, atunci avem pace. Dacă ne muncesc gânduri rele, atunci sântem tulburați. Căutăm ajutor la părinți, și când îi rugăm, inima lor de părinți se jertfește și fac ceea ce este bine pentru noi.

Puterea lui Dumnezeu lucrează pretutindenea, mai cu seamă în

acei oameni care s'au întors la Domnul. Dumnezeu este pacea, mângâierea și bucuria tuturor. De aceea, vă doresc pace și bucurie de la Domnul!
Părinții au mare putere asupra copiilor lor. Dacă sânt buni sau răi, este problema lor și ei vor răspunde pentru aceasta. Multă suferință este în lume din pricina necinstirii părinților. Tatăl meu a fost un om foarte bun. M'am gândit că ar fi trebuit să-mi dea mai mult timp. Sânt peste măsură de simțitor. M'am născut în 1914. N'ar fi trebuit să am astfel de gânduri față de tatăl meu. Nu era de folos că eram un copil isteț. Nu am văzut că îmi prăpădisem viața. Când ar fi trebuit să împlinesc ceva, prăpăd! Doctorii au spus: *Nu va trăi mai mult de cinci ani.* Eram greu bolnav la plămâni. Am dorit atunci să-mi închin viața Domnului, așa că am plecat la mănăstire.
Domnul va deschide copiilor calea cea mai bună. Domnul va ierta. Domnul este milostiv. Dacă ne rugăm lui Dumnezeu pentru ei, este cu neputință ca această rugăciune să nu aibă înrâurire asupra lor. Gândurile sânt o putere uriașă. Ni se deschide de îndată cale și ni se dă semn.
Un călugăr de odinioară se ruga Preasfintei Născătoare de Dumnezeu să îi arate ce înseamnă a fi monah, iar Preasfânta Maică i-a grăit: „Monahul este rugător pentru întreaga lume."
Dacă ne războim cu profesorii și părinții, nu va fi bine.
Domnul se întristează pentru făptura Sa care suferă atâta, dar în zadar, dacă nu vrea să se pocăiască. La Sfântul Antonie a venit un bătrân, spunându-i că este un mare păcătos, că a greșit mult.
„Voiesc a-mi spune dacă este pocăință pentru mine?"
„Mă voi ruga Domnului să-mi descopere, iar tu vino săptămâna următoare."
Domnul i-a descoperit:
„Știi cine este bătrânul acela?"

„Nu știu!”
„Este satana.”
„Vrea să audă de la mine dacă este pocăință pentru el.”
„Este pocăință. El duh este și neîncetat se mișcă. Trebuie să stea într'un loc trei ani îndreptat spre răsărit și să se roage astfel: Iartă-mi, Doamne, prea multa mea viclenie!”
Bătrânul s'a întors după o săptămână.
„Ai întrebat despre mine?”
„Da! Trebuie să stai trei ani îndreptat spre răsărit și să te rogi: Doamne, iartă-mi prea multa mea viclenie!”
A țopăit într'un picior pentru că știa asta, dar nu voia să se pocăiască. Nu există păcat care să nu poată fi iertat. Nu există păcat care să covârșească mila Domnului.
Sfinții Părinți au fost cu luare-aminte în a cunoaște ce înseamnă hula împotriva Sfântului Duh și au primit răspuns. Hulă împotriva Duhului Sfânt este stăruința în nepocăință și în împotrivire față de adevăr. În zadar îi spui cuiva că Dumnezeu este prezent pretutindenea și că este Dătător de viață, dacă el nu vrea să audă.
Este nevoie să ne pregătim inima a se uni în Sfânta Împărtășanie cu Domnul. Postul este necesar pentru smerenia trupului, căci atunci când trupul se smerește, se smerește și sufletul. Biserica a rânduit cum trebuie să postim. Trebuie să ne pregătim inima. Putem să nu mâncăm nimic, dar inima să ne fie plină de ură și nelegiuire. Cum să primim Sfânta Împărtășanie dacă nu putem răbda pe cineva? Vom primi Sfânta Împărtășanie, dar nu spre mântuire, căci am păstrat în noi însușiri diavolești, ce sânt rele.
Postul este pregătire pentru o inimă smerită. Sfinții Părinți spun: „Cel ce nu face ascultare, zadarnic postește și se roagă lui Dumnezeu. Ascultarea este mai mare decât postul și rugăciunea.” Când eram tânăr nu înțelegeam învățăturile Sfinților Părinți, dar mai apoi am

văzut că este întocmai cum spun ei. Cine nu-și smerește inima și nu și-o curăță de gânduri viclene, în zadar postește.

Domnul este dragoste și bucurie. Trebuie să ne pregătim inima spre a fi blândă și smerită, altminteri spre osândă, și nu spre mântuire luăm Sfânta Împărtășanie. De aceea ne și rugăm: „Să nu fie nouă Împărtășirea aceasta spre osândă, ci spre mântuire."

Cine merge prin mănăstiri să vadă monumente, arhitectură, fresce, se va întoarce acasă cu sufletul pustiu. Însă dacă este un suflet evlavios, dacă va merge în pelerinaj pentru sufletul său, ca să dobândească pace, mântuire, se va întoarce plin de mângâiere.

Vrăjile lucrează acolo unde nu este rugăciune, nici nădejde tare în Dumnezeu. Odată a venit la mine o tânără. Absolvise Științele Politice, dar era foarte credincioasă. Era măritată cu un doctor, care mai fusese căsătorit. După numai o lună de la nuntă, prima soție l-a părăsit. Soțul ei avea un frate mai mare, care era și el doctor. Acesta de trei ori se căsătorise, și toate trei soțiile îl părăsiseră. Mama lui era și ea doctoriță și profesoară la Facultatea de Medicină. Locuia împreună cu sora ei și se ocupa cu magia neagră. Își vizita fiul rar. Însă a venit într'o zi mânioasă și i-a spus nurorii: „Am alungat-o pe femeiușca aceea de la fiul meu, dar ție nu-ți pot face nimic!" Prin farmece, a trimis duhurile necurate să-i facă rău nurorii, ca aceasta să-și părăsească soțul. Dar femeia aceasta era evlavioasă, era plină de râvnă pentru Domnul. De aceea, duhul viclean nu i-a putut face nimic, s'a întors la bătrână, iar bătrâna i s'a supus orbește. Duhurile viclene se întorc la cel ce le-a trimis și se răzbună pe el. După aceea, când copilul a început să plângă, bătrâna a venit iarăși și a întrebat-o pe noră: „Prostul ăla își iubește copilul?" „Bineînțeles că îl iubește!" „Deci îl iubește încă!?" Intră fiul și, plângând, îi spune soției: „Știi, nu mă simt în stare să intru acum în cameră. Știu că toate astea sânt făcute de mama mea, dar nu pot face nimic."

Arderea morților nu este o faptă Creștinească. Aceasta este lucrarea lumii din zilele noastre, încât trupul să ocupe mai puțin loc. Dacă omul a trăit în credință, trupul său este luminat de harul Sfântului Duh și nu trebuie să fie ars. Domnul nu a făcut trupul ca să fie ars. Se știe încă de la strămoșul nostru Adam că, de îndată ce sufletul părăsește trupul, țărâna trebuie să se întoarcă în țărână, trupul trebuie așezat în pământ, căci arderea nu este lucru Creștinesc.
Acele mame care ucid rodul lor în pântec, mare păcat fac. Ele nimicesc viață. Este un mare păcat. Dumnezeu plăsmuiește rodul, iar ea îl ucide. Trebuie să se schimbe din adâncul inimii și să nu mai repete acest păcat. O astfel de femeie este osândită ca ucigașă. Nici un animal de pe fața pământului nu își ucide odrasla, numai ființa cugetătoare își ucide copilul. Dacă rămâne în această stare, neîndreptată, va fi osândită ca ucigașă. Întrebarea care se pune este dacă va trece prin vămi.
Nu sânt păcate care să nu poată fi iertate în afară de cele pentru care nu ne-am pocăit. Mare este acest păcat al poporului nostru - păcatul nepocăit. Sate întregi au pierit. Când eram tânăr, în Vitovnița erau 110 case, iar acum nu mai sânt nici jumătate. Este păcat că noi, Sârbii, vom ajunge o minoritate. Vor veni din străinătate și se vor așeza aici. Este o mare greșeală a legilor civile ca pământul să fie împărțit între copii. În Apus nu este așa, pământul rămâne unuia, iar ceilalți se angajează. Nu este lucru folositor ca pământul să fie împărțit în parcele mici.
Țiganii noștri nu au nici casă, nici masă, și cu toate astea cortul le este plin de copii. Sânt întotdeauna mulțumiți, întotdeauna veseli. Iar ai noștri au pâine, dar nici așa nu vor să aibă copii. Trist lucru este acesta. Trebuie să ne îndreptăm, dacă putem.
Mama e mamă și noi toți sântem legați de mama noastră. Mulți oameni de știință s'au arătat recunoscători mamelor lor, pentru aceasta își amintesc de ea. Mama este o trăsătură caracteristică a noastră.
Când mama trece la cele veșnice, ne mâhnim. Este un păcat din partea

noastră. Trebuie atunci să ne rugăm, căci ea de rugăciunile noastre are nevoie, nu de bocete. Mă tulbur foarte mult când văd mâhnire. Aceasta este un mare păcat, pentru că noi sântem Creștini. În loc să fim recunoscători lui Dumnezeu pentru toate, în loc să ne rugăm Lui să ne numere cu îngerii și sfinții, noi sântem mâhniți! Din această pricină, și mama și copilul vor suferi mult în lumea de dincolo.

O mamă avea o fiică, ce era singura ei nădejde. Dar fiica s'a îmbolnăvit și a murit și, pentru că fusese evlavioasă, Domnul a dus-o în Rai. Mama ei a voit să o vadă în vis, dar fiica nu avea trebuință să se arate maicii ei, căci se afla în lăcașurile cerești ale Raiului. De aceea, mama a mers la vrăjitori și ghicitori. O vrăjitoare i-a spus să meargă la mormântul fetei, înainte de răsăritul soarelui, să ia o sticluță și să facă ceva, și apoi să aștepte să i se arate fiica. Mama a făcut întocmai, iar fiica i s'a arătat și i-a spus: „Mamă, ce ai făcut? De ce m'ai căutat? Mă aflam în sălașurile Raiului, iar acum nu mă mai pot întoarce. De ce nu te-ai rugat lui Dumnezeu? Atât de mult m'a apăsat mâhnirea ta, că nu mă mai pot întoarce la Domnul. Nu mă mai pot întoarce acolo unde am fost rânduită."

Nu trebuie să ne întristăm pentru cei răposați, ci trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu, ca El să le dea sălaș evanghelic. Tristețea tulbură totul. Ea zădărnicește pacea pe care cei răposați au dobândit-o de la Domnul. De aceea trebuie să ne rugăm, căci a ne întrista după rudele noastre răposate nu este lucru Creștinesc. Este lucru păgânesc. Noi, aici, ne pregătim pentru viața veșnică. Trebuie să fim recunoscători lui Dumnezeu. Trebuie să ne rugăm Domnului ca să le ierte păcatele și să facem lucruri bune spre pomenirea lor. Acestea sânt primite de Dumnezeu. Numai Domnul poate slobozi sufletul din legăturile iadului. Pentru aceasta, mai cu seamă, să ne rugăm la Dumnezeu, iar acolo unde se face Sfânta Liturghie, zi de zi, să ne rugăm pentru cei răposați.

Pe când trăia Vlădica Nicolae,[23] l-au întrebat dacă este mântuire pentru cei ce nu s'au pocăit în timpul vieții. El le-a spus că poate fi, dacă se roagă cineva pentru acel suflet patruzeci de zile și mai mult.
Liturghia este jertfa de pe Golgotha. Domnul se jertfește. *Doamne, curățește păcatele celor ce se pomenesc aici, prin Preacinstitul Tău Sânge.* Aceasta este jertfa cea mai mare pe care noi, Creștinii, o putem aduce.
Când eram tânăr monah, mă chinuia întrebarea: „De ce acela care Îl caută sincer pe Domnul suferă atât de mult? De ce se chinuie atât de mult? Nu mai pot, Doamne!"
M'am culcat. În vis m'am văzut pe mine în înălțime. Văd cum vine o oaste dinspre răsărit spre apus. Nu este oștire pământească, ci oaste cerească. Toți sânt asemenea (egali, n. ed. srb.) Numai unul merge înaintea tuturor. Toți cântă:

Pentru Împăratul Slavei,
Pentru al Cerurilor Împărat,
La luptă mergem,
Răul să-l biruim.

Cânt și eu împreună cu ei.

Pentru Împăratul Slavei,
Pentru al Cerurilor Împărat,
La luptă mergem,
Răul să-l biruim.
Cum vom birui răul? Cu dragoste!

---

23 Sfântul Nicolae (Velimirovici) al Ohridei și Jicei.

Pentru Împăratul Slavei,
Pentru al Cerurilor Împărat,
La luptă mergem,
Răul să-l biruim.

Contează foarte mult când în casă este un rugător. Rugăciunea atrage harul lui Dumnezeu. O simt chiar și cei a căror inimă s'a răcit. De aceea, trebuie să ne rugăm neîncetat. (Belgrad, 1998, Comunitatea Ortodoxă Sârbă)

CÂT E DE BINE SĂ FIM ÎNTRE CEI BUNI!

Părintele Tadei / Dumnezeul nostru s'a pogorât între noi ca să-i aducă iarăși la starea dintru început pe cei pe care i-a zidit. El a făcut totul ca omul să-L poată înțelege. Ar fi putut să mântuiască neamul omenesc și într'alt chip, dar, când omul a căzut, el și-a stricat întregul „aparat cugetător" lăuntric și a devenit neputincios să săvârșească binele. A căzut sub stăpânirea duhurilor viclene, s'a dat lor de bunăvoie și s'a înrobit.

SMERENIA DESĂVÂRȘITĂ IDEALUL VIEȚII CREȘTINE

Sfinții Părinți spun: Idealul vieții Creștine nu este săvârșirea de minuni, nici vindecarea bolnavilor, nici învierea morților, ci desăvârșita smerenie.

În vara anului 1991, starețul Tadei a vorbit în fața a doi studenți din Belgrad, care au înregistrat acest cuvânt. Unul dintre ei a zis:

Iertați părinte, blagosloviți să înregistrăm aceste cuvinte ale sfinției voastre, ca să ne întărim duhovnicește mai târziu?

Părintele Tadei/ Păi nu, care-i folosul? Cuvintele mele nu sânt… (nu se aude bine - n. red. srb.) nu sânt de folos, răspunde el. Voi veniți cu probleme, eu am multe probleme, dar Dumnezeu ne va mângâia. Eu mă vaiet vouă, voi vă văietați mie și apoi e bine…Domnul mângâie!

Atunci părintele le-a ținut acestor doi studenți și celor care mai erau împreună cu ei poate cel mai frumos cuvânt pe care l-am auzit, despre starea de astăzi pe pământ, despre starea omului pe pământ, despre poziția lui în raport cu timpul și veșnicia, în relație cu Dumnezeu.

SÂNTEM ÎNCONJURAȚI DE TAINE. OMUL - CUNUNA DUMNEZEIASCĂ A FĂPTURII

Părintele Tadei/ Oamenii socotesc că sânt ceva de seamă - spune părintele - pe când, de fapt, omul este un nimic. Vlădica Nicolae spune: „Ce este omul? Un sac de carne stricată, nimic mai mult. Nimic.” Fire necugetată. Nu înțelege că este un „palavragiu,” că este o armă în mâinile duhurilor căzute. Domnul face cu noi ce voiește, dar ne-a lăsat loc de mișcare, ca să putem cugeta și să hotărâm dacă dorim sau nu binele. Duhurile au căzut mai înainte ca omul să fie zidit, cu multe veacuri înainte. Nu toate duhurile și-au păstrat locul. Omul este cununa Zidirii. A fost plăsmuit cel din urmă dintre toate cele plăsmuite. A fost plăsmuit spre a fi stăpânul lumii materiale, ca toate să i se supună… Lumea materială, cosmosul, nu a fost în starea aceasta. După cădere a devenit grosolană și stricăcioasă. Dar chiar și grosolană și stricăcioasă are totuși frumusețea ei… Da…

Strămoșii noștri erau nemuritori. Ei nu erau legați de timp și spațiu,

precum sântem noi astăzi. Vedeți, se mișcau iute ca gândul. După cădere, totul s'a stricat. Dumnezeu, fiind tot Dragoste, a știut că întreaga făptură zidită gânditoare nu va putea să-și păzească starea și a lăsat vreme, de la Facerea lumii până la Înfricoșata Judecată, vreme ca făptura gânditoare să-și vină în fire, să se întoarcă în sânul Părintelui său, să fie cuprinsă în Binele Desăvârșit, în Dragostea Desăvârșită. Dar iată, oamenii prețuiesc mai mult răul decât binele. Firea căzută!... cugetă mai lesne răul decât binele. Dar când omul cugetă răul nu are pace, nici liniște din pricina acestor gânduri.

Cât de mare este căderea noastră! Un dezastru. Înfricoșător! Nu ne putem veni în fire, nici nu putem face nimic de la noi înșine. Noi, îndeobște, nu înțelegem cum ne chinuie duhurile căzute.

Credem că sânt gândurile noastre. Ne chinuie pizma, ura, răutatea. Ea este tiranie peste tiranii. Sufletul nu vrea, dar nu se poate izbăvi. De mic se deprinde cu ea, și aceasta prinde rădăcină puternică și adâncă. Acum trebuie să o smulgem din noi.

Trebuie să te preschimbi în dragoste. Să fii cu desăvârșire liniștit și împăcat. Nu este ușor, vedeți ce cădere înspăimântătoare este căderea omului?

OMUL NU POATE NIMIC SINGUR, FĂRĂ AJUTORUL LUI DUMNEZEU

Părintele Tadei / Omul nu poate nimic singur, fără ajutorul lui Dumnezeu. Crede că știe ceva. Firea căzută! Totul i se descoperă din veșnicie. Pretutindenea sânt taine ale lui Dumnezeu. Sântem înconjurați de taine. Sântem o taină uriașă și pentru noi înșine. Nu știm ce sântem. De unde am venit? Încotro ne îndreptăm? Ce este această ființă care cugetă, se mișcă și spune unele lucruri pe care le știe? Ce a auzit de la cineva, îl cugetă,

i-a venit în minte. Face ceva, nici el nu știe cum. Ce este taina aceasta din lăuntrul lui? Cum lucrează în el organele interne fără voia lui, și în chip desăvârșit? Iar el tulbură toate cu gândurile lui.

Bolile vin din pricina păcatului? - întreabă unul dintre studenți.

Părintele Tadei / Din pricina căderii cu gândul. Din gânduri. Toți, de obicei, gândim și bine și rău. Cum sânt gândurile cu care ne îndeletnicim, așa ne este și viața. Sufletul se hrănește cu gânduri, trupul cu hrană materială.

Există gânduri ale noastre și gânduri care ne vin din afară ?

Părintele Tadei / Se strecoară din toate părțile. Razele de acțiune ale gândurilor sânt în toate părțile. Dacă ni s'ar descoperi acestea... este o mreajă înfricoșătoare! Și fiecare are o stație radio în el. Omul este un aparat mult mai precis decât o stație radio, decât un televizor, numai că funcțiile i s'au stricat. Ce ființă precisă este omul! Cât de înaltă! Dar noi nu știm să prețuim acesta. Nu știm să ne conectăm la Izvorul vieții, să simțim bucuria vieții. Însă, vrăjmașul… ne supune întotdeauna…

Domnul a descoperit Cuviosului Antonie cel Mare raza de acțiune a gândurilor care ne înconjoară. Și când a văzut, Cuviosul a suspinat: „Doamne, cine poate să treacă de acestea?" Și a auzit un glas: „Numai cei smeriți și blânzi." De ei, nici nu se vor atinge acestea. Sânt alipiți numai de pace, de liniște, de razele lucrării dumnezeiești, semn al puterii desăvârșite a lui Dumnezeu. Nu se alipesc de cele rele.

Cum ne influențează mediul de viață poluat în care trăim?

Părintele Tadei / Iată, spun acum oamenii că Serbia noastră este chiar foarte săracă, cu totul săracă. Se spune că este cea mai poluată cu materiale radioactive. Acum, cea

mai înaltă radioactivitate este în Serbia. Foarte mare, de neîndurat. Nu sântem bolnavi, dar nu avem vlagă. Nu ne merge. Oamenii sânt sănătoși, dar nu știu ce le lipsește. Iau medicamente, și mai rău! Iar cât mai avem încă puțin aer curat, trebuie să ne folosim de el, dar și acesta este poluat, totul. Mai cu seamă se simte atunci când desfășurăm o muncă intelectuală - trebuie să respirăm adânc, des, căci creierul și inima cheltuiesc o cantitate mare de oxigen. Dacă nu avem îndeajuns oxigen în creier, nu putem să gândim. Ceva nu merge, și ne mirăm ce. Nu avem suficient combustibil, nu avem oxigen.

Iată, vezi, acum mâncăm hrană otrăvită. Cu toți sântem otrăviți. De la piață nu mai ai ce să cumperi. Toate sânt frumoase, dar nu îndrăznești să le cumperi. La sfârșitul veacului trecut, un Stareț spunea: „Va veni vremea când oamenii vor produce multe roade ale pământului, dar nu vor îndrăzni să le mănânce." Iată, a venit vremea. Vă întrebați cum? Hrana ne este otrăvită. Și cea trupească, și cea sufletească. Sânt otrăviți și copiii, și bătrânii. Oameni cred că vor trăi veșnic aici. Dar viața este scurtă.

Ce este viața, omule? Nimic.

Este atât de scurtă, că nici nu ne putem închipui. În anii tinereții, omul nu observă asta. Eu mă gândesc de multe ori: sântem chiar nenorociți aici, pe pământ, căci nu putem trăi nici patru miliarde de secunde. Ar trebui să trăim 130 de ani. O sută de ani sânt trei miliarde de secunde. Ce înseamnă 100 de ani?... Nimic… O clipă… scurtă… Trăim în veșnicie.

Altminteri, timpul acesta există datorită faptului că pământul se rotește în jurul axei sale și în jurul Soarelui. Dacă Soarele s'ar opri la zenit, nu am mai putea măsura timpul. Trăim în veșnicie. O zi neîntreruptă. Nu am avea de unde să pornim. Dacă nu am măsura timpul, am observa că timpul (de fapt) nu există! Există pentru noi deoarece sântem mărginiți.

IUȚEALA DUHULUI ȘI A GÂNDURILOR

Părintele Tadei/ De aceea, în *Apocalipsă*, Sfântul Ioan Theologul spune că îngerul cel ce a stat cu un picior pe pământ și cu altul în mare și s'a jurat pe Cel Înalt, a zis că timpul nu va mai fi!... (cf. Apoc. 10:6). Veșnicie… Așadar, Domnul va grăbi timpul, și lumea materială va dispărea. Știm că materia, când atinge viteza luminii, încetează să mai existe. Se preface în energie nevăzută când atinge viteza luminii, trei sute de mii de kilometri pe oră.

Cât sântem de nevolnici! Până de curând am știut doar despre această viteză, dar n'am știut că există o viteză și mai mare. Iar acum, pentru că avem aparate precise care măsoară mișcarea, Domnul ne descoperă existența unei viteze mult mai mari. O particulă de energie, fie că o numim foton sau altcumva… Aceasta acum apare pe ecran, acum dispare - cât s'a ivit numai pe ecran, și deja a traversat galaxia. Iar diametrul galaxiei noastre este de 50 de milioane de ani lumină. Cât de mare este diferența de viteze! Viteza luminii nu se poate asemăna cu viteza aceasta, așa cum nu se poate asemăna un melc cu un tren expres. Trei sute de mii împărțite la 50 de milioane de ani lumină! Așadar, o viteză uriașă…Da… Duhul este mai iute decât gândul. Gândul este mai încet. Viteza medie a duhului, iar duhul este neînchipuit de iute… Trecem în veșnicie… Da. Slavă Domnului pentru toate!

AM OTRĂVIT PĂMÂNTUL…

Părintele Tadei/ Nouă ne sânt descoperite multe, dar le întrebuințăm rău. Vedem cum ne-am făurit înșine condițiile în care nu mai este cu putință continuarea vieții pe pământ - din pricina otrăvii. Ne-am otrăvit… Un expert

de-al nostru, care a scris cartea *Planeta și civilizația în pericol,* Branko Kitanovici, spune: „În anul 2000, pe pământ nu vom mai avea apă de băut.” Apa potabilă reprezintă doar 2% din volumul total al apei. 98% nu se bea. El spune că nu va fi posibil ca apa să fie purificată, că toată va fi otrăvită. În ce ritm se răspândește otrava pe globul pământesc! Dușmanul numărul unu al omului este gazul de eșapament, degajat de mașini. Apoi, toate celelalte. Fiecare fabrică degajă cantități uriașe de otravă. Astfel se întâmplă și cu agricultura. Belgradul bea apă otrăvită. Un inginer care lucrează acolo, la Makiș, spune: „Noi tratăm apa cu clor, dar rămâne toxică. Nu-i de nici un folos. Bacteriile și bacilii îi îndepărtăm ușor, dar nu și toxinele.” O filtrezi cât vrei, o purifici, o fierbi - fă-i ce vrei, otrava este pretutindeni în jurul nostru. Și când nu va mai fi apă de băut, se va stinge și viața. Organismul conține 70% apă. Agricultura a avansat mult, dar multe specii de copaci au dispărut. Ulmul a dispărut de mult. Se spune că în orașul T. pădurea de conifere se usucă, vârfurile copacilor au început să se usuce. Nivelul radiației este ridicat, iar izvoarele din munte otrăvite. Otrăvite sânt și ploile, care pârjolesc pământul. Pământul este otrăvit, noi înșine ne-am otrăvit…

Nimic nu le mai ajunge oamenilor. Totul a început îndată după căderea strămoșilor noștri, de îndată ce s’a făcut vărsare de sânge. Cain l-a ucis pe fratele lui mai mic, Avel, doar din zavistie. De ce jertfa lui Avel să fie primită, iar a lui nu? De aici a început totul. Și, până în ziua de astăzi, nu mai e pace. Toți caută ceva, de parcă vor trăi o veșnicie, dar nu este așa. Nu e… nu e… Se pare că a venit sfârșitul. Fabricile poluează mediul într’un ritm atât de rapid, încât nu vom mai putea trăi mult.

TREBUIE SĂ LUĂM PILDĂ DE LA PĂSĂRI

Părintele Tadei / Slavă Domnului, există încă păsări… Dar foarte multe specii au dispărut… Totul doar se zădărnicește, și se nimicește viața… Și aceasta nu-i ceva ascuns. În urmă cu vreo zece ani, când ningea, așa mare zăpadă era - când era clar de lună se adunau mulți iepuri, cete întregi. Zăpada era mare, ei o călcau în picioare, alergau în cerc, aici unde este poiana, unde nu sânt copaci, se alergau, se urmăreau unul pe celălalt, când aici, când acolo, se dădeau de-a rostogolul prin zăpadă, se jucau. Se bucurau - bucuria vieții. Animalele au bucuria vieții. La noi, (bucuria aceasta) s'a stricat și s'a întunecat. Ele au bucuria vieții, iar noi avem tot ce vrei și ce nu vrei, și niciodată nu sântem mulțumiți. Ele nu-și fac griji, nu își umplu hambarele cu grâu, nu fac nimic, și totuși Dumnezeu le hrănește. Ronțăie acolo o crenguță mică, găsesc pe undeva adăpost, dorm. Și mulțumesc lui Dumnezeu. Iar noi, nu. Păsările Îl slăvesc neîncetat pe Dumnezeu. Încep dis-de-dimineață, la ceasul al treilea, și până la ceasul al nouălea nu se mai opresc. La ceasul al nouălea se potolesc puțin, abia apoi pleacă să caute mâncare, căci trebuie să-i hrănească pe cei mici… Apoi iarăși cântă. Pe ele nimeni nu le mână să cânte. Doar cântă. Dacă le ascultă cineva sau nu, ele tot cântă… Iar noi - încruntați, cu nasul pe sus. Nu avem chef de cântat, nu avem chef de nimic. Trebuie să luăm exemplu de la păsări. Sânt întotdeauna vesele. Iar noi? Nouă mereu nu ne convine ceva. Și ce ne deranjează, de fapt? La drept vorbind, nimic. Nu-i așa?

Așa-i, răspunde un student.

Părintele Tadei / Singuri ne deranjăm pe noi înșine.

Părinte, am vrea să știm cum putem afla voia lui Dumnezeu în viață?

Cum să ne hotărâm dacă să ne angajăm într'o parte sau alta, dacă să ne căsătorim sau nu?

Părintele Tadei/ Domnul însuși ne deschide calea. El ne descoperă sfânta Sa voie. Sfânta lui voie se face cunoscută prin părinți. Dacă vom asculta de părinți, totul va merge bine și va fi binecuvântat. Dacă le stăm împotrivă, nimic nu merge. Merge, merge, dar mai mult merge de-a-ndărătelea decât înainte. De pildă, ai îndrăgit o fată și vrei să te căsătorești cu ea cu orice preț, dar tatăl și mama ta îți spun: „Dar, fiule, ea nu este potrivită pentru tine." Însă, în zadar. ți-a legat vrăjmașul mintea, te-a înrobit - și vrea, vrea. „Dar, fiule, ea nu e pentru tine," spun părinții. „Îți vom găsi alta." Dar fiul nu vrea să asculte, o vrea cu orice preț pe aceea. Se căsătoresc. Se gândesc - e ideal. Se iubesc. Dar după un timp nu se mai iubesc (se dezgustă), dragostea trece și nu mai rămâne nimic. Cel mai bine este atunci când părinții se înțeleg din vreme, când diferența de ani nu este mare… Cel mai bine este atunci când dragostea se dezvoltă în cadrul căsniciei. Atunci nu se intră în căsnicie cu plănuire. Tinerii căsătoriți au binecuvântarea părinților și, apoi, totul merge cum e mai bine... Căsnicia nu este o viață frumoasă, dulce… Ba e cât se poate de amară! Abia după aceea vezi că nu ești liber, ci că ești legat - și încă cât de legat. Ești înhămat la căruță și trebuie să tragi, căci te bat. Copiii cer. Trebuie să tragi - vrei, nu vrei. Iar când erai liber, gândeai altfel…

Dar acum trebuie să te îngrijești nu numai de tine, ci de mai mulți.

În viață sânt doar două căi, călugăria și căsătoria, sau există și o altă cale? Cum să știu care cale este cea bună pentru mine?

Părintele Tadei/ Călugăria nu este pentru oricine. Da. Viața călugărească nu e ușoară. Viața pe pământ, îndeobște, nu e ușoară, oricât de prielnice ar fi împrejurările. Cel care a trăit după cum a voit și după cum i-a dorit

inima este Solomon - Împăratul Solomon, fiul Împăratului David. A domnit patruzeci de ani și nu a purtat război cu nimeni. Domnul l-a răsplătit cu înțelepciune. A înălțat templul din Ierusalim. Veneau la el din toate colțurile lumii să-l asculte… Și chiar el spune: „Orice a cerut inima mea, toate pe voie mi-au fost. Am poftit vii frumoase a avea, și le-am sădit. Palate, și de toate am avut. Avut-am în Ierusalim gătită cea mai bună oaste. Dar cu nimenea nu s'a războit." Și spune mai departe: „Am poftit aurul și argintul din belșug, și Domnul mi-a dat. Am cercat multe feluri de viață, să văd de este vreo mângâiere aici pe pământ și să urmeze… Și aici pe pământ am cunoscut că toate sânt în deșert și deșarte, și chin al sufletului. Nu este trainică mângâiere…"cf. Înț. Sol.
Vezi, asta spune Solomon - un om înțelept. Așadar să ai ce îți dorești, să fii ce îți dorești - nimic mai mult nu-ți e de folos. Pe scurt, așa cum nu ai trăit defel. Ai crezut că ai sorbit toată înțelepciunea lumii acesteia. Fire căzută! Și dacă ai putea să-ți vezi viața din afară, ai vedea că te umfli în pene ca un curcan, că ești nimic *(zâmbește)*…Ai capul sec.
Cine de pe pământ, din cei ce au fost sau cei ce vor fi, din trecut sau din viitor, este atoateștiutor? Nimeni. Fiecare se desăvârșește într'o direcție, făurește ceva anume - și astfel alcătuim cu toții un întreg. Oamenii îi prețuiesc pe filosofi, pe feluriții învățători ai lumii, le citează neîncetat cuvintele. Nimeni nu dă însă atenție faptului că Dumnezeu le-a făgăduit strămoșilor noștri că va trimite pe Mântuitorul lumii, ca să ne aducă la starea cea dintru început. Nimeni nu a știut că acesta va fi Însuși Dumnezeu. Căci numai Cel ce ne-a zidit ne poate aduce la starea cea dintru început, cine altcineva să o facă? Iar El a venit, și nu a fost primit.
Iată, ne-am botezat în Hristos Domnul, sântem Creștini (numai părelnic) - nu așa cum ne vrea Domnul. Nu-i nimic bun în noi.

Cugetăm cele viclene, ne mâniem, îl nesocotim pe aproapele nostru - nu-i nimic bun în noi... Și citim, dar nu înțelegem. Care dintre filosofii și dintre învățații lumii a putut spune despre sine: „Eu sânt Calea, Adevărul și Viața”? /In. 14:6/ Nimeni! Și să mai spună: „Eu sânt Pâinea vieții” /In. 6:35,48/ sau „Cela ce crede în mine are viață vecinică”? /In. 6:47/ Dar oamenii sânt meschini. Puțin înțeleg, puțin pricep. Le este mult mai aproape minciuna, decât adevărul.

DESĂVÂRȘIREA VIEȚII CREȘTINE ESTE DEPLINA SMERENIE

Părintele Tadei / Socotim că avem vreo valoare… Nu valorăm nimic! Da. Desăvârșirea vieții Creștine, o spun Sfinții Părinți, este deplina smerenie. Desăvârșita smerenie! Ei (cei smeriți) sânt răsplătiți cu harul lui Dumnezeu. Cel smerit și blând nu se mânie. Iar dacă-l jignești, tu te mânii, iar el plânge pentru tine, pentru că singur te chinui.

Spuneți-ne, pentru sfârșit, există vreun leac pentru noi, cei căzuți și bolnavi?

Părintele Tadei/ Și încă cum! Să faceți ascultare. Să vă smeriți și să ascultați. Cel ce este smerit și blând, acela și ascultă. Cum spune poporul: „Cine ascultă de alții, degrabă se folosește.” Cel care ascultă, acela e smerit. Și îndată ce ne-am împotrivi, vom observa cum vrăjmașul ajunge să ne conducă viața. Nu se poate și nu se poate!

Părinte, părinții mei sânt divorțați; mama m’a adus la credință, tata e împotriva lui Dumnezeu. De cine să ascult?

Părintele Tadei / Apoi, bine... nu este treaba ta dacă părinții trăiesc în bună înțelegere sau nu, dacă

se ceartă, dacă sânt buni sau nu sânt buni - pentru tine ei trebuie să fie ceva sfânt, ca să ai parte de binecuvântarea lui Dumnezeu, ca să îți fie ție bine. Da! Nu trebuie să ne supărăm părinții nici cu gândul. Și cum se poartă ei cu noi, este treaba lor. Sânt unii părinți care au fost atât de aspri, care și-au chinuit copiii... Doi frați au avut o mamă așa bună - ea le-a zis să-l cinstească pe tatăl lor, deși acesta nu se purta cu ei așa cum ar fi trebuit, pentru ca să dobândească binecuvântarea lui Dumnezeu. Acum cei doi lucrează acolo, la „L.", în Pojarevaț, și nu îngăduie nimănui să spună ceva despre tatăl lor. Nimeni nu îndrăznește să-l jignească. Cei doi frați zic: *Tata este sfânt pentru noi!* Au avut o viață grea, tatăl lor nu a avut milă față de ei, dar vezi cum i-a binecuvântat Dumnezeu și au viața împlinită? Sânt recunoscători și mulțumitori față de Dumnezeu. Căci Domnul bine a voit ca prin părinții noștri să venim în lume. Vor da socoteală înaintea lui Dumnezeu de cum sânt ei, vor răspunde și pentru noi. Nu noi vom da socoteală pentru ei. Noi vom da socoteală de cum și dacă i-am cinstit. Starea duhovnicească pe pământ este din cale-afară de rea și din pricină că copiii mici, de până la cinci ani, se împotrivesc părinților. De aceea lucrurile merg în felul acesta, pentru că nu își cinstesc părinții. Pe întreaga planetă starea este aceeași…

(Material apărut în Svetigora, revistă a mitropoliei Muntenegrului și Litoralului)

DOMNUL ESTE ÎN TOATE

Părintele Tadei / Noi, aici pe pământ, împlinim o epitimie.[24] Să nu vă miraţi că neîncetat aveţi câte un necaz. Toţi păcătuim necontenit - alunecăm şi cădem. Cădem, de fapt, în cursele diavolului. Sfinţii întăresc neîncetat un lucru: important este numai ca omul să se ridice din nou şi să o ia de la capăt pe calea către Dumnezeu. Chiar de am cădea de o sută de

24 Un canon de pocăință

ori pe zi, nu vă îngrijiţi de aceasta, ci doar să vă ridicaţi şi să mergeţi mai departe, fără să priviţi înapoi. Ce a fost, a fost şi a trecut. Voi doar să mergeţi înainte şi să vă rugaţi Domnului, pentru ajutor. Nu prin faptul că ne plângem întruna de ceva Îl supărăm pe Dumnezeu. Îl supărăm atunci când păcătuim, nu atunci când ne întoarcem către Dânsul ca spre ruda noastră cea mai apropiată. Domnului îi este plăcut a-l chema neîncetat şi a ne revărsa preaplinul inimii înaintea Sa. Rugăciunea nu este ceva care începe şi se sfârşeşte, şi gata! Să te aşezi înaintea icoanei, să spui ceai de spus şi apoi să mergi pe calea ta - aceasta nu este rugăciune! Să iubiţi lucrurile mici şi să râvniţi spre cele smerite şi simple. Iar când sufletul se va maturiza, Dumnezeu îi va dărui pacea lăuntrică. Domnul priveşte acum numai la voi şi îi place că năzuiţi după pacea Sa. Atâta vreme cât sufletul nu este copt întru Domnul, El îi va da să vadă doar o vreme *că pretutindenea este şi toate plineşte* (cf. Rugăciunilor începătoare), plineşte lumea întreagă, făptura toată. Atunci sufletul este atât de bucuros, atunci are totul! Dar, apoi, Domnul se ascunde iarăşi, ca să tânjim după El şi să-L căutăm cu toată inima. Este greu a trăi cu aproapele, dacă pornim cu el un război al cugetelor. Nu ajunge să ne înfrânăm de la război deschis, prin cuvinte şi fapte. Nu vă angajaţi cu el nici măcar într'un război cu gândul. Din această pricină se pierde pacea sufletului şi dragostea faţă de aproapele. Nu trebuie să vă împotriviţi, nici să îl convingeţi pe aproapele vostru. Nu foloseşte la nimic. Puteţi să staţi şi în cap înaintea lui, nu veţi câştiga nimic! Pe aproapele trebuie doar să-l iubiţi, pentru Domnul. Domnul este şi în ei (în cei necredincioşi), căci, dacă n'ar fi într'înşii, ar mai putea fi ei vii?!

Nu mai daţi atâta însemnătate întâmplărilor din afară. Fiţi mai mult în lăuntrul vostru, în inimă, cu Domnul, iar pe celelalte lăsaţi-le! Trebuie doar să fiţi cuviincioşi, liniştiţi şi buni faţă de toţi. Nu purtaţi grija altora!

CAPITOLUL IV

O SUTĂ DE CAPETE DE LA MĂNĂSTIREA VITOVNIȚA

1/ Dumnezeul nostru a venit aici, printre noi, ca să aducă la starea cea dintru început pe cei ce i-a zidit. El a făcut totul ca omul să-L înțeleagă. Ar fi putut să mântuiască neamul omenesc și într'alt chip, dar, când omul a căzut, întregul lui „aparat cugetător" lăuntric s'a zdruncinat și l-a făcut neputincios înspre bine. Omul a căzut sub puterea duhurilor viclene, de bunăvoie s'a predat puterii lor și s'a lăsat înrobit de ele.

2/ Răul nu a fost plăsmuit de Dumnezeu. Răul este de la duhurile înțelegătoare, gânditoare, ce au căzut de la dragostea lui Dumnezeu, care s'au întors spre ele însele, rămânând nesupuse, și care au început să cugete la propria înțelepciune; dar, oricât de mult s'ar trudi orice putere cugetătoare neunită cu Izvorul vieții să săvârșească și să grăiască ceva bun, tot ce va face este presărat cu duhoarea iadului, căci singur Dumnezeu este Izvorul păcii și al bucuriei, al dragostei, al dreptății și al bunătății.

3/ Toate ființele zidite sânt mărginite, iar ceea ce este mărginit nu este desăvârșit; ci ființelor zidite le este dat să se desăvârșească.

4/ Însă ființele zidite au căzut. Mai întâi, unii îngeri nu și-au păzit vrednicia, iar apoi, din zavistia acestor duhuri viclene, au căzut și strămoșii noștri Adam și Eva.

Astfel, s'a aninat și întru noi această însușire - pizma cea drăcească. Pizma nu se dă în lături de la nimic. Chiar și lui Dumnezeu în față îi grăiește potrivnic, totdeauna și în tot locul.

5/ Ce face pizma? Duhul diavolesc, pizma, duce mereu și fără încetare război împotriva dreptății, împotriva lui Dumnezeu. Dumnezeu este dragoste desăvârșită, iar pizma nu rabdă ca cineva să-i facă vreun bine aproapelui său. Iar când Domnul, Care este dragoste desăvârșită, a tămăduit-o pe femeia cea bătrână, bolnavă, gârbovă de 18 ani, de îndată s'a ivit și cel viclean și a început războiul, căci pizma nu rabdă să vadă cum se face bine cuiva. Pizma neîncetat zavistuiește, pe toți și în toate.

6/ Unul dintre Părinții de Dumnezeu purtători, Cuviosul Nil Izvorâtorul de Mir (care s'a arătat lui Theofan Monahul, ce a viețuit în veacul al XVIII-lea într'o peșteră) ne-a deslușit multe din tainele Împărăției Cerurilor. El spune că pizma este pecetea antihristului în inima omului. Vedeți, ce înfricoșat lucru! Iar noi îl pizmuim pe aproapele nostru atât de des, chiar și pe rudele noastre le pizmuim pentru ceva, și nu purtăm de grijă să ne tămăduim (de pizmă), să ne venim în fire.

7/ Dumnezeul nostru, Iisus Hristos, este Dumnezeu desăvârșit și Om desăvârșit. Ca Dumnezeu desăvârșit, El cuprinde toate cu dragoste, cu dragostea Sa nesfârșită. Ca om desăvârșit, este iubitor cu fiecare suflet ce se apropie de El. Nouă, totuși, această dragoste a lui Dumnezeu ni se pare cumva îndepărtată, ni se pare că Dumnezeu este foarte departe de noi. De fapt, noi ne depărtăm (de Dumnezeu). El nu se poate despărți de noi, căci El este viața. El este Dragostea deplină. O, oare când vom avea

și noi față de Dânsul aceeași dragoste, oare când ne vom apropia de Dânsul ca de un prieten adevărat? Însă noi nu ne apropiem de El astfel, ci stingheriți, parcă cu răceală; și când ne rugăm, și când facem un bine, sântem parcă peste măsură de formali. Iar El vrea să fim firești. Ne-a arătat acesta prin felul în care a trăit printre noi: simplu, smerit și blând. Trebuie să ne apropiem de Domnul așa cum ne-a făcut; simpli, ca niște copii nevinovați trebuie să ne apropiem de Dânsul.

8/ Domnului îi sânt dragi lucrurile bune pe care le săvârșim. Milostenia și tot ceea ce facem pentru mântuirea noastră, spre folosul semenilor noștri și al Bisericii, toate sânt plăcute Domnului. Dar cea mai dragă și mai plăcută Domnului este dragostea curată, simplă și copilărească, ce se lipește de inima Sa. Iată ce-i este cel mai drag și ce vrea El de la noi! Fiecare suflet o poate face. Și cel bogat, și cel sărac, și cel bătrân, și cel tânăr…

9/ Parcă mă întorc mereu la această temă, o repet neîncetat: să învățăm cum să ne apropiem de Părintele nostru (Ceresc), cum să ne apropiem de El cu inima și cu întreaga noastră ființă, cum să Îl îndrăgim precum îngerii și sfinții. Căci sântem foarte întinați și necurați. Dumnezeu, atunci când ne apropiem din inimă de Dânsul, nu caută la întinăciunea și necurăția noastră, ci ne primește de îndată. Când greșim cu ceva față de Părintele nostru, să ne apropiem de Dânsul din inimă, căci El ne iartă toate, ca și cum nu ar fi existat.

10/ Domnul nostru este nemărginit în dragostea Sa cea negrăită. Ar trebui să ne apropiem de Dânsul sincer și neîncetat să fim cu Dânsul, căci El totdeauna este cu

noi. El ne însuflețește viața, și vrea să Îl înțelegem și să-L pricepem. Întreaga Sa viață pământească a fost firească, pentru ca omul să o poată înțelege. El a spus despre Sine că este Dragoste, ne-a lămurit că atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său cel Unul-Născut L-a dat pentru mântuirea omului. Ne-a descoperit taine. Ne-a descoperit multe. Ne-a ridicat mai presus de toată zidirea Sa. Firea omenească, ridicată mai presus de toate făpturile, intră în taina Sfintei și de viață dătătoarei Treimi.

11/ Dar ce-am putea noi, ca oameni, să ne dorim mai mult, decât să fim una cu Dumnezeul nostru, cu Părintele nostru? Pentru aceasta, ar trebui, în scurta noastră viață de aici, să învățăm cum să ne apropiem de El. Dar nu avem putere de la noi înșine - trebuie să ne apropiem de El precum copiii simpli și nevinovați, din inimă, să-L rugăm să ne învețe cum să fim buni, cum să-L iubim cu tărie, așa cum Îl iubesc Maica Preasfântă, îngerii și sfinții.

12/ Domnul nu ne va lăsa așa, orfani, dacă Îi sântem mereu aproape, din adâncul inimii. El așteaptă ca inima noastră, sufletul nostru, să se aprindă și mai puternic în poftirea și dorirea după Dânsul. Să ne învrednicim a nu cădea niciodată de la El și din dragostea Sa!

13/ Adesea, aici, pe fața pământului, se abat asupră-ne multe necazuri și greutăți. Toate acestea se întâmplă pentru că încă nu ne-am smerit. Când sufletul se smerește și se supune voii lui Dumnezeu, atunci încetează și suferințele, și necazurile. Căci atunci și suferințele, și pătimirile se fac dragi inimii și sufletului. Căpătăm atunci o cu totul altă înțelegere a vieții. Nu mai

cugetăm după înțelepciunea veacului acestuia, așa cum face lumea. Le înțelegem pe toate altfel. Tot ceea ce privim este parcă strălucitor, totul este mângâietor. Toate ne sânt bune, pentru că toate sânt dragi lui Dumnezeu. Sântem Zidirea Sa, și tot ceea ce a fost zidit este al Său. Și El a zidit acestea pentru Sine, ca să fim părtași la dragostea Sa dumnezeiască, la pacea și bucuria cea dumnezeiască.

14/ Iată, vai mie!, după cum vedeți, trebuie să ne tămăduim. Să nu primim pizma în inimă, căci se năruie pacea lăuntrică și liniștea sufletului. Sântem, de pildă, liniștiți și plini de pace, și vine la noi un prieten ce ne povestește despre cineva, care ne-a făcut odată mult rău, că acum a ajuns bine - și, deoarece nu l-am iertat, de îndată se ivește în noi duhul pizmei. Iată cum nu purtăm de grijă! Se cuvine să fim neîncetat în rugăciune și să nu primim cursele duhului pizmei.

15/ Sfinții Părinți spun: „Dacă depărtăm de la noi ispita duhului vicleniei, fără luptă dobândim biruința.” Ei au vorbit așa din cercare. Dacă îndepărtăm de la noi ispita, biruința este dobândită fără luptă!

16/ Duhurile din văzduhuri ne ademenesc neîncetat în cursa gândurilor. Când Sfântul Antonie cel Mare a văzut ce rele-meșteșugiri urzesc toate duhurile viclene de sub cer, a oftat și a zis: „Dumnezeul meu, cine va putea scăpa de acestea?” Și a auzit glas: „Numai cei smeriți și blânzi vor trece. Ci nici nu sânt atinși de ele.”

17/ Vedeți, când sufletul se smerește, când se supune voii lui Dumnezeu, duhurile viclene nu mai

au putere asupra lui - căci se află sub ocrotirea harului Sfântului Duh, este acoperit de focul dumnezeiesc.

18/ De aceea, vai mie!, să cădem cu toată inima înaintea Domnului, să ne rugăm să ne învețe să fim buni, precum Îngerii și Sfinții. Cât este de bine să fii între oameni buni, între cei ce duc o viață sfântă!

19/ Aici, pe pământ, oamenii sânt datori a se strădui să nu primească ispita duhurilor viclene. Sfinții Părinți spun că e bine să ne păzim, să priveghem, să știm că fiecare gând care ne tulbură liniștea lăuntrică vine din iad. Și să nu primim această ispită, ci să o alungăm degrabă! Dacă încuviințăm și începem să vorbim cu cugetul, ne-am prins în mrejele iadului. De la unele gânduri drăcești ca acestea, încep a roi multe altele, și abia după aceea vede omul pe unde s'a rătăcit și ce a făcut. Un rău se adaugă altui rău, iar apoi, când omul își vine în fire, spune: „La ce mi-au fost de folos toate astea? Eram un om pașnic și liniștit, și dintr'odată totul s'a stricat..." Și totul s'a stricat pentru că nu am vegheat.

20/ Dragostea, bucuria, pacea - toate acestea sânt daruri dumnezeiești, însușiri dumnezeiești. Ele pot săvârși și separat minuni. Dragostea unește toate laolaltă, pacea izvorăște din om și răspândește liniște, bucuria ridică povara de la sufletul omului. Când vine un suflet bucuros la unul întristat și îi aduce gânduri blânde și pașnice, parcă dintr'odată cel din urmă se înseninează. Așadar, dragostea, pacea și bucuria fac minuni și luate în parte, dar împreună pot porunci tuturor făpturilor. Când sânt unite și înrădăcinate în inimă, se face pace oriunde își îndreaptă un astfel de suflet gândurile, căci din el izvorăște pace. Sfinții Părinți

spun că poate să mute și munții. Se săvârșesc tămăduiri. De pildă, Domnul a arătat cum (se săvârșesc minunile) și a spus că o vom face cu puterea Sa dumnezeiască. Și vor fi semne ca acestea: vom pune mâinile pe bolnavi și se vor tămădui. Acestea sânt întocmai cuvintele lui Dumnezeu.

21/ Dar noi ne-am pierdut bunătatea pe care ne-a dat-o Dumnezeu și ne-am încurcat rău în cuget și nu putem ieși din strânsoare, ca să fie pace în inimile noastre. Trebuie să fim cu băgare de seamă ca în inima noastră să nu pătrundă ceva care să tulbure pacea.

22/ Sfinții Părinți ne-au netezit calea și ne-au arătat cum trebuie să ne ostenim, cu ajutorul lui Dumnezeu. Dumnezeu este puternic și din toate ne poate izbăvi. Dar noi, nepricepuți fiind în viață, nu știm să ne păstrăm pacea lăuntrică.

23/ Domnul vrea ca noi, din adâncul cugetului, cu deplină înțelegere, să alungăm răul și să-L primim în inimă pe Dânsul și binele Său. Pentru aceasta, este nevoie să ne întoarcem la Domnul, singurul Izvor al vieții. Să ne apropiem de El, căci de El ne-am depărtat. Ne îndepărtăm uneori și de cei mai apropiați ai noștri. Adeseori ne simțim înstrăinați chiar și de cei mai apropiați nouă, din pricină că ne-am îndepărtat cu cugetul, cu mintea și gândurile noastre de adevăratul nostru Părinte.

24/ Viața duhovnicească este viață cugetătoare și înțelegătoare. Așadar, se cade a ne îndrepta grija către ceea ce mișună în noi, a ne ruga zi și noapte Domnului să ne izbăvească de tot răul, să ne curețe și să ne dea putere să alungăm

ispita duhurilor viclene. Dacă primim ispita, am și încuviințat-o - și de îndată începe lupta. Alungăm o ispită, iar dracii ne încearcă cu o a doua, a treia, a patra… Și nu avem pace, nu avem liniște. Atunci trebuie să ne întoarcem cu mintea și cu inima către Domnul:
Doamne, iată, n'am tărie, nu m'am învățat din tinereți, învechitu-m'am în zile întru cele rele, îmbătrânit-a viclenia împreună cu mine, iar acum de multă osteneală am trebuință ca să o lepăd de la mine și să o smulg din rădăcină. Dar Tu puternic și tare ești, învață-mă a fi nevinovat, simplu, blând și smerit. Răsplătește-mă cu dumnezeieștile Tale daruri, așa cum răsplătești pe îngerii și sfinții Tăi.

25/ Și așa, neîncetat, în simplitatea inimii și cu vorbele noastre, fiecare suflet să cadă înaintea Domnului - pe lângă pravila ce o avem și care ne este trebuincioasă (căci de nu avem pravilă, atunci cel necurat ne va da o altă pravilă, alte gânduri). Așadar, este nevoie de rugăciune - oricât de scurtă ar fi ea, să ne ridicăm pe loc din pat, din somn, și de îndată să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru că S-a milostivit a ne trece cu bine peste încă o noapte. Când vine seara, să mulțumim pentru toate, căci Domnul este Dătător de viață, Care (pe toate) le dă. Așa ne arătăm dragostea față de El și, pentru aceasta, ne va alipi Luiși.

26/ Dacă sufletul iubește sincer rugăciunea, nu se mai poate despărți de Părintele său. Este neîncetat cu El, mereu în prezența Sa - fie că vorbește cu oamenii, fie că este la muncă, la serviciu. Este neîncetat cu El și se mișcă în prezența Sa, precum îngerii și sfinții. Iată, aceasta este arvuna Împărăției Cerurilor, încă de aici, de pe pământ. Un astfel de suflet s'a obișnuit cu viața cerească și trece din această viață, a multelor chinuri și osteneli, la bucuria cea veșnică a fericirilor, ca unul ce s'a curățit încă de aici.

27/ Așadar, vai mie!, vă doresc tot binele, de la Domnul și Maica Preasfântă, care este o mare Ocrotitoare. Ea este numai dragoste - Maica Preasfântă. V'am istorisit și mai devreme cum a dorit Dionisie Areopaghitul să o întâlnească pe Maica Preasfântă și cum s'a simțit în prezența ei: dintr'odată s'a slobozit de orice grijă a lumii acesteia și s'a luminat de o bucurie, pace și fericire negrăită. Vedeți, pe acestea ni le dorește neîncetat Maica, și se roagă zi și noapte să ne apropiem din inimă de ea, cu întreaga noastră ființă, căci ea este ocrotitoarea, apărătoarea și mijlocitoarea noastră înaintea lui Dumnezeu. Ea Îl va ruga pe Fiul ei să ne dea putere ca să fim buni și milostivi, așa cum sânt îngerii, ca să-L slăvim pe Dumnezeu aici pe pământ și în veșnicie.

28/ Nici o mișcare a cugetului (care vine) din suflet nu trebuie să fie centrul vreunui lucru de aici, de pe pământ. Centrul înțelegător al dragostei este Domnul. Printr'însul și într'însul sânt toate. Nouă nu ne este îngăduit să ne legăm de lucruri lumești.

29/ Cetele îngerești nu se robesc cu cugetul de lucruri. Îngerii privesc lucrurile, dar nu sânt robiți cu cugetul de ele. Căci centrul gândurilor lor este robit numai puterii lui Dumnezeu, Care pe toți îi iubește. Iar noi, când vedem un lucru ce ne ademenește, îndată ne alipim de el - groaznic și înspăimântător lucru! Pentru că, dacă rămâne mult timp astfel, acesta ni se face idol. În inima noastră, în locul lui Dumnezeu se află un lucru - fie unul viu, fie unul mort.

30/ Dragostea dumnezeiască nu rabdă egoismul. Iar omul, atunci când a căzut, s'a deșertat și nu mai

are pe nimeni apropiat lui, decât pe sine însuși. El s'a întors spre propria persoană și o păzește: nu îngăduie nimănui să o defaime, vrea ca despre ea să se gândească numai de bine; pe lângă acestea, nu poartă de grijă ce viață duce, ce face și cum face. Nu se îngrijește, căci este cu totul îndreptat asupra sinelui.

31/ Trebuie să ne disprețuim pe noi înșine pentru dragostea Domnului, și pe *Domnul-Eu* nu numai să-l lepădăm, ci chiar să-l ucidem. Căci, dacă acesta nu moare, nu ne putem uni cu Domnul: ne va stânjeni mereu acest *Domn-Eu* al nostru. Căci el este mare domn și nu-și poate pleca grumazul, ci stă totdeauna țanțoș. De aceea este nevoie de smerenie - să ne smerim și să ne umilim.

32/ Domnul ne-a arătat cum trebuie să fim: smeriți, umili, supuși voii lui Dumnezeu. Dar noi vrem să facem toate după socotința noastră. Ne chinuim pe noi înșine, ne muncim și nu împlinim nimic! Lumea aceasta nu poate fi precum vrem noi. Și *Domnul-Eu* se mânie atunci mult, căci nu este precum crede el. Iată, ne chinuim pe noi înșine - și eu singur îmi sânt vinovat. Nu m'am smerit, nu m'am unit cu Domnul, ci privesc în inimă - și, oricând aș privi, îl văd pe acest *Domn-Eu*. Când, pe deasupra, mai vine ispita și-și înfige cuțitul, ne înjunghie și ne face rană mare… Vedeți cât de mult trebuie să ne tămăduim, cât trebuie să ne smerim, cât trebuie să cădem la Domnul așa, în chip simplu?

33/ Iar cel ce s'a smerit pe sine nu se socotește pe sine că este cineva, știind că e nimic, că e putregai. Dacă pe noi nu ne-ar păzi Domnul, dacă nu ne-ar ține Domnul, nimic nu s'ar alege de noi! Nimic, numai noroi.

34/ Ați văzut ce om firesc este Starețul Cleopa?[25] Pentru că Dumnezeu l-a dăruit așa. Nu se socotește a fi ceva - știind că sântem un nimic, că sântem numai putregai. Dacă nu ne-ar păzi Domnul, nimic nu s'ar alege de noi, nimic, fără numai tină și duhoare!

35/ Inima este totdeauna rece când este împrăștiată. Numai când se adună gândurile, puterile și dragostea, când se adună în inimă, abia atunci începe inima să se aprindă.

36/ Inima este rece când este împrăștiată - și sufletul nu este atunci acasă, ci pribegește. Când este acasă, sufletul încălzește și inima. De îndată ce a ieșit afară, este lovit. Este bătut când este în afara casei - gândurile îl bat. Un gând este primit, un al doilea este alungat, al treilea… Firește, inima se frânge și se răcește. Și spune: *Asta nu-mi face bine, cealaltă nu-i bună…* Toate acestea rănesc lăuntrul nostru, și inima este necăjită. Iar când sufletul își vine în fire, când se împacă cu Dumnezeu, atunci Dumnezeu este în centrul vieții, este bine și cald. Sântem împrăștiați și dezbinați - și numai Domnul poate, prin harul Său, să ne tămăduiască.

37/ Domnul privește în adâncul tainic al inimii noastre, la ce își dorește inima și către ce tânjește. Iar dacă sufletul nu-și poate veni de îndată în fire, Domnul, la vremea potrivită, va curăța iarăși totul și-l va atrage spre centrul vieții, ca sufletul să-și revină - și sufletul se va smeri. Dar dacă în adâncul inimii este

25 Este vorba de Arhimandritul Cleopa de la Sihăstria, cu care Starețul Tadei s'a cunoscut. Acesta obișnuia să zică mereu despre sine, plin de smerenie: „Sânt un putregai, sânt un moș de putregai!" *(n. red.)*

necurăție, dacă acolo este ceva atras de lumea aceasta și ne leagă de viața aceasta, de aici - atunci rătăcirea noastră va fi îndelungată și vom îndura multe chinuri și nevoi. Vom avea mai multe necazuri noi, cei credincioși, decât cei ce nu sânt. Pentru că ei nu au acea durere lăuntrică, nu cugetă la veșnicie; pentru ei totul este în lumea aceasta: să trăiască bine, să mănânce bine, să bea - aici este îndreptată grija lor. Iar noi sântem dezbinați, vrem să fim cu Domnul, dar încă nu am părăsit starea noastră materială, lumească, cu care inima noastră are încă multe legături, e chiar înrobită. Pentru aceasta, suferim mult.

38/ Altminteri, o astfel de suferință este mai mare la oamenii evlavioși decât la cei ce nu sânt credincioși. Inima trebuie să se desprindă de poftele ei lăuntrice. Să înțelegem că toate acestea nu sânt decât socoteli lumești - viața aceasta pământească, toate legăturile cu semenii, cu rudele tale, toate acestea ne leagă. Și dacă ne leagă atât de mult, încât inima noastră se lipește de ele, atunci este mai bine să ne lepădăm și de tată, și de mamă, și de frate, și de soț, și de soră - zadarnice sânt toate, dacă năruie pacea lui Dumnezeu din noi. Când lucrurile stau așa, se cuvine să ne lepădăm de toate acestea și să avem, atunci, față de toți, o purtare dreaptă. Mai întâi să ne unim cu Domnul, și El ne va învăța cum să-l iubim pe aproapele nostru, căci noi nu știm cum - dragostea noastră se preface de îndată în ceva material, fiindcă nu sântem curățiți lăuntric.

39/ Este nevoie să alungăm din inimă socotelile și poftele lumești, și abia atunci putem, cu ajutorul Domnului, să-l iubim sincer și pe aproapele nostru. Altfel, dragostea noastră pământească, de aici, se lipește când de ceva, când de altceva

- și toate acestea sânt nestatornice, fără nici un folos. Și această nestatornicie a noastră ne frânge, ne sfărâmă neîncetat. Nu luăm cu înțelegere asupra noastră viața, ci în chip părelnic.

40/ Tot ce plănuim să facem trebuie împlinit cu un singur gând și o singură dorință, căci Domnul aceasta vrea - ca toți să fim într'un cuget. Domnul S'a rugat ca noi să fim una, iar noi mereu sântem dezbinați, chiar și în mijlocul familiei. Asta nu-i bine. Omul vrea să-și facă voia. Înțelegem aceasta atunci când stăpânul casei este necredincios, și se întâmplă ca Domnul să cheme (la credință) un membru al familiei. Dar și sufletul acesta, pe care Domnul l-a chemat, e dator să lucreze cu înțelepciune. Nimeni nu se cade să se lupte în cuget cu stăpânul casei, căci altminteri nu există propășire! Atunci și el se face tâlhar, care își ucide semenii prin gândurile și dorințele sale. Altceva este dacă ne încredințăm Domnului, iar stăpânul casei ne spune: *Leapădă-te!* Atunci, nu ne mai sânt părinți, nici rude. Eu nu mă pot lepăda de Domnul, eu m'am unit cu El, sânt al Său și viața Sa cea dumnezeiască este în mine. Nu mă pot lepăda de Domnul - dar tu faci precum vrei. Însă, iarăși, nu se cade să cugetăm nimic vătămător în inima noastră, căci și cel mai mic gând vătămător ne tulbură pacea. Starea noastră lăuntrică se înrăutățește, și felul nostru de a fi față de semeni se înăsprește. Căci și cel mai mărunt gând ce nu este întemeiat pe dragoste nimicește pacea. Chiar și cel mai neînsemnat gând pe care-l ai năruiește tot binele, dacă nu se întemeiază pe dragoste.

41/ În familiile cu mai mulți membri este de ajuns ca o singură persoană să fie nemulțumită - nu e nevoie să arate aceasta față de nimeni, ci doar să înceapă a cugeta cât de nedrept se poartă ceilalți cu ea și cât de rău este tratată - ca să

se tulbure pacea în familia aceea; persoana aceea, prin gândurile ei, a tulburat-o. Iar toți sânt necăjiți, fără să știe din ce pricină.

42/ Față de aproapele nostru trebuie să avem aceeași purtare. Nu se cuvine să împărțim oamenii: *acesta îmi este simpatic, acesta antipatic,* căci atunci ați intrat în război cu cealaltă persoană, și nu vă va răbda - chiar dacă în afară nu i-ați dat nici un prilej, nici prin cuvinte, nici prin fapte, însă ați cugetat la aceasta, ați gândit-o în lăuntrul vostru.

43/ Noi, Creștinii, ne-am îmbrăcat prin Botez în Hristos, ne-am îmbrăcat în Dumnezeu, iar Dumnezeu este dragoste. Și cum este cu putință ca, uniți fiind cu Domnul în Botez, să luptăm împotriva Sa? Dar cum luptăm? Prin gândurile noastre. Ne trimitem gândurile rele asupra semenilor, asupra aproapelui nostru și asupra celui depărtat de noi.

44/ De cum se naște în noi un gând ce nu își are temelia în dragoste, trebuie să știm că am primit înrâurirea duhurilor viclene. Primind gândul cel rău, îl primim în trupul nostru pe însuși vrăjmașul. Duhurile sânt nevăzute, dar noi le dăm trup, spre a se face văzute.

45/ Duhurile rele, duhurile vicleniei de sub cer sânt nevăzute. Noi le dăm trup să se facă văzute în lumea aceasta, să le putem vedea cum sânt la înfățișare. În răul care se vădește prin om, vedem duhurile care stăpânesc sufletul acelui om și care se fac văzute prin el, care suduie… Nu sufletul nostru Îl mânie pe Domnul, căci sufletul s'a născut Creștin, ci acel (duh viclean) care îl stăpânește, care s'a înstăpânit într'însul și îl

scutură după cum vrea. Și în loc să înțelegem ce înseamnă viața, noi ne împotrivim și ne trimitem gândurile cele rele asupra celorlalți oameni, asupra semenilor noștri. Astfel devenim înșine răi. Căci, de îndată ce s'au ivit în noi astfel de gânduri, îl primim în noi pe însuși vrăjmașul, căci acesta este putere cugetătoare și pătrunde - și, de vreme ce i-am îngăduit, este prea târziu! De câte ori nu a intrat vrăjmașul și s'a sălășluit în noi, cei evlavioși? - ca să nu mai vorbim de ceilalți. De câte ori nu ne-am mâniat pe cei a căror purtare față de noi a fost necinstită sau defăimătoare? Dacă le vrem răul în gând, înseamnă că le-am ucis sufletul! Căci la Dumnezeu ajung toate - fie bune, fie rele - unit fiind El în cuget cu simțirile inimii noastre.

46/ De aceea, trebuie să ne păzim de rău, cu înțelepciune, și să ne alegem binele, cu pricepere. Să priveghem neîncetat și să nu îngăduim celor care nu ne vor binele să intre în cămara noastră. Neîncetat să luăm aminte și să priveghem!

47/ Mult mai important și mai însemnat decât nevoința, decât postul și decât osteneala, este să fim cu luare-aminte …

48/ *Rugați-vă neîncetat,* poruncește Apostolul. Rugăciunea lăuntrică este osteneala cea mai de seamă pe care o poate săvârși omul. Căci vrăjmașii noștri, puterile cugetătoare (duhurile căzute), știu că prin rugăciune omul se apropie cu inima și simțirea de Domnul, iar aceste duhuri viclene caută să-l lege pe om de orice lucru lumesc.

49/ În rugăciune, trebuie mai întâi de toate să aveți luare-aminte; luarea-aminte să fie de căpătâi.

Fără aceasta, rugăciunea nu este de nici un folos. Dar, dacă o lăsăm cu totul, atunci este și mai greu. Așadar, osteniți-vă!

50/ Însă luarea noastră aminte este neîncetat abătută spre altceva. Sfinții Părinți se rugau la Domnul să îi izbăvească de risipire la vremea rugăciunii.

51/ Se cuvine în toată lucrarea noastră să ne dăruim, cu ajutorul lui Dumnezeu. Căci vrăjmașul trage neîncetat mintea noastră (în risipire, împrăștiere): unde am fost, ce am făcut, ce am auzit, chiar din copilărie - dracii le amestecă atunci pe toate, iar noi credem că aceste gânduri sânt ale noastre. Ei au catastiful întreg al vieții noastre: ce am făcut, cum ne-am purtat… căci nu ne știu gândurile lăuntrice, dar văd chipul sufletului nostru. De aceea, este nevoie de mare stăruință pentru a ne apropia cu inima de Domnul și de a rămâne neîncetat cu Dânsul. Aceasta este rugăciunea lucrătoare.

52/ Pe lângă cea lucrătoare, este și rugăciunea cu har. Aceasta o primim ca dar de la Domnul. Văzând El truda noastră, că vrem din toată ființa să ne unim cu Dânsul, lepădând toate desfătările lumii acesteia, Dumnezeu ne curățește, treptat, de grijile lumii, de alipirea de cele pământești, și ne îndreaptă sufletul spre smerenie și simplitate, ca sufletul să nu mai primească vătămarea inimii, ci, orice s'ar întâmpla, să se smerească și să spună: *Așa trebuie să fie.* Așadar, sufletul se curățește treptat, ca să primească focul cel Dumnezeiesc și ca să se roage neîncetat în Duhul Sfânt.

53/ Nevinovați, simpli, neîmpovărați de grijile lumii acesteia, să primim degrabă focul Dumnezeiesc

pentru dobândirea rugăciunii neîncetate. Dar noi, care vrem să înțelegem ce înseamnă una și alta, ne-am încărcat cu grijile și foloasele acestei lumi - și trebuie să treacă ceva timp ca să ne înnoim, să lepădăm toate și să ne naștem din nou… Însă nu putem face acestea singuri. Este nevoie ca Duhul Sfânt să se pogoare în inimile noastre, să izgonească toate acestea, și înțelepciunea lumii acesteia să nu mai intre în noi - până ce, în chip simplu, ne vom uni cu Dumnezeu. Abia atunci dobândim de la Domnul adevărata înțelepciune și adevărata cunoaștere a tot ceea ce există, cu înțelegere adâncă a toate câte sânt. Cu cât se smerește sufletul mai mult, cu atât i se descoperă tainele cerești. Căci celui blând și smerit i se descoperă tainele lumii, tainele tuturor lucrurilor care ne înconjoară - pe toate acestea le cuprinde cu înțelegerea duhovnicească. El le înțelege pe toate cu mult mai adânc decât ceilalți, care au cercetat ani îndelungați înțelepciunea lumii acesteia. Căci tainele sânt la Dumnezeu, și până ce nu se leapădă de înțelepciunea lumii acesteia, oamenii nu pot să pătrundă în adâncimea (înțelegerii). Ei socotesc că au dobândit multe, că știu multe - și, atâta vreme cât gândesc așa, adevărata învățătură dumnezeiască nu poate intra în ei, ci li se dă numai descoperire din afară, prin osteneală, în medicină, fizică…

54/ În lumea duhovnicească, gândurile sânt limpezi precum graiul, se aud. Pentru aceea, cel mai de preț dintre toate darurile din lumea aceasta este truda sufletului nostru. Dacă omul nu se curăță, ci trece în veșnicie cu trăsături de caracter rele, nu va putea sta printre îngeri și sfinți. El va trece în veșnicie, la viața veșnică, având aceste însușiri nevolnice.

55/ Atâta vreme cât mai avem vreun reazem oarecare în lumea aceasta, îi dăm Domnului prea

puțină încredere. Sfinții Părinți le-au primit pe toate, fie bune, fie rele, ca fiind de la Domnul, și s'au smerit. Când Domnul vede că sufletul este pregătit, îl umbrește cu harul Sfântului Duh, și sufletul dobândește libertate, pace, bucurie și mângâiere, nu se mai teme. Dar noi totdeauna ne temem de ceva.

56/ Până ce nu vine luminare de la Duhul Sfânt, ne este teamă, dar după aceea se mistuie toată frica. Și toți căinează sufletul acesta, pentru că îl văd cât de mult suferă din pricina căderii lui. Orice va vedea, degrabă va voi ca pentru toți să plângă și pentru toți să se roage.

57/ Mult se poate trudi omul în lumea acesta, mult se poate osteni pentru binele celorlalți, și totuși să nu-și curețe sufletul de păcat. Poate trece de cele mai multe vămi, dar la vama milosârdiei, din pricina alipirii gândului său de cele lumești, să se prăvale în prăpastie - căci, cu toată osteneala, nu a băgat de seamă că învârtoșarea inimii l-a legat de puterile diavolești. În viața lui a făcut multe lucruri bune, mulți s'au mântuit prin ostenelile sale - de pildă, dacă a înălțat locașuri de închinare - dar nu a purtat multă grijă curățirii sufletului, căci a fost legat de cele lumești (și alipirea cugetului de cele lumești nu-i îngăduie să pătrundă în lumea celor nepieritoare, pe care numai sufletul curat le poate pricepe).[26] După măsura nemilosârdiei sale, el se găsește în puterea duhurilor viclene. Se află în stăpânirea duhurilor viclene și, ca un rob, săvârșește cele ce i se poruncesc, atât aici, cât este în trup, dar și după plecarea din trup - este silit să săvârșească cele ce i se poruncesc.

26 Acest pasaj provine dintr'o altă variantă a textului *O sută de capete. (n.tr.)*

58/ Fără lupta împotriva diavolului nu ne putem mântui! Căci sântem fiii părinților noștri, cu toate însușirile lor rele, care nu se pot lesne curăța. Trebuie să răbdăm multe dureri ale inimii pentru ca sufletul să se slobozească de aceste legături ale cugetului. Vrăjmașii noștri ne atacă, și în chip nemijlocit, și prin oameni - și astfel, luptându-ne, după Pronia lui Dumnezeu, ne venim treptat în fire. Nu există rugăciune fără încercări.

59/ Astfel, sufletul pricepe că orice reazem al său de pe pământ nu înseamnă nimic, și zice: „Nu am pe nimeni care să mă înțeleagă." Sufletul caută dragostea statornică. Așa ceva nu se află pe pământ. Numai Domnul ne poate mângâia.

60/ După treapta slobozirii de griji, Domnul ne dăruiește să simțim că El este cu noi. Dânsul este și pace, și bucurie, ne este și părinte, și maică, și prieten - toate acestea le avem în Dânsul. El este Cel ce îndestulează nevoile sufletului.

61/ Iar când sufletul se unește cu Domnul, trebuie să fim neîncetat de veghe, pentru că purtăm trup, care ne leagă neîncetat de cele lumești.

62/ Domnul îngăduie adesea vrăjmașului să ne ia pe neașteptate, și atunci ne mirăm ce se întâmplă cu noi. Totul este din îngăduința Domnului, ca să înțelegem că sântem nimic, că toată nădejdea noastră (pe care o punem în noi) nu înseamnă nimic, și ca să nu socotim toată osteneala ca fiind a noastră.

63/ Se cade să ne păzim ca tot ce

gândim și lucrăm să fie plăcut Domnului. Și ceea ce cugetăm… Căci toată lucrarea aici, pe pământ, este lucrare a lui Dumnezeu.

64/ Dacă L-am iubi pe Domnul din toată inima, nu am greși în veci, căci El ar fi întru noi. El este putere care arde toată necurăția, tot păcatul, și nu ar mai putea pătrunde în inima noastră nimic din cele ce nu sânt sfinte și virtuoase.

65/ Dar noi, pentru că sântem materialnici și necurățiți, de îndată ce vrem să ne arătăm dragostea față de aproapele nostru, o amestecăm cu patima trupească. Trebuie să despărțim dragostea de patimă. Să lăsăm deoparte patima, căci este înrâurire a vrăjmașului! Trebuie să hărăzim grija noastră dragostei lui Dumnezeu, care nu face deosebire. Dragostea dumnezeiască nu este egoistă, ci atotcuprinzătoare - pe toți îi iartă și de toți se bucură.

66/ Lupta și înrobirea cugetului, a gândurilor… lupta este neîncetată, permanentă… Dar dacă, cu ajutorul lui Dumnezeu, sufletul se deprinde să nu primească înrâurirea, va ști că ea este necurată și va striga: „Iată, Doamne, ce este nevoia și răul acesta în mine? Mi-a venit în chip neașteptat gândul că ceva m'a vătămat într'un fel, și acum, iarăși s'a întors gândul…" Când auzim că o țară se află în război și că undeva se întâmplă vreo nedreptate, de îndată ne ducem cu gândul acolo și începem iute să cugetăm după înțelepciunea omenească. Și ni s'a stricat starea cugetului, am început să-i osândim și pe unii, și pe alții! Trebuie să-i îngăduim Domnului a le rândui El pe toate în lume, să nu ne amestecăm cu cugetul în acestea. Căci altfel ne vom certa neîncetat cu lumea aceasta, ne vom lupta neîntrerupt și niciodată nu va fi

pace, niciodată nu va fi liniște (pentru noi). Și, fiind aici (pe pământ), suferim - iar la sfârșitul vieții, iată, se dovedește că sufletul a învățat să se sfădească neîncetat cu gândurile.

67/ Furtuna de gânduri și tulburarea ce vin după spovedanie și după răspunsurile date duhovnicului arată că ucenicul s'a mândrit, că se războiește în cuget cu duhovnicul lui, că și-a pus nădejdea în duhovnic ca într'un om. Domnul a văzut aceasta și a îngăduit ispitei să vină.

68/ Într'o mănăstire din eparhia Branicevo viețuia un frate *poslușnic*, care făcea ascultare desăvârșită. Odată, când a primit vestea că mama lui a murit, fratele a venit la duhovnic și l-a întrebat: „Ce să fac?" „Mergi și te spânzură," i-a zis bătrânul (cine știe din ce pricină!). Ucenicul (făcând ascultare în chip nechibzuit) a mers în clopotniță și s'a spânzurat. După aceea, duhovnicul lui a căzut într'o mâhnire și deznădejde cumplită. Se spune că a slăbit mult și s'a schimbat. Iar pe ucenic l-au îngropat fără slujba de îngropăciune, în pădure. Într'o noapte, o monahie a trecut pe lângă locul unde l-au îngropat și a auzit foșnind ceva pe marginea drumului. Și-a zis în sine: „Negreșit, sânt niște gâze!" și și-a urmat drumul către mănăstire. S'a îngrozit însă când un glas i-a spus: „Cum ai cutezat să treci prin acest loc, căci aici este îngropat ucenicul acela!" Din pilda aceasta putem bănui soarta nenorocită din lumea cealaltă a acestui sinucigaș, care, nesăbuit, din ascultare oarbă, necugetată, a săvârșit sinucidere. Starea acestuia în lumea de dincolo a fost descoperită mai târziu unui monah Rus din mănăstirea Milkovo, care mai apoi a plecat în America și a ajuns arhiepiscop. Acest arhiepiscop, Antonie, s'a rugat pentru sufletul acestui sinucigaș. Odată, el i s'a arătat în miezul zilei și i-a zis:

„De ce te rogi pentru mine?” Iată cum a trecut întru totul de partea diavolului.

69/ Când omul pierde harul, multă vreme nu înțelege aceasta, căci crede că îl mai are încă, pentru că într’însul sânt încă vii gândurile de mai-nainte - și nu pricepe că s’a răcit și că (de acum) este pierdut pentru viața veșnică.

70/ Celui smerit și blând, așezat chiar și în iad, îi este bine.

71/ Mare ispită vine înainte de binele pe care îl face Domnul sau după acesta - pentru ca sufletul să rămână în smerenie.

72/ Domnul a dorit din veșnicie să se întrupeze, căci a cunoscut că ființa înțelegătoare - firea aceasta gânditoare și materială - nu-și va păzi starea. Sântem datori să ne întoarcem la starea cea dintâi, să fim curați, blânzi, smeriți și buni, ca să fim în părtășie cu Dânsul, în dragoste - căci Dumnezeu este dragoste.

73/ Abia atunci când intră în părtășie cu îngerii și cu sfinții, înțelege sufletul Dumnezeirea. Domnul îngăduie aceasta, uneori, și cu sufletele simple. Când el (sufletul) nu are mângâiere de la nimeni pe pământ, atunci Însuși Domnul îi dă mângâiere - când îi este cel mai greu, când nu mai are mângâiere nici de la oameni, nici de la cele dimprejur, când sufletul se simte alungat și disprețuit.

74/ Toate aceste puteri gânditoare sânt căzute și rătăcesc pe pământ, și fiecare păcat este o însușire a duhurilor care au căzut. Fiecare păcat este gând, putere înțelegătoare.

75/ Duhurile căzute își află „mângâiere”: unele în mânie, altele în deznădejde, iar altele în curvie - și între ele se află trepte ale răului.

76/ Trebuie să rămâi firesc, neînfumurat - căci, de îndată ce s’a trufit cineva, se vede în el de unde vine aceasta: toată este de la duhurile viclene, ce rătăcesc.

77/ Atâta vreme cât este în trup, sufletul este ocrotit, dar când părăsește trupul, atunci este cu totul fără de apărare, gol și slab, precum un melc când iese din cochilie.

78/ Dacă sufletul rămâne smerit, atunci Domnul îl luminează și mai mult.

79/ Există suflete care sânt într’ atât de unite în dragoste cu Domnul, încât nu se atinge nici un gând necurat de „aparatul lor cugetător.” Ele nu intră în nici un fel de părtășie cu duhurile căzute.

80/ Din pilda Sfântului Iacov Postitorul, vedem că scopul duhurilor viclene este să îl arunce pe omul sfânt în păcatul trupesc, ca astfel să piardă darul vindecărilor și al facerii de minuni. E bine să știm și aceasta: chiar și unii din cei cu viață sfântă au căzut, pentru că aveau mereu ceva în ei de care

nu se curățiseră. O fecioară s'a mândrit într'atât, încât a început să-i socotească necurați și respingători pe toți cei căsătoriți.

81/ Curăția filosofică dăinuie atâta vreme cât cugetul omului se îndeletnicește cu filosofia. Ar fi bine să ajungem la curăția ce vine în urma dragostei de Dumnezeu.

82/ Mântuitorul - prin cuvintele „la Tatăl Meu, multe lăcașuri sânt" - s'a gândit la o seamă de măsuri ale minții, la felurite daruri duhovnicești, de care oamenii se bucură după măsura minții fiecăruia. Căci Domnul nu a zis: multe sânt lăcașurile după felurimea locurilor, ci după treptele darurilor.

83/ Noi sântem foarte risipiți și împrăștiați, precum oglinda care s'a spart și oglindește realitatea în bucăți - dar toate acestea sânt până ce puterea lui Dumnezeu ne va aduna și ne va uni iar, încât chipul lui Dumnezeu să se oglindească întocmai și să se vadă (în noi).

84/ Dacă Domnul ar împlini toate câte i-am cere după credința noastră, am ajunge acolo încât să nu mai avem trebuință de sfat de la nimeni, nici chiar de la Biserică. Atunci s'ar putea întâmpla ca diavolul să strice sănătatea cuiva, și să ne îndemne pe noi să ne rugăm pentru acela - iar diavolul să se ascundă după rugăciunea noastră și, astfel, să cădem pradă înșelării.

85/ Atunci când căutăm și așteptăm cinstire și băgare în seamă de la ceilalți, ei ne întorc spatele, iar când nu ne pasă de aceasta sau fugim de cinstire, oamenii vin după noi.

86/ Gândurile noastre rele fac rău și tulbură pacea în univers.

87/ Cât de iuți sânt Îngerii? Îngerii sânt ființe duhovnicești, iar viteza duhului este asemenea vitezei gândului. Viteza gândului este jumătate din iuțeala duhului.

88/ Când nu se vădește prin trup, sufletul se dezvăluie prin gânduri. Noaptea, sufletul vine în legătură cu lumea înțelegătoare (rațională). Și în starea de vis intră în părtășie cu duhurile celor vii, morți și căzuți. Când se arată sufletul care luminează, sufletul cel evlavios, atunci diavolul năvălește asupra lui să-l înnăbușe, căci s'a ivit un „răzvrătit" în împărăția lui. Noi îngăduim, prin mândria noastră, duhurilor viclene să intre nestingherite în noi.

89/ Felurite sânt stările în vis și în trezie. Când sufletul este liniștit, când este smerit, „aparatul cugetător"este odihnit. În celălalt caz, „aparatul cugetător" este ostenit - seara, omul se culcă obosit, iar dimineața se trezește cu totul zdrobit, de parcă ar fi făcut toată noaptea o muncă fizică. În subconștient curg, precum un film, lucruri din trecut și rătăcesc planuri de viitor. Sufletul face totdeauna din ele combinații. Când sufletul s'a curățit de toate aceste planuri și poveri ale cugetului, atunci visele sânt liniștite, și dimineața omul se trezește odihnit, luminat și proaspăt. (În vis) se poate întâmpla chiar să ne războim cu duhurile celorlalți oameni, care sânt în trup, și să ne sfădim cu ei.

90/ Beletristica este urmare a duhurilor mincinoase. Astfel de romane și cărțulii nu sânt o lucrare

Creștină, ci în ele se află satanism, minciuni - căci satana este tatăl minciunii. Când omul este visător, când este distrat, el se află în mrejele satanei. Și atunci diavolul spune: „Uite, și tu ești ca mine.”

91/ Domnul îngăduie multe dezamăgiri, necazuri și suferințe aici, pe pământ, ca să ne ridicăm mâinile din lume (când aceasta ne rănește atât de mult) și să înțelegem că Domnul Singur este izvorul întregii mângâieri, al păcii și al liniștii.

92/ Când nu poate dobândi nimic prin gânduri de neliniște, vrăjmașul atacă și prin gânduri pașnice și liniștite. Și abia după ce, vreme îndelungată, zidim pe aceste gânduri (în chip mincinos „pline de pace”), pricepem că ne-am îndepărtat și ni se face limpede cine a început (de fapt) toate acestea.

93/ Vine câte unul la mănăstire și nu îi este limpede de ce a venit, și începe să ducă acolo viață lumească. Dar de ce nu poate acesta să privească la cel ce propășește în ceva, și vine (la mănăstire) cu trăsături de caracter pe care nu și le-a îndreptat? Va trebuie să se roage neîncetat astfel: „Doamne, ajută-mă să-mi îndrept trăsăturile de caracter.”

94/ Domnul nu va împlini orice rugăciune a noastră, căci, dacă am căpăta întotdeauna ceea ce cerem, cine ne-ar mai putea convinge că este pe pământ cineva mai înțelept și mai deștept decât noi - de la cine ar mai primi sfat un astfel de om? Domnul ne descoperă uneori, în gânduri, răspunsurile la felurite întrebări și taine, iar alteori ni le ascunde, ca să ne întoarcem spre oameni pentru sfat și, astfel, să ne smerim.

95/ Noi, de obicei, ne mâniem când sântem ocărâți și batjocoriți - până ce harul lui Dumnezeu nu se pogoară peste noi. Iar când primim harul, nu ne mai vătămăm (când sântem ocărâți), ci rămânem totdeauna liniștiți, plini de bucurie, tăcuți, ca și cum nu am mai fi cei dinainte.

96/ Când ajungem la vreo neînțelegere, ne străduim întotdeauna să-l convingem pe celălalt că nu are dreptate. Și astfel se ajunge la înăsprire. Acela se împotrivește și nu recunoaște, iar noi în zadar ne pierdem vremea și pacea sufletului. Dacă sântem pătrunzători, vom simți ce se află în spate, că nu omul dinaintea noastră se împotrivește, ci duhul care se află dincolo de el, care vorbește în el, prin el. Nu-i de nici un folos să vă certați cu acela care luptă de mii de ani și care, de-a lungul miilor de ani, s'a deprins în lupta cu oamenii!

97/ Ce este postul? Postul nu stă atât în înfrânarea de la mâncare, cât în înfrânarea de la gânduri necurate - să postim de gânduri!

98/ Dacă un duh viclean vede că un om Îi slujește lui Dumnezeu și dobândește propășire în bine, atunci se strecoară în inimile celorlalți oameni și din lăuntrul lor îl pizmuiește pe acest om al lui Dumnezeu. Astfel, un duh căzut face în așa fel încât unii oameni să încerce o stare sufletească rea față de fratele lor - aceștia simt pizmă față de el și, sub înrâurirea diavolului, pricinuiesc fratelui multe necazuri, răspândesc vorbe fără rost, graiuri necuviincioase și clevetiri, îl împiedică în lucrarea sa… Și face (vrăjmașul) așa încât oamenii sânt cei ce îl pizmuiesc pe frate - căci nu știu că duhul cel viclean a pus stăpânire pe ei și că pe omul

lui Dumnezeu îl pizmuiește de fapt duhul vicleniei, din lăuntrul lor, din inima lor. Deopotrivă, duhul cel viclean se ivește în inima omului atunci când vreun vecin al lui, cu care vreme îndelungată a fost în vrajbă, a avut o nereușită, o pierdere sau o moarte - și de fapt omul nu știe că în el a început să se bucure duhul drăcesc.

99 / Duhul poate ocupa mai mult loc decât trupul omenesc, dar, de asemenea, și mult mai puțin decât trupul omului - atât de mic, cât un centimetru cub. Și astfel poate intra în om o întreagă legiune de duhuri căzute. Aceste duhuri căzute află o mare bucurie în a lua în stăpânire trupul omenesc, în a se „întrupa" - și, astfel, intră în om.

100 / De aceea, vai mie!, vă doresc tot binele de la Domnul și Maica Preasfântă, care este marea noastră ocrotitoare, și apărătoare, și mijlocitoare înaintea lui Dumnezeu. Ea Îl va ruga pe Fiul Său să ne dea putere să fim buni și să-l slăvim pe Dumnezeu și aici, pe pământ, și în vecii vecilor. Amin

CAPITOLUL V

NUMAI DUMNEZEU DĂRUIEȘTE PACE ÎNTREGII FĂPTURI

Cuvânt ținut de Starețul Tadei
cu prilejul praznicului Adormirii
Preasfintei Născătoare de Dumnezeu,
la 15 August 1984.

Părintele Tadei/ Să mulțumim Domnului și Preasfintei Maici a lui Dumnezeu, căci bine a voit Domnul să preamărim această prăznuire a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu - Adormirea -, prin glasurile îngerești ale copiilor noștri, care cântă atât de frumos. Îmi amintește de zilele tinereții mele, înainte de război, când eram frate la mănăstirea Patriarhiei din Peci, marele lăcaș de închinare, Sionul nostru. La fiecare praznic, corul din Peci cânta la slujbă, la Sfânta Liturghie. Era un cor mixt, frumos organizat, și dirijorul era deosebit. Am ascultat multe coruri, și belgrădene, și din alte părți, dar corul acela din Peci era ceva aparte. Astăzi, când am rostit binecuvântarea (de început) - *Binecuvântată este Împărăția* -, ei au răspuns: *Amin*. De îndată, aceasta m'a dus cu gândul la acele zile ale tinereții și mi-a atins ușor inima, căci atunci când cântarea de la strană este frumoasă, omul uită de toate grijile și de toate foloasele lumii acesteia, și se înalță în veșnicie cu Domnul, cu îngerii și sfinții, acolo unde este Patria noastră și unde este Împărăția noastră. Dacă Împărăția noastră ar fi de aici, din lumea aceasta, atunci am trăi veșnic în îndestulare, în pace și bucurii. Dar noi, aici pe pământ, sântem, cum se spune, în epitimie: trebuie să ne pregătim, să învățăm viețuirea cea cerească, să dobândim pacea lui Dumnezeu. Nimeni nu ne poate da aici pace, ci numai Dumnezeu, Cel ce dăruiește pace întregii făpturi și nouă - dacă o căutăm și dacă o dorim din inimă, dacă vrem să ne unim cu Dânsul. El voiește ca sufletul nostru să se unească cu Dânsul, cu Dumnezeul nostru, vrea ca dorirea și voința

noastră să se unească cu voia Sa cea dumnezeiască, cu dorirea dumnezeiască, ca întreaga noastră făptură să se unească cu El - să simțim bucuria vieții. Dar noi ne cufundăm tot mai mult în viața acesta, și nu mai avem timp să ne gândim la sufletul nostru, la pacea lui lăuntrică - și ne stricăm neîncetat pacea lăuntrică.

Și iată, avem multe pilde de urmat. Domnul ne-a dat-o mai cu seamă pe Preasfânta Maică a lui Dumnezeu. El a binevoit ca după Înviere și după Înălțarea la cer să o lase pe Maica Preasfântă aici, ca mângâiere Sfinților Apostoli, ca bold al râvnei după Dumnezeu. Unul dintre Părinții noștri de Dumnezeu purtători, născut în Athena, Dionisie Areopaghitul, a dorit să o vadă pe Preasfânta Maică. Când a ajuns la Ierusalim, când l-au dus în odaia în care trăia Preasfânta Maică, în casa Sfântului Ioan Theologul, dintr'odată s'a slobozit de toate grijile și foloasele, și l-a cuprins o pace nespusă și o bucurie negrăită. Chiar el zugrăvește întâlnirea cu Maica Sfântă a lui Dumnezeu așa: „Dacă nu aș fi învățat, spune el, din tinerețe să-L cunosc pe Adevăratul Dumnezeu, pentru mine Preasfânta Maică ar fi fost Dumnezeu."

Vedeți cum din Maica Domnului izvorăște pace, liniște și bucurie? Așa a binevoit Dumnezeu, ca fiecare suflet ce se unește cu El să răspândească pace și bucurie. Iar pacea și bucuria dumnezeiască izvorăsc din suflete ca acestea, și ne simțim bine alături de ele. Vedeți, deci, ce înseamnă Împărăția Cerurilor. Împărăția Cerurilor este *dreptate, pace și bucurie în Duhul Sfânt!*

Preasfânta Maică se roagă neîncetat pentru noi și este neîncetat lângă noi. Ori de câte ori o căutăm din inimă pe Preasfânta Maică, ea este nelipsită. Ea singură, după Domnul, este apărătoarea neamului nostru. O, câte biserici sânt închinate Preasfintei Născătoare de Dumnezeu pe fața pământului! Ce mulțime de izvoare tămăduitoare, la care oamenii dobândesc multă vindecare - acolo unde s'a arătat

Maica Domnului și a binecuvântat acele izvoare spre vindecarea bolnavilor și a celor sănătoși! Ea este neîncetat și necontenit cu noi - dar noi o uităm.
Și, vedeți și voi, că aici, pe pământ, putem fi părăsiți și de rudele cele mai apropiate. Cu toți avem slăbiciunile noastre, și adesea îi vătămăm și pe cei din neamul nostru, ca să nu mai vorbim despre ceilalți. Iar aceștia pot, din pricina nestatorniciei noastre, să ne disprețuiască și să ne respingă, sau ne pot ierta - dar sânt, cu toate acestea, mâhniți. Însă Domnul și Preasfânta Sa Maică? O, cât de mult îi întristăm - prin nestatornicia noastră, aici pe pământ, în viață - pe Domnul și pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu... Dar atunci când cădem către Dânșii din inimă, ne iartă toate! Nu țin minte nici una din ticăloșiile noastre, din faptele netrebnice din viața noastră - iar viața ne este atunci ca și cum nu ar fi pe pământ.
Vedeți și singuri cât de iute trece viața. În anii tinereții nu putem primi cu ușurință acest lucru, dar când mai înaintăm în vârstă, înțelegem că a trecut mult, și puțin a mai rămas din viață. Și unde mergem după aceea, când vine sfârșitul vieții? Aici știm unde să ne ducem, dar ce va fi după aceea? Încotro mergem? Oare sântem pregătiți pentru Împărăția Cerurilor, pentru Patria noastră? Acolo intră numai cei smeriți, blânzi și curați cu inima. Și oare am purtat noi de grijă inimii noastre, care ne-a dat atâtea dureri în viață? Oare i-am zis acestei inimi a noastre: „Mi-ai adus destule dureri, smerește-te odată și fii inimă răbdătoare?"
Domnul ne-a spus că prin răbdare ne mântuim sufletul. În viața aceasta, după cum vedem, îi lovesc multe necazuri și pe cei dreptcredincioși, și pe cei necredincioși, și pe cei drepți, și pe cei ce păcătuiesc - toți trecem prin suferințe, și acestea sânt un mijloc de a învăța să biruim totul cu pace. Nu avem o putere a noastră, dar Domnul nostru are. Se cuvine să cădem către El din inimă, și ne

va da putere să biruim totul cu pace, căci în viața aceasta se cuvine să ne ridicăm mai presus de toate lucrurile mărunte care tulbură pacea lăuntrică. Iar atenția noastră asupra acestui lucru este slabă. Pacea noastră lăuntrică este atât de tulburată de nedreptățile pe care le vedem pretutindeni și în tot locul; adesea, la necaz, noi înșine săvârșim nedreptăți. Credem că săvârșim un lucru drept, pe când, de fapt, el se vădește a nu fi drept - nu sântem pe calea cea dreaptă. Se cuvine ca aceia ce sânt uniți cu Domnul să biruiască cu pace toate aceste întâmplări ale vieții ce ne distrug pacea lăuntrică, se cuvine ca neliniștea cea de dinafară să nu mai pătrundă în noi, ci să avem neîncetat pace lăuntrică.

Domnul se află în centrul vieții fiecăruia. El este în inima noastră, indiferent dacă Îl cinstim sau nu. El nu se îndepărtează de noi, căci este Dătător de viață și dăruiește viață tuturor făpturilor. Însă noi l-am îngropat cu grijile și zbuciumul lumii acesteia, care nimicesc pacea și, de aceea, nu avem odihnă și liniște. Aici, pe pământ, nu ne poate da nimeni tihnă lăuntrică - căci nici bogăția, nici slava, nici cinstea, nici rangul, nici rudele noastre, nici semenii noștri nu ne pot da această pace lăuntrică nezdruncinată. Singurul Dătător de viață și Dătător al păcii și bucuriei este Dumnezeu. El dăruiește tihnă, liniște și bucurie îngerilor, sfinților, nouă pe pământ și întregii făpturi. De aceea, vai mie! se cuvine a cădea către Domnul, avem nevoie de pocăință!

Iar pocăința, ce înseamnă pocăința?... Pocăința este schimbarea vieții, părăsirea omului vechi, cu toate relele lui obiceiuri, și întoarcerea spre Dumnezeu, Adevărul. Pocăința înseamnă să avem pace, liniște, să fim buni și blânzi. Vedeți singuri cât este de plăcut, și în societate și pretutindeni, atunci când printre noi se află un suflet blând și pașnic. Iar sufletul neliniștit își dă singur neliniște, iar neliniștea lui răzbate și în jur, stricând și starea noastră din pricina zbuciumului

său, deoarece nu sântem uniți cu Domnul, prin rugăciune neîncetată. De aceea ni se tulbură și pacea lăuntrică. Dar avem pace atunci când sântem cu Domnul și cu Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, căci ea ne ajută întotdeauna când o chemăm. Iată reazemul nostru, care nu se schimbă, care este același în veci, care nu se va depărta de la noi, care va fi cu noi în veac!

Dar noi, aici pe pământ, căutăm necontenit un astfel de sprijin, care să rămână neschimbat, pe care nu-l putem afla nici în rudele noastre cele mai apropiate, nici în bogăție, nici în slavă, nici în cinste, nici în altceva. Toate acestea ne pot părăsi, dar Domnul și Preasfânta Născătoare de Dumnezeu nu ne vor lăsa nicicând.

De aceea, vai mie!, preaslăvind în ziua aceasta pe mărita Născătoare de Dumnezeu, să ne deprindem cu viața cea cerească, să deprindem a tinde neîncetat cu inima către Dumnezeu, așa cum tind îngerii. Să tindem spre Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, căci ea este mare apărătoare și mare rugătoare pentru noi înaintea lui Dumnezeu, înaintea Fiului ei, pentru noi, neputincioșii. Ori de câte ori cădem către ea din inimă, ne este aproape ca să ne ajute. Cât de multe locuri de pe întregul pământ și câte inimi întristate nu a mângâiat ea, câte suflete nu a scos din iad la Rai, în Împărăția Cerurilor! Și, de aceea, vai mie!, în viața aceasta scurtă, aici pe pământ, să ne deprindem cu viețuirea cea cerească - încă de aici, de pe pământ! *Iar viața cea cerească este pacea și bucuria în Duhul Sfânt.* Aceasta înseamnă să învățăm a fi pașnici și liniștiți. Să ne smerim inima, care mult se vatămă, această așa-zisă demnitate a noastră - căci nu putem intra mândri în Împărăția Cerurilor, când primim în inimă toate ocările de la aproapele. Să învățăm în viața de zi cu zi - pentru că zi de zi avem griji, greutăți și jigniri - să primim ocările, căci cine știe ce ne mai așteaptă până la sfârșitul vieții și prin ce vom mai trece? Dar Domnul este milostiv față de noi și ne ascunde viitorul.

Altminteri, nici unul dintre noi nu ar putea îndura dacă i s'ar descoperi viitorul vieții sale. Căci trecem prin felurite necazuri și greutăți, și învățăm din aceste necazuri și suferințe să ne înălțăm mai presus de greutățile și neînțelegerile care tulbură pacea lăuntrică. Ne deprindem a dobândi pacea dumnezeiască, bucuria dumnezeiască pe care o au îngerii și sfinții. Căci Împărăția Cerurilor se câștigă încă de aici, de pe pământ.

Iar noi sântem când în Rai, când în iad... Vedeți și singuri aceasta, și încercați. Când avem gânduri bune, pașnice și liniștite, care iartă toată ocara - iată pacea noastră dumnezeiască, și bucuria, și liniștea! Iar când ne mâniem din pricina ocărilor ce ni se aduc, iată iadul nostru - totul se strică în noi, nu avem dorință de viață! Vedeți cât de înfricoșat lucru este să trăiești în iad! Iar aici, pe pământ, putem gusta și viața din Rai, și viața din iad. Ar trebui să alegem ceea ce ne aduce pace, să alegem Împărăția Cerurilor. Toți doresc aceasta - fiecare dintre noi, fără deosebire, fie că avem o viață bună, fie rea. Toți năzuim spre bine și pace, spre dragostea negrăită ce nu se schimbă, iar acestea toate sânt numai de la Dumnezeu. El este singurul Care nu se schimbă. El este neschimbat în veac și este limanul întregii făpturi, și veșnic ne așteaptă pe noi, copiii Săi, să ne întoarcem în sânul Lui - însă noi fugim necontenit de Dânsul. El vrea să ne dea pace, și bucurie, și mângâiere, să simțim bucuria vieții, iar noi ne încărcăm mereu cu grijile lumii acesteia.

Păcătuim mult în viața noastră, încă de la început. Iar Domnul ne-a spus să păzim binele, căci nu vom avea o viață bună aici pe pământ, și prin multe necazuri și multe dureri ale inimii vom trece, până ce ne vom smeri și vom înțelege încălcarea noastră. Căci Domnul a zis: „Cinstește pre tatăl și pre maica ta, ca să fie ție bine și să trăiești mult pre pământul cel bun, care Domnul Dumnezeu ți-l dă ție." /Ieș. 20:12/ Aceasta este Legea. Domnul ne-a arătat

El Însuși, prin pilda Sa, atunci când, la sfârșit, jertfindu-se pentru noi pe Cruce, s'a îngrijit în ultima clipă de Maica Sa, care era de față. I-a spus Maicii Sale: „Femeie, iată Fiul tău! și i l-a arătat pe cel mai iubit dintre ucenicii Săi, Ioan, iar acestuia i-a spus: Iată maica ta!" /In 19:26-27/ În limba aramaică vorbită la vremea Sa de Mântuitorul, a-i spune cuiva „femeie" înseamnă a folosi un cuvânt mai înalt decât „mamă" - dar pe acestea nimeni nu a știut să ni le lămurească, și zicem în cugetul nostru: cum de-a putut Domnul să-i spună Maicii Sale „Femeie"? Sau, când Domnul se afla la nunta din Cana Galileii, când L-a rugat Preasfânta Maică, zicând: „Vin nu au," El a grăit: „Ce este Mie și ție, femeie? Încă nu a venit ceasul Meu!" /In. 2:3-4/ În limbajul nostru de astăzi, când spunem cuiva „femeie," este ceva oarecum necuviincios, însă în aramaică, când spunem „femeie," este ceva mai înalt decât „mamă"! Și Domnul, în ultimul ceas, s'a îngrijit de Maica Sa. Vedeți? Iar noi cum ne purtăm cu părinții noștri? Să nu dea Domnul să mai continuăm în felul acesta cu părinții noștri! Încă din copilărie nu-i respectăm pe tatăl și pe mama noastră, și vrem să ne fie bine pe pământ. Dar oare cum ne poate fi bine, dacă noi, încă din copilărie, săvârșim păcate? Legea lumească pedepsește orice fărădelege - cu atât mai mult Legea Cerească, Cuvântul lui Dumnezeu, Legea lui Dumnezeu, ce rămâne neschimbată, ce rămâne veșnic aceeași, căci ce este Cuvântul lui Dumnezeu? - Duh și Viață.

Noi sântem copiii părinților care au căzut în păcatul neascultării. Când neascultarea s'a sălășluit în strămoșii noștri, Adam și Eva, firea noastră s'a schimbat dintr'odată, s'a făcut stricăcioasă, rău-mirositoare, netrainică și muritoare. A intrat în noi moartea, căci strămoșii noștri erau, înainte de cădere, nemuritori. Și numai Dumnezeu, Cel ce ne-a făcut, ne poate aduce în starea cea dintâi, să fim așa cum ne-a zidit. De aceea, El, Care este tot dragoste, a

binevoit să se nască din pântecele Preasfintei Născătoare, ca prunc, în mijlocul nostru, și să trăiască treizeci și trei de ani printre noi ca să ne arate Adevărul - căci Singur El este Dragostea. Iar noi trebuie să urmăm pilda Domnului nostru, a Preasfintei Născătoare, a Apostolilor și Sfinților, să ne înnoim viața, să ne pocăim, să părăsim viața noastră cea veche, cu relele ei obiceiuri, să ne străduim a fi ascultători. Dacă ne-am supărat cu cineva - părinți, frați, aproapele nostru -, să iertăm din inimă și, atunci când vom fi iertat din inimă, Domnul o va ști. Nu trebuie să iertăm numai prin cuvinte, căci este doar ceva părelnic. Domnul vrea să iertăm oricărui suflet din inimă - și, atunci, sufletul acela o va simți. Nu este nevoie să-i spunem nici un cuvânt, el va simți că l-am iertat cu adevărat.

De ce simte? Cum simte? Pentru că noi, oamenii, sântem o putere înțelegătoare, un „aparat gânditor". Sântem legați unii de alții prin gânduri. Când ne gândim la o persoană, în clipa aceea ea primește gândurile noastre, dar noi sântem împrăștiați în cuget, dezbinați și nu putem înțelege cine ne trimite gândurile și ce anume ne trimite. Însă sufletul ce s'a unit în cuget cu Domnul și pe care Domnul l-a slobozit de risipire știe care gânduri vin de la El, care vin de la vrăjmași și care de la prieteni. De aceea se ivesc în noi gânduri și simțăminte ale celor apropiați. De aceea, vă zic, dacă iertăm din inimă, sufletul pe care l-am iertat va simți de îndată și i se va ușura povara!

Așa vom putea deprinde viețuirea cerească, vom putea câștiga pacea lăuntrică. Dar lumea nu ne poate da pacea lăuntrică, ci numai Dumnezeu. De aceea, să cădem din inimă la Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, ca să mijlocească pentru noi la Domnul spre a ne da putere, a ne așeza cu îngerii și sfinții, și a-L slăvi pe Dumnezeu, în vecii vecilor. Amin.

DESPRE APROPIEREA DE SFÂNTA ÎMPĂRTĂȘANIE

Părintele Tadei / Cine s'a pregătit să primească Sfânta Împărtășanie să se apropie cu luare-aminte.

Vă voi zice doar ce spune Sfânta Biserică, prin Legea Sa, adică prin pravilele canonice ale Sfinților Părinți despre cei ce sânt opriți o vreme de la Sfânta Împărtășanie. Biserica îi îndepărtează de la Sfânta Împărtășanie, atâta timp cât nu se pocăiesc, pe cei ce au săvârșit ucidere cu vrere. De asemenea, sânt opriți de la Sfânta Împărtășanie toți cei ce se îndeletnicesc cu vrăjitoria sau care au mers la vrăjitori, câtă vreme nu se pocăiesc. Și cât timp nu se pocăiesc, toate acele femei ce au făcut avort - căci acesta este un foarte mare păcat, strigător înaintea lui Dumnezeu, și din această pricina suferă mult neamul nostru! - pe acestea Biserica le oprește de la Sfânta Împărtășanie, precum și pe cei ce nu s'au împăcat cu semenii lor, care își urăsc aproapele, care nu pot ierta din inimă. Și pe aceștia Domnul îi oprește de la Sfânta Împărtășanie, căci cu toții sântem zidirea mâinilor Domnului, sântem ai Săi, iar El vrea - dacă dorim a fi veșnic cu Dânsul - să iertăm din inimă tuturor oamenilor.

Și astfel, vai mie!, cu inimă împăcată, cu simțiri neîntinate și cuget curat să vă apropiați de Domnul, să primiți Preacinstitul Trup și Sânge al Domnului. Căci vedeți cum a binevoit Domnul să ne înrudim cu El, nu numai după suflet, ci și după trup? Vedeți, noi ne înrudim cu El și după duh, și după suflet, și după trup. El a bine-voit să ni se dea pe Sine. Vedeți cum ni se dă El fără preget? Ni se dă întreg. Ne dă Preacinstitul Său Trup și Sânge, ca să avem viață veșnică împreună cu El și în părtășie cu El - de aceea trebuie să căutați a avea inimă curată, a vă asemăna îngerilor și sfinților. De aceea trebuie să iertăm acum fiecăruia din inimă, căci toți sânt ai Domnului. Nu trebuie să

avem nici un gând de întristare, ci să primim pe Domnul. Dacă Îl primim pe Domnul cu ură față de aproapele, primim în noi osândă, și nu mântuire. Așadar, vai mie!, fiecare să se cerceteze, și astfel să se apropie de Sfântul Potir.

TREBUIE SĂ NE ÎMPĂCĂM CU TATĂL CEL CERESC

Părintele Tadei / Totul este chin al sufletului, totul este necaz! Și vedeți și voi înșivă cum, acum, când sălășluiți în pace, vă este bine - dar pacea aceasta, aici, pe pământ, nu este trainică, ci vremelnică. Grabnic se nimicește și se tulbură această pace. De aceea trebuie să fim în legătură cu Viața, cu Izvorul vieții, cu Dumnezeu. Necontenit, neîntrerupt. Îndată ce starea sufletului s'a stricat, îndată să căutăm ajutor de la Domnul. Așa cum un copil mic care, de cum s'a despărțit de mama lui și începe să plângă după ea, nu va rămâne singur niciodată, la fel și sufletul nostru, dacă este depărtat de la Domnul, suferă mult în viață. Iar atunci când este unit cu Domnul, oricâte i-ar fi greutățile, totul îi este ușor. Trece peste toate, căci simte bucurie, bucurie și pace dumnezeiască, simte că trebuie să treacă prin focul și apa lumii acesteia ca să biruie totul, să se ridice mai presus de lucrurile mărunte ce îl chinuie. Și mai cu seamă ne muncesc gândurile. Atunci le săvârșim pe toate cu fapta, dar tot nu avem pace, tot ne mustră conștiința. Iar mustrarea conștiinței este Judecata lui Dumnezeu în noi. De aceea trebuie să ne împăcăm cu Părintele cel Ceresc, să cădem din inimă către Dânsul ca să ne ierte și să ne dăruiască harul Său, puterea Sa dumnezeiască, să fim veșnic în pace și bucurie, precum sânt îngerii și sfinții. Amin.

CARE ESTE VITEZA DUHULUI

Părintele Tadei/ Un cuvios, căruia i s'a arătat Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, a dorit să știe care este iuțimea duhului. Și a zis: „Când căutăm ajutor, adesea îl primim în acea clipă, mai cu seamă când sântem într'o stare grea, într'o împrejurare de viață și de moarte - în clipa aceea dobândim ajutor, însă doar dacă omul se roagă din inimă." Iar Preasfânta Născătoare i-a răspuns că *duhul se mișcă precum gândul (și mai iute), iar gândul are doar jumătate din iuțimea duhului.* Gândul se mută de îndată, indiferent de depărtare. Nici nu gândește omul, și ajutorul a și venit. Este o viteză de neînchipuit. Mintea omenească trece, dintr'odată, prin veșnicie.

CUGETUL DUMNEZEIESC ÎNFĂPTUIT ÎN TIMP ȘI LOC

Părintele Tadei/ Tot ceea ce vedem cu ochii - și în depărtare, și în apropiere - totul este Cuvântul lui Dumnezeu înfăptuit, Cugetul dumnezeiesc înfăptuit în timp și loc. Și cursul acesta al vieții curge astfel, de la Facerea Lumii până în ziua Înfricoșatei Judecăți. În ziua aceea, se va împlini dreptatea și fiecare va primi după săvârșirile sale. Atunci Domnul va zice: „Iată toate cele vechi au trecut, pe toate le înnoim, cer nou și pământ nou." /Apoc. 21:1/

FĂRĂ DUMNEZEU NU EXISTĂ VIAȚĂ, CĂCI DUMNEZEU ESTE DRAGOSTE

Părintele Tadei/ Cu adevărat, noi, oamenii, când ne rugăm, săvârșim pravila fără lucrarea întregii

noastre ființe. Și această pravilă este pentru noi doar de formă. Așadar, din punctul nostru de vedere sântem împrăștiați și, probabil, aceea nu este (o rugăciune) în duh și în adevăr - ne rugăm cu trupul și cu buzele, și rostim cuvintele, dar ființa noastră este, de fapt, în altă parte. Atenția s'a abătut cu totul pe alt plan, nu stă la cuvintele rugăciunii pe care o rostim. De aceea Sfinții Părinți spun că înaintea rugăciunii trebuie să stea de strajă purtarea de grijă a omului. Când ne rugăm fără atenție, atuncea nu ne rugăm nici în adevăr, nici în duh, nici cu gândul nu ne rugăm. Dar când sântem atenți și știm ce cerem când ne rugăm, atunci atenția în noi este adunată asupra cuvintelor pe care le rostim, asupra a ceea ce cerem.

Când cerem unui om să facă pentru noi ceva, și știm că este puternic și poate să facă acel lucru, i ne adresăm, cum s'ar zice, cu întreaga ființă și-l rugăm: „Fă-mi asta, și asta. Știu că ai puterea să faci asta." Așadar, atunci avem deplină încredere în el și îl rugăm. Însă adesea ne rugăm lui Dumnezeu fără atenție, de formă, și socotim că ne-am rugat - dar, de fapt, nici nu am fost prezenți în rugăciune, ci am avut vreo socoteală în minte (poate ne-a ocărât cineva, și cugetăm la asta; sau avem vreun plan al nostru de lucru și îl săvârșim în gând; sau citim ceva… doar că nu sântem prezenți în rugăciune). De aceea a zis Domnul că „Duh este Dumnezeu, și cei ce se închină lui, în duh și adevăr trebuie a se închina." /In 4:24/ Prin urmare, trebuie să fie prezent duhul.[27]

DESPRE DRAGOSTEA DUMNEZEIASCĂ ȘI DRAGOSTEA OMENEASCĂ

Părintele Tadei / Dumnezeu este dragoste, și dacă în viața noastră ne folosim de Dumnezeu, după

27 Convorbire cu Starețul Tadei din 1984, la Mănăstirea Vitovnița. Înregistrare audio.

cum spun Sfinții Părinți, atunci înseamnă că ne folosim de dragoste. Dacă socotim și știm că El este pretutindenea, dacă sântem uniți în inimă cu Dânsul, ne va învăța cum să-l iubim pe aproapele nostru. Căci noi nu știm nici cum să Îl iubim pe Domnul, nici pe aproapele. În dragostea cea dumnezeiască sădită în noi de Domnul se amestecă adesea și duhurile din văzduhuri, ca să ne abată cu totul de la calea cea dreaptă a dragostei curate și drepte. De fapt, această înfățișare a lor este o mreajă de simțiri trupești și simțăminte ale lumii acesteia, de desfătări pământești - este o înrobire.

Adeseori se întâmplă ca un om, fie în tinerețe, fie la bătrânețe, să se îndrăgostească de o ființă vie sau de un obiect, de-o fire moartă. Unul se îndrăgostește de aur, încât nu poate cu nici un chip să se despartă de el sau de bogăția sa, de casă, de avere - și, astfel, e înrobit. Iar dacă cineva l-ar smulge din acestea, ar fi pe deplin deznădăjduit. Adeseori se întâmplă ca duhurile din văzduhuri să îl împingă pe om într'o situație în care, în deznădejdea de pe urmă, să își ia viața. Oare aceasta este dragoste? În dragostea noastră, care este sădită în noi de Domnul, se amestecă și duhurile din văzduhuri. Și această dragoste este una fără judecată, pe când dragostea dumnezeiască este nemărginită. Ea nu face deosebiri, este foarte îngăduitoare - ceea ce spune și Sfântul Apostol Pavel: „[Îmbrăcați-vă întru] dragoste, carea este legătura desăvârșirii.” /Col. 3:14/ Căci Dumnezeu este Ființă desăvârșită, lipsită de neajunsuri. De aceea, când răsare în noi dragostea dumnezeiască, în deplinătatea harului, atunci cuprindem nu numai întreaga lume, ci chiar întregul Cosmos. Așadar, Domnul este în noi - și Dumnezeu este prezent în tot locul, cuprinzându-le pe toate. Prin urmare, se arată atunci în noi dragostea dumnezeiască cea atotcuprinzătoare. Atunci nu mai facem deosebiri. Toți ne sânt rude, pe toți îi vedem buni, iar pe noi ne socotim a fi cei mai răi, slugi ale întregii Zidiri.

Vedeți, în această dragoste dumnezeiască omul se smerește atât de mult, sufletul ajunge la o stare înaltă de smerenie - iar smerenia este desăvârșirea vieții Creștine. Desăvârșirea vieții Creștine se atinge nu în învierea morților, nu în facerea de minuni, ci în smerenia deplină. Iar când ne luminează harul Sfântului Duh, în plinătatea iubirii dumnezeiești, atunci noi - cu alte cuvinte - dorim la toți să slujim, să le fie bine tuturor (și pe cea mai măruntă furnică, când vedem că ceva o chinuie, dorim să o ajutăm cumva)! Deci dragostea e jertfă. Dragostea se jertfește pentru aproapele.

DESPRE CITIREA VECHIULUI TESTAMENT

Părintele Tadei/ *Înțelepciunea lui Solomon* trebuie totuși citită abia mai târziu, ca să poată fi înțeleasă după cum se cuvine. În *Înțelepciunea lui Solomon* există lucruri care trebuie tâlcuite mai adânc. *Cântarea Cântărilor* ne înfățișează înțelepciunea, dar ea este înfățișată astfel încât cel neînvățat o poate înțelege literal și se poate sminti, mai cu seamă în anii tinereții. Pentru că acolo sânt multe lucruri din pricina cărora cei neînvățați se pot ispiti.

Suferința vine din depărtarea de Dumnezeu, suferința ființelor înțelegătoare izvorăște din faptul că s'au depărtat de Dumnezeu - de Izvorul și Centrul vieții înseși. Dacă ne îndepărtăm de viață, bineînțeles că suferim.

SĂ ÎNCREDINȚAȚI TOATE GRIJILE VOASTRE DOMNULUI

Părintele Tadei/ Când vorbim cu semenii noștri și aceștia ne împărtășesc poverile lor, dacă avem

dragoste, atunci ascultăm cu atenție istorisirea greutăților lor și ne facem părtași la suferințele și patimile lor - căci sântem plăsmuiți de Dumnezeu, din dragoste - și ne facem o revărsare a dragostei lui Dumnezeu. Dar și mai mult ne împovărăm atunci când sântem încărcați de griji, neliniști și slăbiciuni. Iar de această îngreunare trebuie să ne despovărăm singuri mai apoi, dar numai Domnul ne poate ușura! Căci El este Cel ce poartă toate slăbiciunile și neputințele noastre. De aceea este nevoie să cădem la Dânsul, să fim neîntrerupt în rugăciune cu Domnul - atunci va veni ușurarea. Și ne vom slobozi, nu vom mai purta cu noi grijile aproapelui nostru, căci le-am încredințat pe toate lui Dumnezeu. El este purtătorul tuturor grijilor noastre.

Dacă avem grija acestor greutăți ale lor, începem și noi să cugetăm neîncetat la ele. Din clipa în care am cugetat la acestea, ne-am și împovărat cugetul.

Dacă îl ascultăm pe aproapele nostru, dar nu participăm cu atenție, ne va fi probabil cu neputință să îi răspundem, să-i dăm un răspuns mângâietor sau de îmbărbătare… atunci sântem absenți. El ne povestește, dar noi nu luăm parte la necazurile lui, ci rămânem cu gândurile și dorințele noastre. Iar dacă participăm, purtăm atunci și povara noastră, și a lor.

TREBUIE SĂ NE ÎNTOARCEM CĂTRE DUMNEZEU ATUNCI CÂND AVEM CUGETUL ÎMPOVĂRAT

Părintele Tadei/ Dacă nu mai putem îndura, trebuie de îndată să ne rugăm lui Dumnezeu: „Doamne, nu pot purta nici neputințele mele, peste măsură m'am împovărat, iar

acum m'ai încărcat și cu ale acelora, și cu ale acestora. Nu știu cum să o scot la capăt cu sarcinile mele. Singur nu pot a le plini și, gândind că nici nu am dorit s'o fac, mă îngreuiez și mai mult cu aceste cugete. Am dorință, de pildă, să ajut, dar nu am putință; pe alții, însă, socot că nu am dorit a-i ajuta - și atunci mă împovărez și mai mult pe sinemi."

Iar când ne rugăm Domnului din toată inima, și ne încredințăm Lui, vom fi despovărați, împreună cu toate grijile noastre și ale semenilor - cu alte cuvinte, ni se vor dezlega hamurile care ne țineau. Mai înainte eram cu cugetul legat, iar acum, că ne-am slobozit, am pus toate la picioarele Domnului, ca să le dezlege El. Dacă nu ne vom deprinde să facem astfel, zi de zi ne vom îngreuia tot mai mult și mai mult, vom fi mereu tot mai împovărați. Iar într'o bună zi nu vom mai putea vorbi deloc cu semenul nostru. De ce? Vom fi stresați, vom spune: „Te rog, lasă-mă în pace, nu pot nici greutățile mele să le duc - cu atât mai puțin vreuna din grijile tale." De aceea, este nevoie să învățăm a ne odihni cugetul. Când sântem împovărați, trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu, să-i încredințăm Domnului toate grijile noastre și ale semenilor noștri. Toate problemele mele și problemele tuturor semenilor mei, care sânt mâhniți pentru ceva, pentru slăbiciunile lor - pe toate le încredințez Domnului și Maicii Preasfinte, ca să le dezlege. Iar Domnul și Maica Preasfântă le dezleagă. Eu ce-aș putea face, când pe mine însumi nu mă pot liniști? Cum să-l ajut atunci pe un altul?

CÂND GÂNDURILE NOASTRE SE LINIȘTESC, ȘI TRUPUL SE ODIHNEȘTE

Părintele Tadei / Când aproapele ni se plânge din pricina neputințelor sale, luăm parte la ele - dar dacă nu știm să ne liniștim (iar aceasta înseamnă să-i încredințăm

Domnului neputințele și slăbiciunile noastre și ale aproapelui nostru), atunci preluăm această mare povară și sistemul nostru nervos nu mai poate răbda, nu ne mai putem suporta nici pe noi, nici pe semenii noștri. Atunci, în chip firesc, și în societate, și la locul de muncă, și în familie, pretutindenea - viața devine chinuitoare. Nervii ne sânt încordați peste măsură, iar noi nu sântem deprinși să ne liniștim (sufletește). Aceasta înseamnă că trebuie să ne odihnim cugetul. Când gândurile noastre se liniștesc, și trupul se odihnește.

INIMA SĂ FIE ÎN LINIȘTE

Părintele Tadei/ Trebuie să ne predăm Domnului, să-I încredințăm toate ale noastre, căci El este prezent pretutindeni. Domnul vrea de la noi să fim liniștiți și în pace, fără vreun gând. Așadar, inima să fie în liniștire. Sfinții Părinți spun: „Să ne adunăm mintea în inimă.” Și acolo mintea să se odihnească, dar fără gânduri, fără imagini; atunci să îi dăm, spun Părinții, lucrare - căci mintea se află neîncetat în mișcare și caută lucrare, - să îi dăm atunci rugăciunea Numelui Mântuitorului, a Numelui lui Iisus. Să îi dăm minții să-L cheme pe Domnul în ajutor, căci El este aici, și să fie neîncetat în părtășie cu Dânsul.

SÂNTEM FIINȚE GÂNDITOARE, FĂCUTE PENTRU POVARA UNEI SINGURE ZILE

Părintele Tadei/ Domnul este singurul care poartă toate grijile noastre, toate greutățile noastre, tot zbuciumul, toate slăbiciunile și neputințele, trupești și sufletești. El este Cel ce le poate duce pe toate, căci este tare și atotputernic

- cu alte cuvinte, toate câte s'au adunat grămadă asupra noastră și le purtăm în cuget trebuie să le predăm Domnului și să ne despovărăm. Să ne predăm prin rugăciune. Acesta-i țelul rugăciunii - să ne unim cu Domnul și să nu ne grijim pentru ziua de mâine, așa cum spune El: „Ajunge zilei răutatea ei." /Mt 6:34/ Așadar, să nu ne îngrijim pentru ziua de mâine. Dar noi ne îngrijim mult nu numai pentru ziua de mâine, ci și mai departe, și astfel ne îngreunăm. Însă sântem ființe gânditoare, făcute pentru povara unei singure zile. Iar noi ne împovărăm mult mai mult, și de aceea și suferim, și pentru aceasta ne și chinuim. Nu vrem să ascultăm, nu sântem ascultători. Dacă am asculta de Domnul… căci Domnul spune: „Ci luați aminte de sinevă, ca nu cumva să se îngreuieze inimile voastre cu sațiul mâncării și cu beția și cu grijile vieții." /Lc. 21:34/ Iar noi ne îngreuiem întotdeauna, neîncetat, nu numai cu mâncare și băutură, ci și cu griji. Împovărăm și trupul, și sufletul. Mâncarea și băutura îngreuiază trupul: când mâncăm și bem mai mult decât avem nevoie, organismul se face greoi și nervii sânt încordați, pentru că trebuie să mistuie tot; organismul lucrează și este îngreunat. Iar când ne împovărăm peste măsură și în cuget, cu gândurile, atunci îngreuierea și suferința sânt îndoite. De aceea avem trebuință de rugăciune neîncetată.

Dumnezeu nu are nevoie de rugăciunile noastre, ele ne sânt nouă de folos. Când ne rugăm Domnului, de fapt, noi Îl căutăm și vorbim așa cum o facem cu semenii noștri. Iar Domnul este Părintele nostru. Nu se află nimeni, aici pe pământ, atât de apropiat nouă, care să ne înțeleagă și să ne primească așa cum îngăduie Domnul. Cât de nespusă este dragostea Sa, ce nu poate fi zugrăvită, nici pricepută! Sântem prea mici pentru a înțelege adâncul dragostei lui Dumnezeu. Cu câtă milosârdie se poartă cu noi, nici nu putem pricepe! Domnul se dăruiește întreg, fără rezerve, iar noi nu înțelegem defel aceasta.

CAPITOLUL VI

FĂRĂ DUMNEZEU NU EXISTĂ VIAȚĂ, CĂCI DUMNEZEU ESTE DRAGOSTE

Părintele Tadei / Domnul așteaptă neîncetat de la noi să ne unim întregi în dragoste cu Dânsul, însă noi ne depărtăm de El. Și vedem că fără dragoste nu există viață - adică, fără Dumnezeu nu există viață, căci Dumnezeu este dragoste. Însă nu este o dragoste după logica acestei lumi, o dragoste după cum o înțelege lumea aceasta. Dragostea lumii acesteia este suferință, înrobire, căci în dragostea noastră se amestecă duhurile din văzduhuri. Aici există puțină dragoste, iar în cea mai mare parte este înrobire. Duhurile din văzduhuri caută să ne înrobească prin lucruri, prin persoane, încât inima noastră și întreaga noastră ființă să nu se lege de Izvorul vieții, de Dumnezeu, de dragostea cea adevărată. Căci duhurile știu: dacă inima noastră se unește cu Dânsul, nu se vor mai putea apropia de noi. Cel ce se află în plinătatea harului lui Dumnezeu, unit cu dragostea Domnului, acela este înconjurat de această dragoste dumnezeiască, de acel (har) dumnezeiesc, și duhurile din văzduhuri nu se pot apropia de el. Nu se pot atinge de noi, deoarece sântem îngrădiți cu puterea dumnezeiască, cu harul lui Dumnezeu.

DRAGOSTEA ESTE CEA MAI PUTERNICĂ ARMĂ

Părintele Tadei / Dragostea este cea mai puternică armă care există. Nu este putere sau armă mai mare decât aceasta, care să poată lupta împotriva dragostei. În fața dragostei totul cade. Vedeți, îngerii nu se lasă robiți de lucruri așa

cum facem noi, cei căzuți. Noi, cei căzuți, ca și duhurile căzute, ne robim de obiecte, bunuri și făpturi. Cetele îngerești, însă, nu o fac. Și cei ce se unesc cu Domnul din toată inima și întreaga lor ființă nu se înrobesc de nimic aici pe pământ. Nimic nu îi poate robi. Inima lor nu poate fi încătușată. Ei se află în deplinătatea, în plinătatea harului lui Dumnezeu, uniți cu Domnul - și atunci, cu Domnul, îi iubesc pe toți. Minunat lucru! Atunci simțim că toți ne sânt dragi, fie ei buni sau răi. Pe toți îi iubim - singurul lucru neplăcut este că unii, prin gândurile lor, se împotrivesc iubirii, se fac potrivnici binelui. Aceasta îi tulbură și îi îndepărtează de noi.

DESPRE SUFERINȚA OAMENILOR ȘI A LUCRURILOR CĂZUTE

Părintele Tadei/ Toată făptura zidită este desăvârșită, toată făptura. Și duhurile care au căzut au fost plăsmuite făpturi desăvârșite. Ele au căzut de la desăvârșirea minții la joasa cugetare și, pentru că s'au îndepărtat de Izvorul vieții, caută mângâiere în viața mincinoasă. Nu mai au viață dreaptă, ci o caută în lucruri, în cele ce sânt mărginite. Acestea le sânt mângâiere, acestea le sânt hrană. Neîncetat. Dar, pentru că s'au îndepărtat de dragoste, și știu cum era pe când se aflau sub călăuzirea Duhului Sfânt, în deplinătatea Harului, caută să o imite și, astfel, înșeală oamenii, amăgesc neamul omenesc, îi dau mângâiere mincinoasă, numai ca să-i câștige pe oameni. Și oamenii se îndeletnicesc cu atât de multe lucruri: filosofii, cugetări, realizări ale științei - iar toate acestea sânt vremelnice, sânt o mângâiere mult prea scurtă. Și iarăși se naște în oameni depresia și singurătatea. Căci oamenii aici, pe pământ, se simt singuri și printre cei mai dragi ai lor - pentru că săntem căzuți. Plâng copiii, dar plânsul acesta este și al părinților lor...

Asemenea și duhurile căzute - și ele, cu alte cuvinte, se simt singure, deși sânt totdeauna unele cu altele, dar în tot felul de rele, așa cum greșesc și oamenii aici pe pământ. Duhurile viclene sânt unite în cuget și fac orice… zi de zi... numai să aibe mângâiere, dar mângâiere nu au. Așa și oamenii, unii se duc, și sparg sticle și pahare, și se îmbată, și se întorc acasă cu capetele sparte - și tot nimic. Nici o mângâiere nu află. Atunci caută pe alt făgaș al vieții… și nicăieri nu află alinare. Iar cei ce se unesc cu Domnul, știți, când se unesc așa cum o fac îngerii, aceștia se află veșnic în pace, în bucurie și liniște neîntreruptă. În ei sălășluiesc pacea și bucuria nestrămutată.

DOMNUL ȘI ÎNGERII SÂNT PĂRTAȘI LA SUFERINȚELE NOASTRE

Părintele Tadei / Sfinții Părinți spun că îngerii sânt părtași la suferințele noastre și se întristează că nu putem nicicum să ne venim în fire, să ne întoarcem și noi spre Domnul, să ne liniștim de aceste griji și neliniști ale noastre, să le încredințăm Domnului pe toate, căci El se îngrijește (de noi). De când ne-a zidit, El se îngrijește de noi, de ce va fi cu noi.

DUMNEZEU NU ESTE NUMAI DUMNEZEUL LUCRURILOR MARI, CI ȘI AL CELOR MAI MICI

Părintele Tadei / Aici, pe pământ, fiecare își are rostul său. Dacă noi, cei mici, știm aici ce trebuie să facem, unde și cum trebuie puse lucrurile în rânduială, cu atât mai mult va ști Cel ce pe toate le cuprinde, întreg Cosmosul, Care se îngrijește de el până la lucrurile cele mai mărunte. Domnul spune:

„Eu sânt Dumnezeul nu doar al lucrurilor celor mari, ci și al celor mai mărunte, al celor mai mici decât atomul.” El este Dumnezeu, El le-a făurit pe acestea. El știe cum să le cârmuiască. Iar noi trebuie doar să ne înțelegem, să fim uniți într’un cuget cu Dânsul. Căci El dorește ca făptura înțelegătoare ce s’a îndepărtat de dragostea lui Dumnezeu, de Dânsul, să se întoarcă, să-și îndrepte înțelegerea. Dar este foarte greu să ne întoarcem.

LA SFÂRȘIT, DREPTATEA LUI DUMNEZEU VA BIRUI!

Părintele Tadei/ Așa cum spun Sfinții Părinți, „Duhurile au căzut din desăvârșire, acum sânt pe pământ și văd că vremea scurtă este.” A venit vremea să se sfârșească acea perioadă de la Facerea Lumii până la ziua Înfricoșatei Judecăți. Și duhurilor căzute le este foarte greu, căci știu că va fi Judecată, și că aceasta va fi dreaptă, și că, apoi, vor fi pe deplin îngrădite. Ele au acum o oarecare libertate. Se mișcă printre oameni, săvârșesc toate aceste (înșelări), înrobesc oamenii și câștigă multe suflete omenești în tabăra lor. Ele socotesc că până la urmă vor câștiga - dar la urmă va birui dreptatea lui Dumnezeu! Așa cugetă și fiii și fiicele lumii acesteia, căci cu cât au mai multe arme și mulțime de oameni, duhurile viclene socotesc că vor birui… până la Înfricoșata Judecată.

SĂ NE OSÂRDUIM A NU NE MÂNIA

Părintele Tadei/ Și când știi că nimic nu ființează veșnic, până la Ziua Înfricoșatei Judecăți, ci totul se schimbă - să ne osârduim atunci a nu ne mânia, ci a ne învăța în fiecare zi, așteptând pe Domnul, și El va pune apoi toate în rânduială. Va fi mai bine decât credem.

FIE DESĂVÂRȘIRE ÎN BINE, FIE DESĂVÂRȘIRE ÎN RĂU

Părintele Tadei/ Totul se află pururea în schimbare, se preface neîncetat. Nimic nu rămâne în aceeași stare, ci se schimbă sau se desăvârșește: în bine sau în rău.

Nu vom putea învăța să fim smeriți, până ce nu vom îndura multe dureri în inimă. Și, până ce nu învățăm să fim smeriți, vom îndura multe dureri în inimă. Dumnezeu stă deoparte, îngăduie să primim durerea sub coasta stângă, să vedem ce miasmă avem acolo, să spunem: „M'a mușcat chiar de inimă, oh, și nu-l pot ierta!" Cum să nu-l poți ierta, când și tu ești la fel ca el, când și tu ai mâniat pe mulți în același fel? Învață acum să fii liniștit! Nu ne vom putea deprinde să fim smeriți până ce nu vom îndura multe dureri în inimă.

Sfinții Părinți spun: „Dacă nu ne vom osteni să ne smerim, Domnul nu va înceta să ne smerească El Însuși." Domnul nu va înceta să ne smerească prin cineva de lângă noi. Cineva ne va mânia, ne va împinge la o stare de mânie, până ce vom ajunge să rămânem liniștiți când va vrea oareșicine să ne mânie. Atunci vom fi încercați. Și ne va ataca, dar noi vom rămâne liniștiți. Va năvăli din toate părțile, iar noi vom privi în liniște, ne vom păzi pacea lăuntrică - nu avem intenția să ne dăm pacea lăuntrică atât de ieftin. Iată, atunci sufletul ajunge smerit și blând, și trece prin lumea aceasta cu o deplină înțelegere a vieții. Iar oamenii socotesc după aceea și spun: „Știu, omule, cum erai tu înainte, îndărătnic, iar acum ai devenit parcă nesimțitor, totul îți este la fel." Nu, aceasta nu este nepăsare, ci biruință asupra răului!

DOMNUL NE DĂ PUTERE SĂ BIRUIM RĂUL CU PACE

Părintele Tadei/ Domnul ne dă putere să biruim răul cu pace. Câtă vreme sântem aici, în trup, se

cuvine să biruim toate acestea prin puterea lui Dumnezeu. Aceasta și vrea Domnul de la noi, să respingem răul prin înțelegere și să ne întoarcem cu toată inima și cu toată ființa noastră către El, către Domnul. Dispoziția pe care o avem față de semeni este dispoziția pe care o avem și față de Dumnezeu.

Interesele și planurile noastre ne încurcă mult în viață. Interesul, și planul unu, apoi doi, și trei, și patru, și cinci… Socotim că nu vom izbuti nimic dacă nu planificăm, dacă nu socotim, dacă nu facem ceva. Trebuie să ne ostenim să lucrăm după conștiință, dar nu în grabă, căci din grabă ne răstoarnă vrăjmașul. În graba aceasta nu ne mai îngrijim dacă nu cumva vătămăm vreo persoană sau vreun interes al semenilor noștri, dacă nu împiedicăm pe cineva - fiindcă nu avem grija acestui lucru, preocupați fiind de planurile noastre… Și uite așa greșim față de aproapele nostru de-a lungul vieții. Iar când greșim față de aproapele, nu greșim de fapt față de o ființă omenească, ci greșim personal față de Dumnezeu. Căci Dumnezeu locuiește tainic în fiecare suflet, și pretutindenea odihnește. Iar felul în care ne purtăm cu aproapele este felul în care ne purtăm cu Dumnezeu.

Să ne fie limpede că nu sântem pe calea cea bună, dacă ne purtăm cu dragoste față de cei ce au dragoste pentru noi, iar celor care ne urăsc le întoarcem cu aceeași măsură. Aceasta nu este calea cea bună, căci se cuvine să fim fii ai luminii, fii ai dragostei, fii ai lui Dumnezeu, copiii Domnului. Da, să fim copiii Săi, să avem caracterul Său - caracter Dumnezeiesc, caracterul păcii, al dragostei și al bunătății.

A NU TE ÎMPOTRIVI CELUI VICLEAN ÎNSEAMNĂ A-ȚI PĂZI PACEA LĂUNTRICĂ

Părintele Tadei / Știm cum a fost Domnul câtă vreme a fost în trup - a fost cu grijă față de toți, față de

fiecare, față de cei ce Îl prigoneau. El este Dumnezeu Atotputernic - un singur gând și cuvânt al Său, și totul cade, totul se năruiește. Dar El ne-a arătat calea, cum se cuvine să învățăm a ne feri de rău. Domnul Însuși spune: „Să nu stați împrotivă celui viclean." /Mt 5:39/ Spune să nu ne împotrivim celui viclean, și a nu ne împotrivi înseamnă *a ne păzi pacea lăuntrică*. Împotrivirea este ceva rău, ea vrea să întoarcă ceva cu aceeași măsură și, atunci, se pornește război - hrană pentru duhurile cele căzute din văzduhuri. Iar când atacă și nu întâmpină împotrivire, atunci armele lor cad de îndată și sânt biruiți. De aceea, să ne ostenim, cu orice preț, cu ajutorul lui Dumnezeu și să Îl rugăm neîncetat: „Doamne, păzește-mi pacea lăuntrică, învață-mă să fiu un suflet liniștit, pașnic, bun - așa cum sânt îngerii și sfinții Tăi." De aceea trebuie neîncetat să fim și cu gândurile la Dumnezeu. Celor pe care îi iubim în viața aceasta, rudelor noastre, celor apropiați nouă le dăruim toată atenția și viața noastră, gândurile și simțirile, totul. Iar Domnul tocmai aceasta vrea de la noi - să avem luare-aminte față de Dânsul, căci El este Părintele nostru. Cu dreptate ne cere să Îi înapoiem ceea ce ne-a dat, pentru binele nostru, ca să fim părtași la bucuria dumnezeiască, la pacea și viața dumnezeiască, să nu fim străini și să nu ne chinuim singuri. Pentru aceasta, să învățăm a ne ruga neîncetat Domnului, să Îl căutăm în rugăciune neîncetată. Sfinții Părinți se rugau: „Doamne, izbăvește-mă de uitare!" Sfinții Părinți spun: „De îndată ce ne trezim, grija noastră să fie la Dumnezeu, cugetele noastre să se unească cu Domnul." Și așa, pe parcursul zilei, necurmat, neîncetat, să ne amintim de Domnul. Sfinții Părinți se rugau: „Doamne, izbăvește-mă de uitare!" Sfinții Părinți se rugau neîncetat pentru acesta, pentru izbăvirea de uitare. Căci ne pierdem în obiecte, în lucruri, în muncă… uităm că Domnul este pretutindenea, că este de față, uităm că lucrarea pe care o facem este

și lucrarea Sa. Credem că oamenii sânt cei ce ne-au dat să săvârșim sarcina aceasta, și parcă o lucrăm cu voie - iar dacă o săvârșim prin voință, atunci se naște în noi cârtire și împotrivire. Așa curge viața noastră de zi cu zi, în împotrivire, așa îmbătrânim, sântem deja în vârstă, iar viața noastră a trecut în necontenită împotrivire...

DACĂ NU TRECEM CU TIMPUL PESTE ACEASTĂ ÎMPOTRIVIRE LĂUNTRICĂ, NU PUTEM INTRA ÎN ÎMPĂRĂȚIA CERURILOR

Părintele Tadei/ Trebuie acum să deprindem viața cea cerească - și acesta nu e lucru ușor, căci am trăit până acum o viață mărginită, a împotrivirii. Iată, de pildă, un familist - care are aici familie, casă, știe să își facă munca, dar adesea face vreo muncă fără voia sa, pentru că, să zicem, tatăl lui i-a spus că cutare treabă trebuie făcută așa și așa, iar el o face împotriva voinței sale, și lucrul nu iese cum trebuie. Așadar, dacă lucrăm astfel, în lăuntrul nostru se face împotrivire; dacă nu ne lepădăm cu timpul de această împotrivire lăuntrică, nu putem să intrăm în Împărăția Cerurilor, în rând cu îngerii, printre sfinți. Căci ne-am deprins să ne împotrivim întotdeauna la ceva, căci întotdeauna ceva nu este după voia noastră. Nu ne-am deprins cu ascultarea. Nu am învățat să ne supunem voii lui Dumnezeu, ci dorim să fie voia noastră. Ei, păi, fiule, voia ta nu trebuie s-o faci! Pe cei ce își fac voia proprie nu-i vor primi nici cerul, nici pământul. De aceea să-i mulțumim, să-l lăudăm pe Dumnezeu pentru toate - și pentru situația în care ne-a pus. El știe ce și cum, iar apoi va scoate ceva deosebit de frumos din noi, când ne vom smeri. Se cade să știm că aici pe pământ facem lucrarea Sa, fără a ține socoteală de cine ne

încredințează sarcina. El conduce această lucrare a noastră, El este Cel ce ne-o dă… și fie că sântem credincioși sau necredincioși, fie că vrem sau nu vrem, se cuvine să împlinim planul lui Dumnezeu.
Vai mie!, mult v-am împovărat cu vorbele mele - dar astfel să ne învățăm să fim buni!

CUVÂNTUL PĂRINTELUI - LUCRU SFÂNT PENTRU COPII

Părintele Tadei/ Duhurile din văzduhuri se amestecă și în cugetul copiilor, strică totul, pretutindeni. Copilul trebuie crescut, trebuie învățat în ascultare mai cu seamă până la cinci ani, căci până atunci i se formează caracterul. Trăsăturile de caracter dobândite până atunci îi rămân apoi toată viața. În acest timp, părinții ar trebui să își învețe copiii să fie pe deplin ascultători. De fapt, cuvântul părintesc să fie pentru ei, pentru copii, un lucru sfânt. Când părintele spune ceva, așa să fie: *Amin.* Dar, vedeți, părinții nu au deprins asta, și din copilărie (duhurile viclene) ne învață să ne împotrivim și să nu ascultăm: „Spune bunicii sau bunicului: Nu vreau! Învață-te de mic să nu asculți!” Și, iată, cu acestea creștem noi!

DUHURILE RELE LUCREAZĂ UNEORI ȘI ASUPRA DOBITOACELOR, CA SĂ ÎI NELINIȘTEASCĂ PE OAMENI

Părintele Tadei/ Duhurile din văzduhuri lucrează uneori și asupra lumii animalelor, când vor să tulbure pacea vreunui suflet, dacă este liniștit și cu pace - omul

păzește turma, și aceasta dintr'odată aceasta se zbuciumă atât de tare și se pornește încoace și încolo, încât nu poate omul să le adune și atunci se mânie… Vedeți, dar, că duhurile din văzduhuri au înrâurire și asupra lumii animalelor, cu atât mai mult asupra unei ființe înțelegătoare. Omul primește astfel de gânduri și socotește că sânt ale lui. Așa este și cu copiii mici.

DACĂ VREI SĂ ÎNVEȚI, TREBUIE MAI ÎNTÂI CA TU ÎNSUȚI SĂ TE SMEREȘTI

Părintele Tadei/Părinții spun: „Așa trebuie să fie, se cuvine să stai aici," iar copilul nu vrea, copilul nu poate să stea cuminte pentru că este în creștere și este în permanentă mișcare, neîncetat. Iar când copilul greșește cu ceva, mama și tatăl lui de obicei îl bat. Dar bătaia nu este un mijloc prin care copilul să fie învățat a fi ascultător. Poate, uneori, este nevoie și de ea, dar să fie întotdeauna din iubire și copilul să simtă dragoste, să simtă că nu ești mânios, căci, dacă vrei vreodată să povățuiești pe cineva cu mânie sau vrei să îndrepți pe cineva cu mânie, nu vei izbuti nimic. Te vei vătăma și tu, și el. Dacă vrei să aduci pe cineva la calea cea dreaptă, să îl conduci, să îl povățuiești, iar dacă el nu vrea să primească de îndată sfatul tău, trebuie mai întâi ca tu însuți să te smerești și, cu dragoste desăvârșită față de el, să îi arăți care este părerea ta - iar el o va primi atunci, căci este de la inimă la inimă. Când vrei, cu orice preț, ca lucrurile să fie așa cum crezi tu, atunci nu iese nimic. Nu trebuie așa! Așa nu merge, de aceea crește și se dezvoltă (în copil) întotdeauna împotrivirea. Și atunci, când copilul nu vrea să asculte, nu trebuie să-l bați, ci îi trebuie un motiv (ca să te asculte).

UN PLÂNS BUN ESTE MAI DE FOLOS PENTRU SMERENIE DECÂT TREIZECI DE TABLETE

Părintele Tadei/ În *Elixirul,* revista de medicină, citeam cum un psihiatru spunea: „Pentru toți cei ce sânt bolnavi nervos, care suferă cu nervii, un plâns bun este mai de folos pentru calmarea nervilor decât treizeci de tablete." Vedeți, un plâns bun! Un plâns bun, știți! Așadar, este atât (de folositor) și pentru omul în vârstă. Plânsul este mai cu seamă un mijloc bun de liniștire a copilului: acesta plânge în hohote și apoi se calmează.

COPILUL SE CADE SĂ FIE EDUCAT PENTRU A FI ÎNZESTRAT PENTRU VIAȚĂ

Părintele Tadei/ Prin anii 1936 - 1937 eram în Belgrad, la o familie. El era de origine Germană, iar ea asemenea - sau Slovenă… Aveau un copil mic, un an și jumătate - doi, nu avea mai mult, nu mergea încă pe picioare. Ea l-a pus în pat, pe burtă, știți, și el plângea, plângea, plângea. Iar eu îi spun mamei: „De ce nu îl luați, să îl liniștiți puțin? A, nu, nu, spune ea, să se învețe în brațe, și apoi să nu mai pot face nimic! Își va dezvolta bine plămânii, dacă plânge, spune ea, și abia atunci se va liniști." Și așa s'a întâmplat. Copilul a plâns, a plâns… și numai după aceea s'a liniștit, apoi s'a jucat, apoi iar a plâns, iar mama lui nu a făcut nimic. O altă mamă, al cărei copil ar fi plâns, l-ar fi luat imediat în brațe - și așa ar fi răsfățat copilul… Îmi amintesc de mine însumi. Am fost foarte bolnăvicios de mic, nedezvoltat, și nu știau ce să facă cu mine, și mă țineau neîncetat în brațe, și mă mângâiau neîncetat. Nu puteam să mănânc nimic prăjit,

până la doisprezece - treisprezece ani. Tot ce mâncam era numai de post și nu știau ce să facă. Bunica mea, când era nervoasă, mă dojenea, iar eu nici atunci nu puteam să mănânc. Iar mama îmi zicea: „Fiule, dacă vrei asta, îți dă mama.” Și asta nu mi-a plăcut. Atenția prea mare nu place copiilor. Copiii trebuie să știe că părinții au dragoste față de ei, dar să nu le-o arate prea mult, ci să-i învețe să fie copii ascultători, pentru ca mai târziu să fie înzestrați pentru viață, să trăiască în lumea aceasta pentru Împărăția Cerurilor și să se facă fii ai luminii.

ASCULTAREA ZIDEȘTE, IAR VOIA DE SINE NIMICEȘTE

Părintele Tadei / Ascultarea zidește, iar voia de sine nimicește. Copilul trebuie să fie ascultător, pentru el cuvântul părintelui să aibă prețul unui lucru sfânt. Îl va urma mai târziu toată viața cuvântul părintelui și întotdeauna îl va cinsti pe cel mai bătrân - și nu numai pe acesta, ci și pe cel mai tânăr. Va fi întotdeauna atent cu fiecare. Dar, din păcate, prea puține sânt familiile educate așa.

DESPRE DARUL LACRIMILOR

Părintele Tadei / Sânt mai multe feluri de lacrimi. Unul plânge de ciudă, iar altul plânge pentru că l-a întristat cineva. Un altul plânge pentru că i-a pierdut pe cei mai dragi și mai iubiți ai lui. Așadar, felurite sânt lacrimile… Există lacrimi de pocăință, care vin din mustrarea de conștiință pentru păcatele făcute, și când omul își vine în fire, începe să plângă. Atunci lucrează harul lui Dumnezeu: sufletul își vine în fire pentru a se putea spăla… prin lacrimi. Da, da! Și când vin lacrimile acestea, sânt lacrimi de pocăință, sânt daruri ale harului de la Domnul, pe care El le dă sufletului. Când

omul își vine în fire, începe treptat să se slobozească de grijile lumii acesteia și de iubirea de sine, de toate grijile sale, și se încredințează în mâinile lui Dumnezeu - și acolo se smerește sufletul său, și de atunci petrece neîncetat în umilință. Numai un asemenea suflet poate fi neîncetat, neîntrerupt, în smerenie, care este lipsită de grija lumii acesteia. Pentru rugăciune este nevoie de o viață fără de griji în chip desăvârșit, căci cea mai mică grijă, spun Sfinții Părinți, tulbură rugăciunea. Așa cum un spin caută să strice vederea omului, așa și cea mai mică grijă tulbură concentrarea și pacea rugăciunii. Iar când omul se unește cu Domnul, când este în întregime unit cu El, atunci sufletul lui se smerește și petrece în umilință. Iar sufletul care petrece în smerenie este pregătit să înceapă în orice clipă a plânge pentru oricine. De îndată ce privește și vede că lumea dobitoacelor, lumea plantelor, oamenii - totul suferă… de îndată lacrimile se pornesc să curgă. În orice clipă, un astfel de suflet este gata a începe să plângă pentru noi toți. Acesta înseamnă că în sufletul acela sălășluiește harul lui Dumnezeu și că acelea sânt lacrimi ale harului, pe care le dăruiește Domnul. Sânt lacrimi mântuitoare. Ele duc sufletul la smerenie, la desăvârșire, la desăvârșirea vieții Creștine. Însă dacă avem griji, lacrimile acestea nu pot fi dobândite. După cum știți, Domnul ne-a spus să ne păzim bine ca să nu ne împovărăm pe noi înșine cu mâncare și băutură și cu grijile lumii acesteia.

MÂNTUITOARE SÂNT NUMAI LACRIMILE SMERITE, IZVORÂTE DIN INIMA BLÂNDĂ

Părintele Tadei / Lacrimile curg atunci când gândurile se adună în lăuntrul nostru, când stăm la rugăciune și când sântem cu luare-aminte la ea, sau când inima

este atinsă de unele cuvinte - de pildă la Sfânta Liturghie, sau când gândurile noastre sânt legate de cuvinte ce se găsesc în rugăciunile Sfintei Liturghii, ale Vecerniei sau Utreniei, sau când ne rugăm în singurătate. Sfinții Părinți spun:

> Fiecare, când se roagă lui Dumnezeu, va găsi pe undeva un cuvânt care îi va mișca inima, undeva în Psaltire sau în vreuna din cărțile de învățătură - un cuvânt care îi va atinge inima sau o rugăciune din care vor izvorî lacrimi.

Când toate puterile înțelegătoare ni se adună în lăuntru, pricepem, cu deplină înțelegere și cunoscându-ne slăbiciunile, că am păcătuit împotriva dreptății, împotriva adevărului și iubirii. Simțim atunci că vrem să se reverse ploaie asupra noastră și să ne spele de toate aceste necurății. Acest simțământ înseamnă lacrimi. Da, atunci încep lacrimile să curgă! De aceea Sfinții Părinți spun că, de îndată ce un cuvânt atinge inima, trebuie să păstrăm mult acest cuvânt, cât mai mult cu putință și nu trebuie să purtăm de grijă la nimic altceva. Nu sântem toți cu atât de mare luare-aminte la Sfânta Liturghie, încât să plângem. Cel ce s'a lepădat în mai mare măsură de griji, cel ce are umilință, poate plânge în orice clipă, oriunde și oricând. Și acest lucru nu e de mirare, căci se află în starea de unire a gândurilor (în minte). Această stare este smerenie, și sufletul lui este blând, de aceea este gata totdeauna să plângă - iar eu, care nu sânt așa, trebuie să mi se dea peste nas ca să pot plânge. Să plâng pentru că mă doare nasul, sau din pricina iubirii de sine, pentru că cineva a umilit persoana mea, pentru că mi-a tras o palmă… Vedeți din ce pricini pot eu plânge, dar să știți că nu mi-e de nici un folos! Însă lacrimile care sânt din smerenie și care izvorăsc din inima blândă, acestea sânt cele mântuitoare. Dacă plângem de ciudă, nu avem nici un folos; dacă plângem pentru că cineva ne-a defăimat, nu avem nici un câștig. Astfel de lacrimi ne sânt chiar păgubitoare.

DESPRE RĂZBOIUL GÂNDURILOR CU SEMENII

Părintele Tadei/ Gândurile tale sânt împovărate pentru că ai primit gândurile semenilor tăi. Roagă-te, dar, lui Dumnezeu să te despovăreze: „Doamne, ia de la mine povara asta!" Acestea sânt gândurile lor, este urzeala lor - iar tu, omule, ai avut cu totul alt gând. Ei, însă, au avut un altul, astfel încât s'au năpustit asupra ta (cu gândurile), și te-au prins de îndată în planul lor de atac - și suferi, vezi. Dar dacă ai rupe legătura cu această năvală a lor, ai avea pace. Atunci ar putea vorbi și s'ar putea năpusti asupra ta - și tu vei rămâne liniștit. După aceea, se vor dezumfla ca o bășică. La început, se vor umfla precum un mare balon, iar apoi, când nici un gând (rău) nu va veni de la tine, când vei răspândi numai gânduri liniștite, pline de dragoste - atâta timp cât împărtășești numai bine, se vor dezumfla și nu vor mai avea putere, și nu te vor mai lovi, nu vor mai fi primejdie pentru tine. Dar dacă le întorci cu aceeași măsură, atunci să te ții, ăsta-i război! Și tu ești la fel ca ei, te lupți cu aceleași arme împotriva aproapelui, așa cum luptă și ei împotriva ta, așa-i? Le întorci cu aceeași măsură - este un război (al gândurilor). Toți cei care sânt în război nu au pace, nici liniște. Pe câmpul de luptă nu există pace, cauți doar să vezi de unde se va ivi vrăjmașul ca să te ucidă; trebuie să fii neîncetat cu luare-aminte, să privești neîncetat ca să poți vedea de unde vine neprietenul…

DESPRE LINIȘTEA DUHOVNICEASCĂ

Părintele Tadei/ Anevoie lucru este să fii liniștit. În împrăștiere nu poate fi rugăciune curată.

Noi sântem mereu neliniștiți; din toate părțile, neîntrerupt (ne

copleșesc ispite). Iar monahul împrăștiat nu ajunge niciodată să se roage curat lui Dumnezeu cu mintea.

PORNEȘTE ASTĂZI ÎNAINTE, PENTRU DOMNUL!

Părintele Tadei/ Duhurile din văzduhuri vor să ne împiedice (pe calea mântuirii)… iar noi, molâii, știți, ne întoarcem într'o parte și spunem: „Așteaptă puțin, n'am terminat cu asta, trebuie numai să mai termin ailaltă, și atunci ne întoarcem în altă parte: Da, numai acest plan (să-l înfăptuiesc) - și apoi mă voi pocăi. După aceasta, Doamne, voi merge drept și nu mă voi abate niciodată, nici la dreapta, nici la stânga." Dar duhurile din văzduhuri aceasta o și doresc, de la început: să amânăm (pocăința) de astăzi pe mâine, de mâine pe poimâine…și tot așa, până la sfârșitul vieții. Iar Sfinții Părinți spun: „Pornește astăzi înainte, pentru Domnul!"

OMUL TREBUIE SĂ SE OSTENEASCĂ SĂ AIBĂ UN DUH PLIN DE BUCURIE

Părintele Tadei / Se zice că trebuie să păstrăm cu orice preț pacea lăuntrică și să avem întotdeauna duh plin de bucurie. Întotdeauna. Cu orice preț să fim pururea bucuroși, pururea voioși. Dar, iată, și Sfântul Ioan din Kronștadt spune:
Noi sântem precum vremea, vin furtuni, vânturi, fulgere, iar apoi strălucește soarele, și ne este bine. Așa și noi. Apoi iarăși vine furtuna, și iarăși soarele, și tot așa. Și mai spune: Pentru că avem și trup, noi și trupul acesta materialnic sântem înrâuriți de condițiile atmosferice. Când condițiile sânt bune și când presiunea atmosferică

nu este mare, atunci este vreme bună, iar noi sântem veseli și bine dispuși. Iar când vremea este mohorâtă, și noi sântem abătuți.
Așa este! De aceea, trebuie să ne păstrăm cumpătarea (duhovnicescă). Chiar și atunci când este vreme mohorâtă să fim liniștiți cu duhul. Omul trebuie să se ostenească să fie întotdeauna, cu orice preț, într'o stare sufletească bună, să fie neîncetat cu duhul plin de bucurie, pentru că duhurile din văzduhuri vor să fim necontenit triști…

CAPITOLUL VII

ACATHISTUL CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU TADEI DE LA MĂNĂSTIREA VITOVNIȚA

TROPARUL, GLAS 1

În Vitovnița viețuitor, înger în trup și de minuni lucrător te-ai arătat, de Dumnezeu purtătorule, Părintele nostru Tadei, cu postul, cu privegherile, cu rugăciunea și cu răbdarea, daruri cerești ai priimit, pre cei trupește și sufletește bolnavi a tămădui, carii aleargă la tine cu credință. Slavă Celui Ce teau proslăvit pre tine, slavă Celui Ce ți-au dat ție putere, slavă Celui Ce prin tine, cel surghiunit, drag nouă tuturor, vindecare păcătoșilor dăruiește.

CONDAC 1

Ales bineplăcut al Împăratului slavei Hristos, înger pământesc și om ceresc, mare Stareț duhovnicesc, părinte Tadei, învățător și laudă poporului Sârb, din inimă cântare de laudă îți aducem; și ca cela ce ai îndrăzneală către Domnul, roagăte pentru noi toți, fiii tăi, carii cu umilință cântăm ție: Bucură-te, Cuvioase Tadei de la Vitovnița, de Dumnezeu înțelepțite, al credinței și evlaviei învățător!

ICOS 1

Îngerească viețuire având, Părinte, toată frumusețea și desfătarea și stricăciunea cea degrab trecătoare a acestei lumi ai lepădat, și spre nevoitorii Ruși pașii ți-ai îndreptat, ca să te îndrume pre calea mântuirii, cea adevărată; și pentru truda ta

cea mare în viața monahicească, inimă smerită și plină de adâncime au dăruit ție Domnul; iară noi, nevoințele tale slăvind, cu osârdie îți cântăm unele ca acestea:
Bucură-te, că de la nașterea ta în târg, Domnul, Împăratul Slavei, te-a ales!
Bucură-te, că din pruncie pre Domnul cu osârdie ai iubit!
Bucură-te, că din tinerețe spre scrierile Sfinților Părinți mare osârdie ai avut!
Bucură-te, că a Sfinților duhovnicească învățătură, Părinte, preabine ai cunoscut!
Bucură-te, că de aceștia înțelepțit fiind, bucurie și mângâiere de la Domnul ai cerut!
Bucură-te, căci ca un cerb însetat, la izvoarele harului ai alergat!
Bucură-te, că Pronia lui Dumnezeu pentru mântuirea sufletului tău ai căutat!
Bucură-te, că de graiurile lui Dumnezeu, ca de un dulce lapte, pururea te-ai desfătat!
Bucură-te, că de bogățiile vremelnice ale lumii acesteia pentru totdeauna te-ai lepădat!
Bucură-te, că vecinica comoară cerească neîncetat cu înflăcărare ai dorit!
Bucură-te, că voii lui Dumnezeu inima ta cu desăvârșire ai supus!
Bucură-te, Cuvioase Tadei de la Vitovnița, de Dumnezeu înțelepțite, al credinței și evlaviei învățător!

CONDAC 2

Doririle cele bune ale inimii tale văzând, când doftorii, în tinerețe, ziceau că nu mai mult de cinci ani vei trăi, de Dumnezeu purtătorule Părinte Tadei, de moarte sigură te-au vindecat Hristos, dară au dat ție calea cea strâmtă și necăjită

a mântuirii; iară tu, văzând că te-ai tămăduit, încă șaptezeci de ani ai proslăvit pre Dumnezeu, Doftorul cel fără de arginți, cântându-i: Aliluia!

ICOS 2

Având cugetul de Dumnezeu luminat, la pătimirea și Învierea lui Hristos ai cugetat, de Dumnezeu purtătorule, până ce Hristos inima ta cu harul Duhului Sfânt au umplut, iară tu calea de Domnul gătită ție spre mântuire, neîncetat cu rugăciune și trudă ai urmat. Ci noi, de harul cu carele Domnul te-au dăruit minunându-ne, unele ca acestea cântăm ție:

Bucură-te, că numai în Dumnezeu, Purtătorul de grijă, nădejdea toată ți-ai pus!

Bucură-te, că întru smerenie plinirea voii Sale întregi neîncetat ai căutat!

Bucură-te, că numai lui Hristos Mântuitorul a fi bineplăcut neîncetat ai dorit!

Bucură-te, că întreaga ființă Unuia Dumnezeu a sluji ți-ai închinat!

Bucură-te, dreptar al credinței Ortodoxe, și chip al blândeței și smereniei!

Bucură-te, că prin smerenie și rugăciune toate mrejele diavolului ai rupt!

Bucură-te, că din copilărie Rugăciunea lui Iisus neîncetat ai săvârșit!

Bucură-te, că prin însetarea de Dumnezeu, inimă curată și nestricăcioasă ai dobândit!

Bucură-te, că Domnul Însuși ți s'au înfățișat, și sfat și mângâiere ție au dăruit!

Bucură-te, că fieștecarea încercare și ispită, cu bărbăție spre mântuire ai răbdat!

Bucură-te, vie dulce a pământului Sârbesc, Serbiei celei Cerești adăugat!
Bucură-te, Cuvioase Tadei de la Vitovnița, de Dumnezeu înțelepțite, al credinței și evlaviei învățător!

CONDAC 3

Cu puterea credinței și cu smerită credință, viața evanghelică a dobândi te-ai trudit, Cuvioase Tadei, dupre pilda preacuviosșilor Părinți din vremurile de demult; pentru aceasta Domnul adeseori te cerceta, și îndreptare pre calea mântuirii dădea ție. Iară tu, cu nașterea din nou în Duhul Sfânt îmbrăcându-te, mulțămită ai adus Domnului Slavei, cântându-i: Aliluia!

ICOS 3

Credință puternică având în purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru mântuirea omului, cu credință, smerenie, blândețe și dragoste, din putere în putere mergând, doritai și de mântuirea ta, și de cea a aproapelui, căci față către față pre Domnul văzând, trist și înlăcrămat pentru că oamenii răspund la rău cu rău, adusu-ne-ai aminte de iertarea din inimă; pentru carea cântăm ție:
Bucură-te, că din tinerețe dulceața rugăciunii de la Domnul ai dobândit!
Bucură-te, că credință tare în Hristos din tinerețe ai vădit!
Bucură-te, că pentru aceasta harul Sfântului Duh neîncetat în tine s'a sălășluit!
Bucură-te, că prin harul acesta mulți bolnavi și îndrăciți ai tămăduit!
Bucură-te, că multe ceasuri ale nopții în rugăciune și în slujbe ai petrecut!
Bucură-te, că Sfânta Liturghie zi de zi săvârșind, harul lui Dumnezeu în tine se înnoia!

Bucură-te, că cu astfel de nevoințe, de multe descoperiri și de multă mângâiere te-ai învrednicit!
Bucură-te, cela ce ești de Împăratul Slavei iubit, și cu mari daruri de Dânsul dăruit!
Bucură-te, că plin fiind de har și mângâiere, din acestea și altora cu dărnicie ai împărțit!
Bucură-te, că pre mulți păcătoși de la calea cea rătăcită la Domnul ai întors!
Bucură-te, că în mijlocul slavei lumești, rod însutit Domnului ai adus!
Bucură-te, Cuvioase Tadei de la Vitovnița, de Dumnezeu înțelepțite, al credinței și evlaviei învățător!

CONDAC 4

Viforul mâniei și pizmei celui nedrept asupra ta a ridicat de oameni ucigașul diavol, carele din vechime caută să piarză pre cel drept, Sfinte Părinte Tadei, gonindu-te din loc în loc, mărturisitorule, și în tot chipul gura cea binevestitoare să-ți închidă căutând, dară Domnul pretutindenea au ajutat ție, din toate necazurile pre tine izbăvind, că totdeauna I-ai adus mulțămire și pre sineți lui ai încredințat, neîncetat cântându-i: Aliluia!

ICOS 4

Mulțime de norod auzind de pilda ta, fericite Părinte, de viața ta cea îngerească, de mângâierile și tămăduirile carile se revărsau din tine, de pretutindeni la tine alergau săraci și bogați, monahi și din cei iscusiți în viața duhovnicească, și dobândind de la tine mângâiere, îndrumare și vindecare, cântă unele ca aceasta:
Bucură-te, tămăduitorule milostiv și fără de arginți al tuturor celor ce aleargă la tine!

Bucură-te, râvnitorule propovăduitor al smereniei, al blândeții și al păcii!
Bucură-te, al neamului și țării Sârbilor crin nevestejit, carele răspândești mireasma sfințeniei!
Bucură-te că tuturor ajuți, jugul cel bun al lui Hristos cu bucurie și pace a purta!
Bucură-te că, prin rugăciune, mintea și inima ta în Hristos Mântuitorul ai întărit!
Bucură-te, de Dumnezeu înțelepțite păzitor și învățător al curăției sufletești și trupești!
Bucură-te, că prin smerenie, rugăciune și răbdare pre înălțimile nepătimirii te-ai suit!
Bucură-te, osârdnic și înțelept binevestitor al învățăturii Sfinților Părinți!
Bucură-te că, cu nevoințele, Sfinților Părinți totdeauna următor și râvnitor te-ai făcut!
Bucură-te, în ale poporului necazuri și chinuri milostiv mângâietor și împreună-pătimitor!
Bucură-te, că sufletul tău pentru norodul cel greu încercat gata ai fost totdeauna să-l pui!
Bucură-te, Cuvioase Tadei de la Vitovnița, de Dumnezeu înțelepțite, al credinței și evlaviei învățător!

CONDAC 5

Stea prealuminoasă către Dumnezeu călăuzitoare, în lucrurile cele dumnezeiești înțelept te-ai arătat, Părinte Tadei, pre cerul Bisericii Ortodoxe Sârbe, că pre mulți carii rătăceau în desfrânare pre marea acestei vieți pline de patimi, prin cuvântul dumnezeieștii înțelepciuni, dat ție de Dumnezeu, și prin har ai luminat, și din întunericul necazurilor și negura mâhnirii

scoțându-i, pre calea mântuirii, smereniei și bunătății i-ai povățuit, lui Dumnezeu din inimă cântând: Aliluia!

ICOS 5

Văzând norodul, sfinte Părinte, că vas ales ești, plin de dragoste și bunătate, milosârdnic celor sărmani și neputincioși, mângâietor celor aflați în suferință, rugător cu lacrămi pentru cei păcătoși, din toate părțile la tine alergau, umplând văile munților Homolie, jelindu-se ție și rugându-se, și înaintea ta plângând, cu o inimă și un cuget grăiau ție unele ca acestea:

Bucură-te, că ardere de tot pentru norodul lui Dumnezeu te-ai adus!

Bucură-te, slujitor bun și credincios al Stăpânului ceresc Hristos!

Bucură-te luminătorule al celor năpăstuiți, de necredință împresurați!

Bucură-te, rugătorule al nostru, carele nu ne rușinezi înaintea Domnului Dumnezeu!

Bucură-te că, prin învățătură, pre toți ai tăi ai hrănit și încălzit!

Bucură-te, că mulți fii lui Hristos în Duhul Sfânt ai născut!

Bucură-te, că pre mulți din cei slabi în credință, în Dumnezeu cu putere ai întărit!

Bucură-te că rugăciune curată ca un foc arzător ai înălțat!

Bucură-te, că mâinile de multe ori pentru norodul cel necăjit ți-ai ridicat!

Bucură-te, că totdeauna te-ai rugat, „Mântuiește, Doamne, norodul Tău, și binecuvântă moștenirea ta!”

Bucură-te, Cuvioase Tadei de la Vitovnița, de Dumnezeu înțelepțite, al credinței și evlaviei învățător!

CONDAC 6

Mare propovăduitor al pocăinței și păzitor al smereniei, fericite Părinte Tadei, bunul Dumnezeu te-au arătat, ca să proslăvești preadulcele Nume al lui Hristos, căci ca un înger pre pământ și Heruvim în trup te-ai arătat, și viața ta liniștită ca o rază a Soarelui Dreptății prealuminos a strălucit. Pentru aceea, adesea te-ai rugat: Doamne, dăruiește-ne pocăință și smerenie, pace și liniște, ca neîncetat cu bucurie să cântăm ție: Aliluia!

ICOS 6

Ca un Soare puternic în dimineața pocăinței Sârbești ai strălucit, mare Stareț, că pre toți cei ce veneau la tine cu lumina Adevărului i-ai luminat, pre cei împovărați cu multe necazuri ai mângâiat, pre cei ținuți de păcate ai curățit, și pre calea cea dreaptă i-ai îndrumat, neputințe și boli ai tămăduit, și pentru norodul întreg lui Dumnezeu te-ai rugat. Pentru aceasta ție, doftorul, învățătorul și rugătorul nostru, îți cântăm așa:

Bucură-te, mare izvor de lumină, carele luminezi întreg pământul Sârbesc!

Bucură-te, că atotînțelepciunea și dragostea lui Dumnezeu cu totul te-au umplut!

Bucură-te, că astăzi cuvintele și învățăturile tale despre tine cu credincioșie mărturisesc!

Bucură-te, că în necazuri și nevoi spre ajutorul norodului totdeauna grabnic ai alergat !

Bucură-te, că minciuna ai vădit și credința cea sfântă ai întărit!

Bucură-te, că deșertăciunea și slava deșartă pentru totdeauna ai lepădat!

Bucură-te, că vecinica patrie cerească din toată inima fierbinte ai dorit!

Bucură-te, neobosite minunat împreună-grăitor, și minunate învățătorule al tuturor!
Bucură-te, că pentru ale oamenilor căderi în păcat, deplina iertare de la Hristos ai dobândit!
Bucură-te, vistierie sfântă și de preț a darurilor Duhului Sfânt!
Bucură-te, podoabă sfântă și neprețuită a sfintei mănăstiri Vitovnița!
Bucură-te, Cuvioase Tadei de la Vitovnița, de Dumnezeu înțelepțite, al credinței și evlaviei învățător!

CONDAC 7

Cu adevărat puterea lui Dumnezeu pretutindeni te-a ocrotit, cuvioase Părinte Tadei, căci atunci când Germanii în temnițe te-au muncit, și de multe ori la moarte te-au osândit, atotputernicul Împărat Dumnezeu în temniță pre îngerul său au trimis, carele te-a mângâiat, de la moarte te-a izbăvit și slăvite lucruri a prorocit ție, că în viitor Sârbilor mângâiere va să dai; și acestea cu mulțămită îndurând, lui Dumnezeu ai cântat: Aliluia!

ICOS 7

Dorind Domnul Hristos ca prin tine să arate milosârdia Sa cea negrăită către oameni, Cuvioase, prin grozave ispite pre căile spinoase ale lumii acesteia, învățând și întărind, te-a călăuzit, că nu a fost întrebare la carea să nu fi putut răspuns desăvârșit să dai. Pentru aceea norodul, chinurile crucii tale, și ale tale învățături preaînțelepte auzind, unele ca acestea a cântat ție:
Bucură-te, că în blândețe și smerenie lui Hristos Dumnezeu următor te-ai făcut!
Bucură-te că, prin nerăutatea ta, duhurile răutății ai biruit!

Bucură-te, că prin cuvintele de învățătură pline de har, pre mulți din cei căzuți ai ridicat!
Bucură-te, că de amăgirea vrăjmașului pre Creștinii binecinstitori ai izbăvit!
Bucură-te, că pre mulți din cei desfrânați pre calea evlaviei ai îndreptat!
Bucură-te, al iubirii frățești neobosite ziditor, al păcii și liniștii sufletești credincios ostenitor!
Bucură-te, al celor credincioși și puternici, în necazuri și nevoi pre calea vieții împreună-călător!
Bucură-te, prin pocăință către bunul Dumnezeu, al iubirii dumnezeiești binevestitor!
Bucură-te că, cu leacul învățăturilor tale, multe ale noastre rănile ai tămăduit!
Bucură-te, al mirenilor înțelept învățător și mare Avvă al monahilor!
Bucură-te, puternic și slăvit ocârmuitor al oștirii binecredincioase a lui Hristos!
Bucură-te, Cuvioase Tadei de la Vitovnița, de Dumnezeu înțelepțite, al credinței și evlaviei învățător!

CONDAC 8

Străin și nemernic ai fost în lumea pământească, Părintele nostru Tadei, carele cetatea cea cerească ai căutat, și poverile și necazurile celor deaproape ai tăi ai purtat, cei ce au alergat la tine, și ca un străin în această vale a plângerii călătorind, carea se cheamă Pământ, prigonit de prieteni și de vrăjmași fiind, de diavol și de oameni, de cei bolind de pizmă și mândrie, prin lume ai rătăcit, neavând unde să-ți pleci capul, cântând lui Dumnezeu totdeauna: Aliluia!

ICOS 8

Cu toată râvna lucrător al viei Domnului ai fost, Părintele nostru cel pribeag, că plin de dragoste dumnezeiască și de smerenie fiind, multe patimi asupra ta ai luat, iară noi, fiii tăi nenumărați, și cu sarcinile noastre te-am împovărat, unii cântări de mulțămire cântându-ți, alții cu lemne și pietri în tine aruncând, izgonindu-te din cetate în cetate, mucenice; pentru aceasta, ascultă-ne, pre fiii tăi cei credincioși, carii cântăm ție unele ca acestea:

Bucură-te, că pre nedrept prigonit fiind, iertând, cu bărbăție smerenia și dragostea ai păzit!

Bucură-te, cel ce toate greutățile și pătimirile crucii, până în sfârșit cu bărbăție ai răbdat!

Bucură-te, că părăsind bunurile cele lumești, sărăcia în Hristos ai iubit!

Bucură-te, căci ca un părinte iubitor de fii, cu toți împreună plângând, pământul ai udat!

Bucură-te, al smereniei și pocăinței cu lacrămi osârdnic propovăduitor!

Bucură-te, cel ce eresurile și basnele de la turma ta ai depărtat!

Bucură-te, al păcatelor noastre celor ascunse, înțelept și blând înainte-văzător!

Bucură-te că pre cei înfometați de nemurire, cu pâinea cea cerească ne-ai hrănit!

Bucură-te că pentru norodul tău totdeauna te-ai rugat și ai suspinat!

Bucură-te că în porfira pocăinței și a smereniei neîncetat ne-ai îmbrăcat!

Bucură-te că pentru aceasta cunună de veșnice nestemate de la Împăratul slavei ai luat!

Bucură-te, Cuvioase Tadei de la Vitovnița, de Dumnezeu înțelepțite, al credinței și evlaviei învățător!

CONDAC 9

Tuturor, în necazurile vieții și în griji, spre bucurie a ridicat Domnul mare păstor, pre Cuviosul Tadei, ca bolile noastre să vindece, duhurile rele să alunge din oameni, și mângâiere și bucurie să dea, cu deadinsul la pocăință chemând, Împărăția lui Dumnezeu în inimile oamenilor sădind și învățând: Fiilor, pentru vrăjmașii voștri rugați-vă, că aceștia frații noștri sânt, viața noastră, iară ai oamenilor vrăjmași sânt duhurile cele de sub ceruri, și neîncetat lui Dumnezeu cântați: Aliluia!

ICOS 9

Ritorii cei multgrăitori nu știu cum să tâlcuiască puterea povețelor, cuvintelor de mângâiere și rugăciunilor tale, preafericite părinte, că în slujba aproapelui puindu-te, tuturor toate te-ai făcut: celor cu judecată sfetnic bun, celor întristați mângâietor, celor desfrânați blajin învățător, celor bolnavi tămăduitor, și sufletelor noastre puternic înviețor; pentru aceasta totdeauna această cântare de mulțămire și laudă ție cântăm:
Bucură-te, cel ce pre pământ și în ceruri numai pre Hristos ai dorit!
Bucură-te, cel ce cu bunătatea, lui Hristos pre Golgotha te-ai asemuit!
Bucură-te că cu vreme și fără vreme, celor ce te căutau, în întâmpinare ai ieșit!
Bucură-te că dezlegare, alinare și ajutor tuturor celor ce cereau ai dăruit!
Bucură-te, nour plin de rouă cerească, carele cu har inimile noastre ai înmuiat!

Bucură-te, făclie din mijlocul pământului Serbiei, celor orbi sufletește nearătat!
Bucură-te, mare și treaz nevoitor, nici pace și nici liniște ție îngăduind!
Bucură-te, că multe nopți ai petrecut, pentru norod plângând și suspinând!
Bucură-te, cel ce ești pomenire de bucurie și veselie celor de multe scârbe învăluiți!
Bucură-te, că cu ridicarea mâinilor tale, cerurilor lui Dumnezeu ești deschizător!
Bucură-te, propovăduitor întocmai cu Apostolii, și Sârbilor mare învățător!
Bucură-te, Cuvioase Tadei de la Vitovnița, de Dumnezeu înțelepțite, al credinței și evlaviei învățător!

CONDAC 10

Izbăvind pre cei ce caută Împărăția Cerurilor, pre cei prigoniți de vrăjmașul Bisericii, ai fost și călăuză credincioșilor, despre lumea cea de aici și cea de dincolo învățând, Părinte Tadei, pentru aceasta diavolul furtună a ridicat, și din vatra părintească te-a gonit, iară tu urcând de pre crucea cea mică pre crucea cea mare, pentru prigonitori te-ai rugat: Doamne iartă lor, că nu știu ce fac; și astfel pre Golgotha Bacikăi Palanka sufletul tău de mucenic lui Dumnezeu ai încredințat, cântând: Aliluia!

ICOS 10

Făcutu-te-ai mângâiere și ocrotitor al bunei cinstiri, dumnezeiescule Păstor, că până la moarte prigonit fiind, slavă ai câștigat, patriei tale Părinte bun să fii, și cetate și întărire fiilor tăi, zid neclătit împrotiva duhurilor rele, a pizmei și

mândriei, rugând pre Unul Iubitorul de oameni să dăruiască pocăință norodului celui răcit în credință; că la tine nădăjduind, moaștele tale din Bacika în satul lui Dumnezeu și mănăstirea Vitovnița au mutat, dimpreună cu păsările unele ca aceasta cântând:
Bucură-te, nestinsă lumină, carea cu harul lui Dumnezeu te-ai aprins!
Bucură-te că prin adormirea ta, a vieții sfințenie ai arătat!
Bucură-te, că lui Hristos Dumnezeu rugându-te, sufletul tău i-ai încredințat!
Bucură-te, că cu a nemuririi cunună de slavă, de Făcătorul tuturor te-ai încununat!
Bucură-te, pre altarul Sârbesc, nouă jertfă Sârbească așezată!
Bucură-te, liman nou din Vitovnița, a Sârbilor mărire minunată!
Bucură-te, că proroceștile tale cuvinte cu noi s’au plinit!
Bucură-te că picioarele tale în calea păcătoșilor și a necinstitorilor nu au pășit!
Bucură-te, a multchinuitului pământ Sârbesc putere și cetate neclătită!
Bucură-te, a neamului tău Sârbesc mărire și podoabă minunată!
Bucură-te, Cuvioase Tadei de la Vitovnița, de Dumnezeu înțelepțite, al credinței și evlaviei învățător!

CONDAC 11

Rugăciune neîncetată ai înălțat către Mântuitorul Hristos, rugătorule Tadei, când în chip de Arhiereu ți s’au arătat, cu două epitrahile, și pre unul scoțând, pre tine l-au pus, zicând: „Pentru ce te războiești când nu ai ascultare? Aceasta este crucea carea trebuie să porți.” Acum iarăși, înaintea scaunului Său stând, roagă-te pentru noi, cei ce pre tine cinstim, ca fără de cârtire, cu mulțămită crucea să purtăm, cântând lui Dumnezeu: Aliluia!

ICOS 11

Ca spre un mare luminător al tuturor ținuturilor Sârbești și al țărilor celor din Balcani, spre tine căutăm, pentru noi rugătorule, că împreună cu netrupeștile Puteri și cu Serbia cea Cerească, acum înaintea scaunului Preasfintei Treimi stai: Roagă-te pentru noi, păcătoșii, ca cu deadinsul credința, pacea și bucuria să păzim, blândețe și smerenie să dobândim, și iertarea păcatelor, sfârșit Creștinesc și răspuns bun la înfricoșata Judecată a lui Hristos; că la tine nădăjduind, unele ca acestea ție cântăm:

Bucură-te și ajută nouă, credința și canoanele Credinței Ortodoxe să păzim!

Bucură-te, că preste toate țările din Balcani cu dragostea ta ai strălucit!

Bucură-te, că toate ținuturile ortodoxe cu dragostea ta ai cuprins!

Bucură-te, că de sfintele tale rugăciuni duhurile rele tremură și se cutremură!

Bucură-te, că multe chinuri și prigoniri fără de vină ai răbdat!

Bucură-te că, cu puterea lui Dumnezeu, de două ori în Pocainița de ucidere ai scăpat!

Bucură-te, că încă trăitor pre pământ fiind, norodul sfânt te-a chemat!

Bucură-te, în zilele înfricoșate ale marii prigoane, al Credinței nou luminător!

Bucură-te, al tuturor bunătăților pământești și cerești milostivule dătător!

Bucură-te, că acum înaintea scaunului lui Dumnezeu stând, te rogi pentru noi!

Bucură-te, că bunătatea Împăratului Slavei, prin rugăciunea ta ne acoperă!

Bucură-te, Cuvioase Tadei de la Vitovnița, de Dumnezeu înțelepțite, al credinței și evlaviei învățător!

CONDAC 12

Ca un izvor preaplin de daruri ale harului Duhului Sfânt te-au arătat Domnul, de Dumnezeu purtătorule Părinte Tadei, pentru aceea ție ne rugăm: Roagă-te lui Dumnezeu, Biserica Sa să păzească de necredință și schismă, norodul de păgânătate și secte, pământul Sârbesc de vrăjmași și de nimicire, și să ne dăruiască biruință asupra răului, roade îmbelșugate pământului, iară nouă, fiilor tăi, pace și bucurie, ca împreună să cântăm lui Dumnezeu: Aliluia!

ICOS 12

Cântând lui Dumnezeu, cel minunat întru sfinții lui, mărim pomenirea ta, Cuvioase Părinte, că tu ca un sfânt viețuind pre pământ, la locurile sfinte ai mers, la Ierusalim, la Sfântul Munte și la multe alte lăcașuri sfinte din Balcani, și cine va număra toate suspinele, lacrămile și rugăciunile tale pentru mântuirea norodului, că glasul norodului glasul lui Dumnezeu este; pentru aceea cântăm ție, sfântul lui Hristos, unele ca aceasta:

Bucură-te, trâmbița cea de aur a buneivestiri, și clopotul aducerii aminte de poruncile lui Dumnezeu!

Bucură-te, stea nouă a dreptății, pre bolta cerului lui Dumnezeu!

Bucură-te, al cuvioșilor și marilor Părinți, acum tăcut împreună-părtaș!

Bucură-te, înaintea scaunului lui Hristos Dumnezeu, puternice mijlocitor!

Bucură-te, că Născătoarea de Dumnezeu în Hilandar ți-a spus: Întoarce-te, să dai Sârbilor mângâiere!

Bucură-te, că din hrana duhovnicească a mângâierilor tale vom trăi veacuri la rând!

Bucură-te, celor străini în valea plângerii, credincios și nerătăcit călăuzitor!

Bucură-te, că mormântul tău cu lacrămi udăm, și crucea lui cu tânguire sărutăm!
Bucură-te, mărire a neamului Sârbesc, a fiilor tăi mângâiere și nădejde!
Bucură-te, ca și dupre moarte cu tine să fim, și pre Dumnezeul slavei să proslăvim!
Bucură-te, Părinte al Părinților și frumsețe a țării Sârbești în veci!
Bucură-te, Cuvioase Tadei de la Vitovnița, de Dumnezeu înțelepțite, al credinței și evlaviei învățător!

CONDACUL 13

O, preacuvioase și de Dumnezeu purtătorule părintele nostru Tadei, primește acum această mică rugăciune a noastră, nevrednicii fiii tăi, și nu ne lăsa pre noi în nevoi și în necazuri; vino și mângâie, vindecă, învață și ajută pre noi, arătându-ne calea pocăinței, a smereniei, a răbdării și a păcii, ca prin tine păziți și mântuiți fiind, Împărăția Cerurilor să moștenim, și împreună cu îngerii, cu sfinții și cu tine, lui Dumnezeu Mântuitorul cântare de biruință să cântăm: Aliluia! (de 3 ori)

RUGĂCIUNE CĂTRE CUVIOSUL TADEI DE LA VITOVNIȚA

O, mare Stareț și bineplăcutule al lui Dumnezeu, Cuvioase Tadei de la Vitovnița, dupre harul carele s'a dat ție de la Împăratul Slavei, caută spre noi, păcătoșii și neputincioșii, și pleacă pre Domnul, ca îndelung-răbdător și milostiv să fie nouă, celor sărmani și răciți în credință, ca să nu pomenească nedreptățile și fărădelegile noastre, ci să păzească pre noi, și țara noastră, și poporul nostru, și pre cea iubitoare de Hristos oaste, și toate cetățile și satele,

de foamete, de pieire, de cutremur și de năvălirea vrăjmașilor; să aibă milă de necazurile noastre, de puținătatea cuvintelor noastre, ale celor toropiți și slăbiți de păcate; să facă cu puterea lui ca cei nebotezați să se boteze, cei botezați cu evlavie să viețuiască, cei rătăciți să se întoarcă la Mântuitorul de la necredință și de la eresuri, cei mândri să se smerească, cei neînfrânați să se învețe înfrânarea, iubitorii de arginți să se facă milostivi, curvarii la curăție să se întoarcă, cei robiți drogurilor să lepede patima căreia slujesc; ucigașilor de prunci să dea pocăință, și pre toți cei slăbiți de păcat pocăința să îi învețe.
Așa, milostive Părinte al nostru, milostiv fă nouă pre Dumnezeu, ca să ne dăruiască vreme de pocăință, ca Sârbii să se îndumnezeiască, să se unească și să se înmulțească, și Domnul să umple ochii noștri cu lacrămile pocăinței, mai nainte de a-i acoperi țărâna, ca mărturisiți, pocăiți și mântuiți fiind, fără tăgadă să slăvim pre Dumnezeu Mântuitorul, Dumnezeul Părinților noștri, cu al Căruia ajutor părinții noștri s'au preamărit, că cu credincioșie pre pământ I-au slujit, și viața lor pentru aproapele, poporul și țara lor și-au pus, ca împreună cu ei și cu ajutorul tău, Părintele nostru Tadei, totdeauna să slăvim pre Tatăl și pre Fiul și pre Sfântul Duh, acum și pururi și în vecii vecilor. Amin.

CUPRINS

COLOFON

Redactor/ Radu Hagiu
Traducere/ Valentin - Petre Lică
Fotograf/ Goran Veljković
Concept layout/
Atelieruldegrafică.ro
Dtp/ Remus Brihac
Tipar/ Accent Print Suceava
Editura Predania/ CP 67, OP 13

București
www.predania.ro
Distribuție/ Balkan Press
074 703 4996
ISBN 978-606-8195-00-1

PREDANIA